

LECȚII DE GRAMATICĂ

CLASA A VII-A
(teorie, aplicații și evaluări)

În conformitate
cu programa
școlară de Limba
și literatura
română pentru
clasa a VII-a

- ▶ FONETICĂ
- ▶ VOCABULAR
- ▶ MORFOLOGIE/CLASE MORFOLOGICE
- ▶ SINTAXA PROPOZIȚIEI
- ▶ SINTAXA FRAZEI
- ▶ ORTOGRAFIE, PUNCTUAȚIE ȘI ORTOEPIE

Elena-Mihaela Pătrașcu

Gabriela-Mădălina Nițulescu

LECȚII DE GRAMATICĂ

CLASA A VII-A

(teorie, aplicații și evaluări)

În conformitate cu
programa școlară de
Limba și literatura
română pentru
clasa a VII-a

Editura Ars Libri

Costești, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PĂTRAȘCU, ELENA-MIHAELA

Lecții de gramatică: clasa a VII-a: (teorie, aplicații și evaluări)/ Elena-Mihaela Pătrașcu, Gabriela-Mădălina Nițulescu - Costești: Ars Libri, 2025
ISBN 978-606-36-3069-9

I. Pătrașcu, Elena-Mihaela

811.135.1

Copyright © Editura Ars Libri, 2025

ISBN 978-606-36-3069-9

Editor: Adina Grigore

Redactor-șef: Cristina Ipate-Toma

Grafică și design: Opreș Sorin

Coperta: Mihai Ștefănescu

Machetare și prepress: Mihai Ștefănescu

Corectură: autoarele

Comenzi:

Editura Ars Libri, Costești, județul Argeș

Tel.: 0745 095 083; 0724 340 777

Call center: 031 82 82 293

E-mail: contact@edituraarslibri.ro, www.edituraarslibri.ro

Tiparul executat la Tipografia Ars Libri Prof Costești, județul Argeș

Cuvânt-înainte

Pentru fiecare dintre noi, partenerii educaționali – elevi, părinți, profesori –, există o preocupare permanentă pentru disciplinele de examen și nevoia de a exersa intens noțiunile cu o dificultate sporită. În acest sens, domeniul elementelor de construcție a comunicării se suprapune gramaticii tradiționale, stârnind interesul tuturor pentru noutățile limbii române celei vii.

Imboldul creării acestei cărți de gramatică este tocmai nevoia de a clarifica noțiunile fundamentale, prin sistematizarea cunoștințelor-cheie și prin evaluarea lor eficientă.

Se structurează, astfel, lecțiile de predare-învățare-evaluare a gramaticii, prin cele trei etape necesare asimilării cunoștințelor de bază: teoria, aplicarea și evaluarea.

Intenția noastră principală este să asigurăm, prin aceste lecții, însușirea corectă, temeinică a foneticii, a lexicului și a morfosintaxei care alcătuiesc un domeniu important al disciplinei limba și literatura română.

Cartea noastră, *Lecții de gramatică pentru clasa a VII-a*, reprezintă un sprijin pentru parcursul școlar complex din clasa a VII-a, dar și pentru examenul propriu-zis de Evaluare Națională la care noțiunile de la nivelul acestei clase dețin o contribuție majoră.

Autoarele

CUPRINS

UNITATEA I – FONETICĂ

Fișier teoretic	7
• Alfabetul limbii române	
• Tipuri de sunete/Structura sonoră ^y	
• Corespondența sunet-literă	
• Accentul	
• Grupuri vocalice/de sunete (diftong, triftong, hiat)	
• Silaba. Despărțirea în silabe	
Aplicații	12
Test-grilă de evaluare	22

UNITATEA II – VOCABULAR

Fișier teoretic	24
• Categoriile semantice	
• Derivarea	
• Compunerea	
• Familia lexicală/de cuvinte	
• Unitățile frazeologice/Îmbinările libere de cuvinte	
• Locuțiunile	
• Câmpul lexical	
Aplicații	31
Test-grilă de evaluare	41

UNITATEA III – MORFOLOGIE/CLASE MORFOLOGICE

• Verbul	
Fișier teoretic	43
Aplicații	51
Test-grilă de evaluare	61
• Substantivul	
Fișier teoretic	63
Aplicații	64
Test-grilă de evaluare	72
• Articolul	
• Prepoziția	
Fișier teoretic	74
Aplicații	75
Test-grilă de evaluare	83

• Pronumele	
Fișier teoretic	85
Aplicații	93
Test-grilă de evaluare	101
• Adjectivul	
Fișier teoretic	103
• Adverbul	
Fișier teoretic	106
Aplicații	107
Test-grilă de evaluare	114
• Numeralul	
Fișier teoretic	116
• Conjuncția	
Fișier teoretic	118
• Interjecția	
Fișier teoretic	119
Aplicații	119
Test-grilă de evaluare	127
UNITATEA IV – SINTAXA PROPOZIȚIEI	
• Subiectul	
Fișier teoretic	129
• Predicatul	
Fișier teoretic	131
Aplicații	133
Test-grilă de evaluare	141
• Atributul	
Fișier teoretic	143
Aplicații	144
Test-grilă de evaluare	151
• Complementul direct	
Fișier teoretic	153
Aplicații	154
Test-grilă de evaluare	160
• Complementul prepozițional	
Fișier teoretic	162
Aplicații	164
Test-grilă de evaluare	171

• Complementul indirect	
Fișier teoretic	173
Aplicații	174
Test-grilă de evaluare	180
• Circumstanțialul de loc	
Fișier teoretic	182
• Circumstanțialul de timp	
Fișier teoretic	183
• Circumstanțialul de mod	
Fișier teoretic	184
Aplicații	185
Test-grilă de evaluare	191
• Circumstanțialul de cauză	
Fișier teoretic	193
• Circumstanțialul de scop	
Fișier teoretic	194
Aplicații	195
Test-grilă de evaluare	201
UNITATEA V – SINTAXA FRAZEI	
Fișier teoretic	203
• Fraza. Raportul de coordonare	
• Fraza. Raportul de subordonare	
Aplicații	205
Test-grilă de evaluare	215
UNITATEA VI – ORTOGRAFIE, PUNCTUAȚIE ȘI ORTOEPIE	
Fișier teoretic	217
• Semnele de ortografie	
• Semnele de punctuație	
• Aspecte normative	
Aplicații	221
Test-grilă de evaluare	230
UNITATEA VII – SISTEMATIZAREA CUNOȘTINȚELOR	
Recapitulare finală	232
Test-grilă de evaluare finală	239

UNITATEA I – FONETICĂ

Fișier teoretic

- **Fonetica** este știința care studiază sunetele unei limbi.
- **Alfabetul limbii române** cuprinde 31 de litere care redau toate sunetele limbii române.
- **Sunetul** reprezintă cea mai mică unitate a limbii.
- **Tipuri de sunete/Structura sonoră**

Sunetele limbii române sunt: vocalele, consoanele, semivocalele.

- **Vocalele** sunt sunete caracterizate printr-o pronunție deschisă și formează obligatoriu doar o silabă.

Vocalele limbii române sunt: [a], [ă], [î]/[â], [e], [i], [o], [u].

Sunetele [a], [ă], [î]/[â] sunt mereu vocale.

► Într-o silabă există doar o vocală.

- **Consoanele** sunt sunete cu o pronunție închisă și nu pot forma singure silabă. Acestea se pronunță cu ajutorul unei vocale.

De exemplu: m – [em], [me], [mî]

- **Semivocalele** sunt sunete care se aseamănă cu vocalele, dar nu pot forma singure silabă. Acestea sunt: e, i, o, u.

- **Reguli de recunoaștere a semivocalelor e, i, o, u**

◆ e este semivocală înainte de a, o.

◆ o este semivocală înainte de a.

◆ i este semivocală: înainte de a, e, o, u.

după a, ă, â, e, o, u.

la sfârșitul cuvintelor, însoțind vocalele.

◆ u este semivocală: înainte de ă, â, e, i.

după a, ă, â, e, i, o.

► Un statut special are **i șoptit/devocalizat**, care apare, de obicei, la sfârșitul unui cuvânt, dar și în interiorul unui cuvânt compus, precedat de una sau mai multe consoane care diferă de c, g, ch, gh. Acesta nu are valoare fonetică. Exemple: pom*i*, duz*i*, or*i*cine etc.

- **Corespondența sunet-literă**

- **Litera** este o reprezentare grafică a sunetului.

► De obicei, în limba română, o literă transcrie un sunet. Există și situația în care o literă

transcrie mai multe sunete.

De exemplu: litera **x** poate transcrie sunetele **[ks]** sau **[gz]** (*excursie, axă, taxă, xilofon, taxi sau examen, exemplu, există, exil, auxiliar*).

► Aceeași literă poate reprezenta sunete diferite, iar un sunet poate, de asemenea, să fie transcris prin mai multe litere.

De exemplu: *e, i, y – [i]; w, u, o – [u]; w, v – [v]*

♦ **Grupurile de litere ce, ci, ge, gi** se transcriu fonetic:

→ în două sunete **[če], [či], [ge], [gi]**, când:

✓ sunt urmate de o consoană în aceeași silabă.

✓ formează singure o silabă, fie ea și finală.

✓ sunt urmate de **i** sau **u** semivocale.

De exemplu: *cer – [čer]; rege – [rege]; liceu – [liceu]* (în acest caz se formează diftongul **-eu**)

→ într-un sunet **[č], [g]**, când:

✓ sunt urmate de vocală/diftong/triftong în aceeași silabă.

✓ se află la final de cuvânt și nu formează silabă.

✓ sunt urmate de **i** și de **u** vocale.

De exemplu: *ceară – [čară]; regi – [reğ]; Giurgiu – [Gurğu]*

♦ **Grupurile de litere che, chi, ghe, ghi** se transcriu fonetic:

→ în două sunete **[k'e], [k'i], [g'e], [g'i]**, când:

✓ sunt urmate de o consoană în aceeași silabă.

✓ formează singure o silabă, fie ea și finală.

✓ sunt urmate de **i** sau **u** semivocale.

De exemplu: *chin – [k'in]; ureche – [urek'e]; Serghei – [Serg'ei]* (în acest caz se formează diftongul **-ei**)

→ într-un sunet **[k'], [g']**, când:

✓ sunt urmate de vocală/diftong/triftong în aceeași silabă.

✓ se află la sfârșitul unui cuvânt și nu formează silabă.

✓ sunt urmate de **i** și de **u** vocale.

De exemplu: *chioară – [k'oară]; unchi – [unk']; chiul – [k'ul]*

• **Accentul** reprezintă pronunțarea mai intensă a unei silabe dintr-un cuvânt. Accentul se marchează grafic printr-un semn convențional **[']**, așezat deasupra vocalei din silaba accentuată.

► În limba română, accentul nu are un loc fix. De aceea câteva cuvinte pot avea dublă accen-

tuare, numindu-se **dublete accentuale libere**.

De exemplu: *editor/editor, polip/polip*

► Accentul are rol în deosebirea cuvintelor, creându-se **omografe** (cuvinte care se scriu la fel, dar se pronunță diferit).

De exemplu: *companie/companie, veselă/veselă, formă/formă, ochi/ochi etc.*

• **Grupuri vocalice/de sunete**

• **Diftongul** este grupul de sunete, alcătuit dintr-o vocală și o semivocală alăturate, pronunțate în aceeași silabă.

De exemplu: *fii, coafor, traumă, bojdeucă, coniac, subiect etc.*

► Diftongul poate fi:

ascendent (urcător) , în structura semivocală+vocală	descendent (coborător) , în structura vocală+semivocală
De exemplu: <i>ia<u>r</u>nă, oa<u>l</u>ă, sea<u>r</u>ă etc.</i>	De exemplu: <i>ra<u>u</u>, pu<u>i</u>, ră<u>u</u> etc.</i>

► Se formează **diftongi externi**, cu ajutorul rostirii cu **i** semivocalic la începutul pronumelor personale sau al formelor verbului **a fi**.

De exemplu: *el – [iel], este – [ieste], eram – [ieram], era – [iera] etc.*

► Cu ajutorul cratimei, ca semn ortografic, se marchează rostirea împreună, într-o singură silabă, a două cuvinte/fragmente din cuvinte, formându-se diftongi.

De exemplu: *mi-a, ne-a, mi-e, sare-atunci etc.*

• **Triftongul** este grupul de sunete, alcătuit dintr-o vocală și două semivocale alăturate, rostite în aceeași silabă.

De exemplu: *leaoică, aripioară, suiau, puteai etc.*

► Triftongul poate fi:

ascendent (urcător) , de forma semivocală+semivocală+vocală	centrat , de forma: semivocală+vocală+semivocală
De exemplu: <i>lea<u>o</u>arcă, pleoapă, lăcră<u>m</u>ioară, etc.</i>	De exemplu: <i>ursoa<u>i</u>că, sui<u>a</u>i, tră<u>i</u>au, mi-<u>a</u>u etc.</i>

► Se formează **triftongi externi**, cu ajutorul rostirii cu **i** semivocalic la începutul pronumelor personale.

De exemplu: *ei – [iei], eu – [ieu] etc.*

► Cu ajutorul cratimei, ca semn ortografic, se marchează rostirea împreună, într-o singură silabă, a două cuvinte, formându-se triftongi.

De exemplu: *mi-au, ne-au, le-ai etc.*

• **Hiatul** este grupul de sunete, alcătuit din două vocale alăturate, rostite în silabe diferite.

De exemplu: *speriat*, *aer*, *biblioteca*, *imediat*, *alcool*, *geografie*, *biologie*, *știință*, *fiind*, *machiaj* etc.

► Se formează **hiat extern** între două cuvinte alăturate, care se termină, respectiv încep cu o vocală.

De exemplu: *Pe acea alee stau eu.*

• Silaba. Despărțirea în silabe

• **Silaba** este un sunet vocalic sau un grup de sunete, care conține o vocală și care se pronunță cu un singur efort expirator.

► În funcție de numărul de silabe din care sunt alcătuite, cuvintele pot fi:

→ *monosilabice* (formate dintr-o singură silabă): *iau*

→ *bisilabice* (formate din două silabe): *lu-a*

→ *trisilabice* (formate din trei silabe): *i-de-e*

→ *plurisilabice* (formate din minimum patru silabe): *spe-ri-a-tă*

• Regulele despărțirii cuvintelor în silabe, după pronunție:

a) Grupurile vocalice:

→ vocalele în hiat se despart în silabe diferite (V-V): *con-ce-di-ul*

→ diftongii și triftongii fac parte din aceeași silabă (VS/SV; SSV/SVS): *iar-nă*, *șo-ri-cioai-că*

b) Consoane și grupuri consonantice:

Regula 1

→ o consoană intervocalică trece în silaba următoare (V-CV)

De exemplu: *ca-să*; *pă-du-re*; *u-ti-li-za-re*, *re-ce*, *ve-cin*, *po-diș*, *a-fiș*, *le-ge*, *lu-nă*, *soa-re* etc.

→ o consoană precedată de un diftong sau de un triftong trece în silaba următoare (VS/SV-CV; SSV/SVS-CV)

De exemplu: *o-lea-că*, *pâi-ne*, *sea-ră*, *stro-pea-lă*, *cre-ioa-ne* etc.

→ x intervocalic trece în silaba următoare (V-XV)

De exemplu: *a-xă*, *e-xa-men*, *e-xer-ci-țiu*, *e-xod* etc.

Regula 2

→ două consoane intervocalice se despart fiecare într-o silabă (VC-CV)

De exemplu: *ar-că*, *ar-tist*, *mun-te*, *un-ghi-e*, *ic-ni*, *tic-sit*, *ac-tiv*, *caf-tan*, *mul-te*, *în-ger*, *lun-git*, *un-gher*, *în-ghi-ți*, *mun-te*, *as-cet*, *as-chi-mo-di-e*, *as-tăzi* etc.

Excepție de la regula 2

→ **b, c, d, f, g, h, p, t, v** urmate de **l/r** trec în silaba următoare, despărțirea făcându-se înaintea lor (**V-CCV**)

De exemplu: *o-braz, co-dri, a-flu-ent, a-fri-can, a-gra-fa, su-ple-țe, pa-tru, co-vrig, e-vla-vi-e, a-cla-ma, a-cru, Co-dlea, a-fla, A-fri-ca, a-glu-ti-nant, a-gro-nom, pe-hli-van, su-plu, cu-pru, a-tlet, gă-tlej* etc.

Regula 3

→ trei sau mai multe consoane intervocalice (precum: **ntr, nst, mpl, mpr, nstr, ngv, ncv, rst** etc.) se despart după prima consoană (**VC-CCV; VC-CCCV**)

De exemplu: *as-tru, mon-stru, con-struc-tor, lin-gvist, cin-ste, de-lin-cvent, vâ-r-stă, pen-tru* etc.

Excepție de la regula 3

→ grupurile de trei consoane intervocalice – **mpt, mpt, lpt, nct, nct, ncș, ndv, rct, rtf, stm** – se despart între a doua și a treia consoană (**VCC-CV**)

De exemplu: *sculp-tu-ră, somp-tu-os, linc-șii, func-ți-e, arc-tic, jert-fă, ast-ma-tic, sculp-tor, re-demp-ți-u-ne, punc-taj, sand-vici, sfinc-șii* etc.

♦ Despărțirea cuvintelor se realizează după structură, după elementele compuse, respectiv după modul de formare a cuvintelor: prin derivare (ținându-se cont de sufixe și de prefixe) sau prin compunere (ținându-se cont de termenii diferiți, care au format noul cuvânt compus). Se formează, astfel, *dublă despărțire în silabe, după pronunție și după structură*.

De exemplu: *i-ne-gal/in-e-gal, a-nal-fa-bet/an-al-fa-bet, des-pre/de-spre, tran-so-cea-nic/trans-o-cea-nic, ni-cio-da-tă/nici-o-da-tă, câ-teo-da-tă/câ-te-o-da-tă, bi-no-clu/bin-o-clu, de-za-pro-ba/de-za-pro-ba, su-bli-ni-a/sub-li-ni-a* etc.

♦ Nu se despart: cuvintele abreviate, prescurtările convenționale, numeralele notate prin cifre, prenumele și numele de familie.

Aplicații

[illegible]

a) parc, luat, combinație, linx, clauză, copia, construct, lecția, profesorul, astmul, cianură.

b) necuvântătoare, cooperantă, bioenergetic, creație, biblioteconomie, miere, dormea, știau, derizoriu.

c) mei, eu, iepure, ea, iod, claie, căpătâi, mușuroi, micșunea, aerian, ambiguu, îndoielnic.

d) pai, pui, corifei, argintiu, august, aleargă, iarbă, Aiud.

e) ziar, zambilă, zi, zonă, zilnic, zare, ziua, zurlie, zarvă, zarzavat, zoolog, zise, zumzăit.

3. Menționează structura sonoră (V, S, C) pentru cuvintele următoare:

piept _____	aghiotant _____
coordonare _____	circ _____
clipea _____	coniac _____
cianură _____	subiect _____
cerneală _____	obiectiv _____
cincisprezece _____	știau _____
minciuni _____	ești _____
dreptunghi _____	eu _____
cioară _____	gherghef _____
gheară _____	geamgiu _____

4. Identifică vocalele și semivocalele din cuvintele: dai, chioară, soartă, iată, treacă, oare, cuib, ziuă, piatră, nouă.

5. Indică structura sonoră (vocală - V, semivocală - S, consoană - C) a fiecărui cuvânt: algă, aură, iarbă, basm, glie, oier, englezoaică, creion, duel, treiera, inel, ploaie, prevedeaie, priveam, mergeai, clauză, real, oboseală, ocoleai, culoar, contribuiai, lupoaică, idiot, pasiune, două, câine, grâul, frâu, încuiat, ziua, reacție.

6. Precizează câte litere și câte sunete au cuvintele:

gimnastică	l: s:	chemare	l: s:	ghicitoare	l: s:
cerere	l: s:	chioșcuri	l: s:	xerox	l: s:
geamgiu	l: s:	unchi	l: s:	examinare	l: s:
magi	l: s:	sufix	l: s:	ceață	l: s:
girofar	l: s:	chem	l: s:	original	l: s:
chenar	l: s:	ciorbă	l: s:	auxiliar	l: s:
arici	l: s:	exercițiu	l: s:	chiulangioaică	l: s:
ghindă	l: s:	axiomă	l: s:	ceară	l: s:

7. Realizează corespondența sunet-literă pentru cuvintele: vraci, cireșe, girafă, dragi, ceață, cer, geam, frige, chenar, cheamă, chitanță, chior, ghețar, gheață, ghimpe, unghi.

8. Marchează grupurile vocalice (diftong, triftong, hiat) din fiecare cuvânt dat în lista de mai jos: autor, caligrafie, fie, mausoleu, coafa, fiică, eu, geometrie, prevedea, priveam, mergeai, clauză, real, oboseală, ocoleai, culoar, contribuiai, lupoaică, idiot, pasiune, două, câine, grâul, frâu, încuiat, ziua, reacție.

CLIPBOARD

9. Desparte în silabe cuvintele de mai jos:

dezaprobare _____

constructor _____

exemplu _____

fiindcă _____

biosferă _____

sanctiune _____

fică _____

speriați _____

bibliotecă _____

Codlea _____

aghiotant _____

ukrainean _____

pehlivan _____

fluvius _____

civilizație _____

punctual _____

zoologie _____

puncție _____

pizza _____

imediat _____

şifonier _____

delincvent _____

obraz _____

sandvici _____

10. Scrie enunțuri potrivite pentru omografele:

fórma/formá

ácele/acéle

véselă/vesélă

éra/erá

cópii/copíi

umbréle/úmbrele

fúgi/fugí

móbila/mobíla/mobilá

mása/masá

11. Marchează corect accentul pe următoarele cuvinte: butelie, bolnav, sever, matur, aripă, antic, taxi, veveriță, prevedere, mafie, caracter, fenomen, verigă, bolnav, furie, lipie, neutru, concluzie, pilotă.

12. Identifică diftongii, triftongii și hiaturile din următoarea listă de cuvinte: auzeam, creație, aeroport, azalee, learcă, leagăn, suiai, mi-ai, venea, lăcrămioară, soseau, butoiaș, neuron, vreau, viu, cooperare.

13. Scrie forma de plural a următoarelor cuvinte:

complex _____	furtună _____
sfinx _____	batic _____
perplex _____	zi _____
linx _____	basma _____
muzeu _____	aragaz _____
avatar _____	azil _____
festival _____	cuptor _____

14. Desparte în silabe cuvintele și precizează regulile pe care le-ai aplicat.

• cască:

regula:

• negru:

regula:

• singurătate:

regula:

• fiică:

regula:

• jertfă:

regula:

• plancton:

regula:

• carbon:

regula:

• taur:

regula:

• altfel:

regula:

• farmec:

regula:

• undă:

regula:

• optzeci:

regula:

15. Scrie câte trei cuvinte care să conțină:

(i-a) hiat

(a-e) hiat

(i-e) hiat

(ia) diftong

(ău) diftong

(iau) triftong

(oai) triftong

(iai) triftong

16. Alcătuieste enunțuri cu sensurile cuvintelor diferențiate, prin accent (omografe).

albi

haină

deși

pică

torturi

17. Seria care cuprinde numai cuvinte monosilabice este:

a) nici, luat, vrea, ochii. b) cel, mai, spui, scos. c) scurt, spune, nici, avem.

18. Marchează răspunsul corect.

ireal: ea diftong	A/F
fie: hiat	A/F
viață: hiat	A/F
mij-loc	A/F
ar-ctic	A/F
dif-tong	A/F
visau: triftong	A/F
mingea: litere-6; sunete-5	A/F

19. Subliniază cuvintele accentuate corect:

dumínică – duminică
fúrie – furie
prevédere – prevedere
intím – întim
dúșman – dușmán

árșiță – arșiță
bólnav – bolnáv
férigă – ferígă
carácter – caractér
dóctoriță – doctoriță

20. Câte cuvinte cu diftong există în textul următor? Subliniază-le!

„Amu cică era odată într-o țară un crai, care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde-împărat; și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecură la mijloc de când acești frați mai avură prilej a se întâlni amândoi. Iară verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuseră niciodată de când erau ei. Și așa veni împrejurarea de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale: pentru că țara în care împărătea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, și crăia istuilalt la o altă margine. Și apoi, pe vremile acelea, mai toate țările erau bântuite de războaie grozave, drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute și foarte încurcate și de aceea nu se putea călători așa de ușor și fără primejdii ca în ziua de astăzi. Și cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii adeseori dus rămânea până la moarte”. (*Povestea lui Harap-Alb*, Ion Creangă)

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Cuvântul *gheară* conține:
a. 3 vocale, 3 consoane.
b. 2 vocale, 2 litere ajutătoare/fără valoare fonetică, 2 consoane.
c. 1 semivocală, 2 vocale, 3 consoane.
d. 1 vocală, 2 semivocale, 3 consoane. **1 punct**
2. Cuvântul *cicoare* conține:
a. o vocală și două semivocale.
b. trei vocale și o semivocală.
c. două semivocale și o vocală.
d. o semivocală și două vocale. **1 punct**
3. Cuvântul care conține triftong este:
a. picioare.
b. mergeau.
c. veneau.
d. pleosc. **1 punct**
4. În cuvântul *ocean* există:
a. cinci litere și patru sunete.
b. cinci litere și cinci sunete.
c. trei litere și patru sunete.
d. patru litere și două sunete. **1 punct**
5. Care variantă conține numai semivocale:
a. a, e, i, o.
b. o, e, i, u.
c. a, o, e, ă.
d. a, ă, î, â. **1 punct**
6. Conțin diftongi toate cuvintele din seria:
a. vede, miros, toate.
b. lalea, leu, picior.
c. geamgiu, vegheau, era.
d. condei, creion, ceară. **1 punct**
7. Cuvântul *ciufuliți* conține:
a. 9 litere și 9 sunete.
b. 9 litere și 6 sunete.
c. 8 litere și 6 sunete.
d. 9 litere și 7 sunete. **1 punct**

8. Este despărțit corect cuvântul:

- a. mi-jloc.
- b. o-biect.
- c. spe-riați.
- d. tra-u-mă.

1 punct

9. Este corect accentuat cuvântul:

- a. pîsoi.
- b. convențional.
- c. spion.
- d. rucsac.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. b, 2. b, 3. c, 4. a, 5. b, 6. c, 7. d, 8. b, 9. d.

UNITATEA II – VOCABULAR

Fișier teoretic

- **Categorii semantice**

- **Sinonimele** sunt cuvinte cu formă diferită și cu sens asemănător sau identic.

De exemplu: *calin – tandru* (adjective), *ameliorare – îmbunătățire* (substantive), *a sosi – a se veni* (verbe) etc.

► Sinonimele au aceeași parte de vorbire și, în funcție de forma lor, pot fi:

1. Sinonimele lexicale se stabilesc când sunt echivalente două sau mai multe cuvinte între ele.

De exemplu: *op – tom, volum*

2. Sinonimele lexico-frazeologice se formează când există echivalență între un cuvânt și o unitate frazeologică.

De exemplu: *a lenevi – a tăia frunză la câini*

3. Sinonimele frazeologice se creează între două unități frazeologice echivalente.

De exemplu: *a da colțul – a da ortul popii*

► După sens, acestea sunt:

1. Sinonimele totale au sensul identic și sunt, de obicei, din compartimente diferite ale vocabularului.

De exemplu: *zăpadă – nea, omăt* (formă literară - formă populară/regională)

2. Sinonimele perfecte au sensul identic și aparțin aceluiași nivel al vocabularului.

De exemplu: *natriu – sodiu, excedent – surplus, lexic – vocabular* (formă neologică - formă neologică/nouă)

3. Sinonimele parțiale se pot substitui numai în anumite contexte.

De exemplu: *dulce – plăcut, gingaș, parfumat, blând*

4. Sinonimele aproximative se întâlnesc în operele literare unde cuvintele sunt folosite cu sens figurat.

De exemplu: *vârtej – cuiabar rotind de ape*

- **Antonimele** sunt cuvinte cu formă diferită și cu sens opus/contrar.

► Antonimele trebuie să fie încadrate în aceeași parte de vorbire.

De exemplu: *stenic – astenic* (adjective), *a spera – a dispera* (verbe), *respect – disrespect* (substantive)

Antonimele pot fi create cu ajutorul derivării cu prefixe.

De exemplu: *egal – inegal, a aproba – a dezaproba* etc.

- **Omonimele** sunt cuvinte cu aceeași formă și cu sens complet diferit.

De exemplu: *avar* – zgârcit (adjectiv)/locuitor turc (substantiv)

► În funcție de clasele morfologice, omonimele pot fi:

1. lexicale.
2. lexico-gramaticale.
3. gramaticale.

1. Omonimele lexicale aparțin aceleiași părți de vorbire. Acestea pot fi:

a) totale (au aceeași flexiune și același plural).

De exemplu: *leu, lei*: 1. ban

leu, lei: 2. animal

b) parțiale (flexionează diferit/au plurale diferite).

De exemplu: *masă, mese*: 1. obiect de mobilă

masă, mase: 2. mulțime/greutate

2. Omonimele lexico-gramaticale sunt părți de vorbire diferite.

Exemple: *noi*: Are două rochii noi. (adjectiv)

noi: Noi am învățat omonimele. (pronume personal)

Omografele sunt cuvintele care se scriu la fel, dar se pronunță diferit.

Exemple: *torturi-torturi*, *acele-acele*, *roi-roii* etc.

Omofonele sunt cuvintele care se pronunță la fel, dar se scriu diferit.

Exemple: *ne-am/neam, m-ai/mai, s-au/sau* etc.

3. Omonimele gramaticale au categorii gramaticale diferite (referitoare la mod, la timp, la persoană, la număr/caz).

De exemplu: El *cântă*. Ei *cântă*.

Cartea *Irinei* îmi place. I-am dat *Irinei* cartea.

• **Paronimele** sunt cuvinte cu formă asemănătoare (diferă/se inversează 1-3 sunete) și cu sensuri diferite.

De exemplu: *cazual/cauzal*

► **Confuzia paronimică** este o greșeală care constă în folosirea greșită a paronimelor din cauza necunoașterii corecte a sensului.

De exemplu: Acesta este o *lectură literală*. Aceasta este o *transcriere literară*.

• **Cuvântul polisemantic** are două sau mai multe sensuri asemănătoare sau apropiate.

De exemplu: *casă* – *casă de locuit, casă de marcat, casă de copii, casă de veci, membrii casei*

► Sensurile polisemantice sunt mai mult sau mai puțin apropiate. Omonimele și cuvintele polisemantice au aceeași formă, ca punct comun. Se diferențiază prin sens: omonimele au sensuri diferite, iar cuvintele polisemantice au sensuri asemănătoare.

Omonime	Cuvinte polisemantice
<i>coș, coșuri</i> : 1. obiect pentru depozitare 2. acnee	<i>coș, coșuri</i> : coș de baschet, coș de legume/fructe, coș de gunoi, coș al casei, coș al mașinii de treierat

• **Pleonasmul** este o greșeală de exprimare, care constă în folosirea alăturată a două cuvinte sau grupuri de cuvinte cu același sens.

Clasificare:

► După sens și după clasa morfologică, pleonasmul pot fi:

• lexicale (se alătură cuvinte/particule de cuvinte, cu același sens): <i>conducere managerială, despăgubirea pagubelor, telecomandă la distanță</i> etc.
• gramaticale (se alătură mărci gramaticale, cu același sens): <i>și-a redobândit încrederea sa, ouălele</i> etc.
• lexico-gramaticale (când se alătură aceleași clase morfologice): <i>dar în schimb, mai apoi</i> etc.

• **Sensurile cuvintelor în contexte sunt:**

I. sensul propriu, care se subclasifică în: ► 1. sensul propriu de bază (denotativ) este, de regulă, primul sens din dicționar, cunoscut tuturor vorbitorilor. De exemplu: <i>Brațul stâng este accidentat.</i> ► 2. sensul propriu secundar este folositor/practic pentru om, fiind desprins din sensul propriu de bază, printr-o legătură comună de sens cu acesta. De exemplu: <i>Brațul Dunării este traversat.</i>
II. 3. sensul figurat (conotativ, neobișnuit), obținut prin figuri de stil. De exemplu: <i>Brațul razei mângâie natura.</i>

• **Derivarea** este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi, cu ajutorul afixelor (al prefixelor și al sufixelor) atașate la rădăcina cuvântului de bază.

• **Cuvântul de bază** este cel de la care pornește derivarea, având sens deplin.

• **Rădăcina** reprezintă elementul comun tuturor cuvintelor derivate. Nu corespunde întregului cuvânt de bază. Uneori, rădăcina îi corespunde cuvântului de bază, alteori are anumite sunete diferite de acesta.

De exemplu: Rădăcina *-negr-* este proprie termenilor regăsiți în familia lexicală a cuvântului de bază *negru*. În exemplele următoare: *-drăg-*, *-ved-/văz-*, *-blând-/blânz-*, *-fac-/făc-*, se observă alternanțe fonetice, vocalice (*a-ă*) sau consonantice (*d-z*, *b-z*).

• **Sufixe** sunt sunetele sau grupurile de sunete, adăugate după rădăcina cuvântului.

Clasificare:

► După origine, acestea pot fi:

- sufixele **lexicale** formează cuvinte noi sau noi părți de vorbire.

De exemplu: *fotbalist*, *muncitor*, *dureros*, *străinătate*

- sufixele **gramaticale** creează forme gramaticale (de pildă, sufixele pentru mod și pentru timp).

De exemplu: *mâncat*, *spus* (participii), *alergare* (infinitiv lung), *alergând* (gerunziu)

- sufixele **lexico-gramaticale** exprimă un sens nou și o anumită categorie gramaticală (numite **sufixe moționale** în cadrul substantivelor).

De exemplu: *curcă* – *curcan*, *vulpe* – *vulpoi*, *pisic* – *pisică*

► După sensul lor, sufixele pot desemna:

- *agentul: *fierar*, *luntraș*, *tractorist*
- *însușirea: *auriu*, *fricos*, *mâncăcios*, *vamal*, *osos*
- *colectivitatea: *brădet*, *apăraie*, *porumbiște*, *studentime*, *tufiș*
- *instrumentul: *alfabetar*, *piperniță*, *ștergător*
- *noțiuni abstracte: *cerință*, *domnie*, *grăsime*, *răceală*, *siguranță*
- *modalități: *românește*, *pieptiș*, *țărâș*
- *locul și originea: *benzinărie*, *fierărie*, *bucureștean*
- *obiecte sau însușiri mici, numindu-se **sufixe diminutive**, care formează diminutive: *binișor*, *căscioară*, *cerceluș*, *coșuleț*, *lănțuc*, *pantofior*, *singurică*, *vânticel*, *ferestruică*, *copilaș*
- *obiecte sau însușiri mari, numindu-se **sufixe augmentative**: *băiețandru*, *grăsan*, *căsoaie*, *pietroi*

- **Prefixele** sunt sunetele sau grupurile de sunete, care se adaugă înainte de rădăcină.

Clasificare:

► După sens, prefixele pot fi:

- ***negative** (arată negația): *nepotrivit*, *anorganic*, *disproporțional*, *apolitic*, *inegal*
- ***privative** (arată lipsa): *desăra*, *desfacere*, *dezlipit*
- ***iterative** (arată repetiția): *reluat*, *răsturnat*, *răsuna*, *răzbuna*
- ***delocutive** (exprimă ideea de transformare): *împodobire*, *înfloritor*

► Când baza unui derivat este alt derivat, se formează **serii derivative** sau **derivări în lanț/în serie**.

De exemplu: *florăreasă* (sufixele -ar- și -easă), *bunică* (sufixele -ic- și -ă)

► **Derivatele parasintetice** sunt cuvintele formate simultan cu prefix și cu sufix.

De exemplu: *înfloritor*, *strălucire*, *încremenit* etc.

- **Familia lexicală (familia de cuvinte)** cuprinde, în sens restrâns, totalitatea cuvintelor **derivate**, pornind de la același cuvânt de bază. În sens larg, în familia lexicală, se adaugă cuvinte

compuse și provenite **din alte părți de vorbire**, având același cuvânt de bază.

De exemplu:

- *drag – drăguț, drăgălaș, drăgălășenie, a îndrăgi, îndrăgit, îndrăgire, Drăguțescu*
- *a vedea – vedere, văzător, nevăzător, vedenie, a revedea, revedere, a prevedea, prevedere, prevăzător*
- *blând – blânduț, a îmblânzi, îmblânzit, îmblânzire, îmblânzitor*
- *a face – făcut, făcător, facere, a prefăce, a reface, refăcut, refacere, a desface, desfăcut, desfacere, binefacere, binefăcător, răufăcător*
- **Compunerea** este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului, care constă în formarea unui cuvânt nou, prin combinarea a două sau a mai multor cuvinte existente în limba română ori a unui cuvânt cu un sufixoid/cu un prefixoid.

► **Procedeele de compunere** sunt:

I. Alăturarea (parataxa) constă în coordonarea a două părți de vorbire de același fel cu sau fără legătură sintactică.

- *economico-social, româno-englez, vagon-restaurant, tic-tac, trosc-pleosc, câine-lup, Piatra-Olt*
- *dacoromân, cineva, despre, dedesubt, celălalt, fiecare, oricare*
- *ca să, ci și, de la, de pe, de sub*

II. a. Subordonarea atributivă

- *coate-goale, vorbă-lungă, botgros, Almașu-Mare, Făt-Frumos*
- *bună-credință, bună-cuviință*
- *gura-leului, traista-ciobanului, Muma-Pădurii*
- *viță-de-vie, floare-de-colț*
- *Câmpulung*
- *bunăstare, dreptunghi, bunăvoință, altfel, astfel*
- *acid clorhidric*
- *Calea Laptelui, Calea Moșilor, Poiana Țapului, Delta Dunării, Gura Ociștei*
- *Gara de Nord, Roșiori de Vede, apă de plumb, bou-de-baltă*

b. Subordonarea completivă

- *fluieră-vânt, încurcă-lume, pierde-vară, papă-lapte, gură-cască*
- *(a) binemerita, (a) preamări, (a) binecuvânta*

c. Subordonarea față de un adjectiv

- *galben-verzui, alb-vioriu*
- *bine-credincios, bine-venit, așa-zis, propriu-zis, nou-născut*
- *bineînțeles, binevoitor, binefăcător, atotștiutor*

- *roșu-închis, roșu-deschis*

d. Subordonarea față de numerale

- *doisprezece* (doi „peste” zece)
- *douăzeci, patruzeci și patru*

III. Abrevierea sau prescurtarea se realizează din combinarea/trunchierea:

1. unor silabe din cuvinte componente: *plafar*
2. dintre silabe și cuvinte: *ROMARTA*
3. dintre inițiale și fragmente de cuvinte: *TAROM*
4. dintre inițiale de cuvinte: *CFR, CEC*

IV. Compunerea savantă, cu ajutorul afixoidelor

• **Prefixoidele sau falsele prefixe** sunt considerate elemente neologice de compunere savantă, care se atașează la începutul unui cuvânt sau al unui sufixoid: *bianual, dioxid, automobil, macrofloră, microtipar, polisemantic, pseudoartist, telespectator, biologie, geologie, zoologie, arheologie, epidermă, cronologie, metalimbaj, litosferă, eufonie, fonograf, morfologic, ortoepie, paleolitic, paranormal, psihologie, xilofon, piroman* etc.

• **Sufixoidele sau falsele sufixe** sunt considerate elemente neologice de compunere savantă, care se atașează la sfârșitul unui cuvânt sau al unui prefixoid: *ignifug, dermatolog, francofil, fitofag, hidrofor, insecticid, logoped, democrație, fotofob, telefon, carbonifer, ortogramă, toponim* etc.

• **Unitățile frazeologice** sunt combinații stabile din minimum două cuvinte, cu sens unitar, care se referă la un singur aspect real.

► Ele îmbracă multiple forme: expresii, locuțiuni, formule și clișee internaționale.

• **Îmbinările libere de cuvinte** sunt combinații libere de cuvinte, asocieri întâmplătoare de cuvinte autonome, care aparțin vorbirii.

► Nu trebuie confundate cu unitățile frazeologice, având stabilitate.

► În propoziția *Apa de ploaie nu este bună de băut.*, cuvintele evidențiate își păstrează fiecare sensul de bază, spre deosebire de situația în care se menționează că spusele, acțiunile cuiva sau unele medicamente sunt *apă de ploaie*, caz în care acest grup de cuvinte devine o expresie.

De exemplu: *stăpânul casei, a trage un pumn, a duce cu mașina, a semăna grâu/porumb, a duce cu preșul (undeva), a strânge curea* etc.

• **Locuțiunile** sunt grupuri de cuvinte, cu sens unitar, care corespund părților de vorbire, fiind sinonime cu ele. Se referă la un aspect al realității, iar în interiorul acestora cuvintele își pierd autonomia sintactică și de sens.

► Se scriu, în general, în cuvinte separate, precum îmbinările libere de cuvinte.

► În funcție de partea de vorbire căreia îi corespund, în limba română se pot distinge:

***locuțiunile verbale** sunt sinonime cu un verb și au în componență un verb, fiind folosite mai ales în limbajul oral.

De exemplu: *a băga de seamă, a da de veste, a da de știre, a da ortul popii, a o lua la*

fugă, a o lua la sănătoasa, a da bir cu fugiții, a da seamă, a-și aduce aminte, a-și da seama, a se da de-a rostogolul, a sta pe gânduri, a avea de gând, a lua peste picior, a băga de seamă, a-și da seama, a se lua la harță, a da pe din două, a o face lată, a da înapoi etc.

***locuțiunile substantivale** corespund unor substantive și provin în mare parte din locuțiuni verbale.

De exemplu: purtător de cuvânt, părere de rău, nod în papură, aduceri-aminte, băgară de seamă, (un) băgător de seamă, dare de mână, dare de seamă, nebagare de seamă, gură spartă, vrute și nevrute, cai verzi pe pereți, aruncătură de băț, ironia sortii, colac peste pupăză, deschizător de drumuri, foc și pară, apă de ploaie, cal de bătaie, bătaie de cap, ținere de minte, învățătură de minte, facere de bine etc.

***locuțiunile adjectivale** se comportă ca adjectivele.

De exemplu: cu totul și cu totul, tras de păr, tot unul și unul, de seamă, de treabă, dus cu pluta, de căpetenie, de mântuială, de geniu, de ispravă, de nădejde, de nimic, de seamă, cu dare de mână, dintr-o bucată, în etate, în putere, larg la mână/pungă, cu scaun la cap, luat de suflet, bătător la ochi, fel de fel, de tot felul, strâns la pungă, tobă de carte, tot unul și unul etc.

***locuțiuni pronominale** corespund unor pronume.

De exemplu: cine știe cine, cine știe ce, te miri ce, nu știu ce, nu știu cine etc.

***locuțiunile adverbiale** ce au drept corespondent un adverb.

De exemplu: bucățică cu bucățică, ceas cu ceas, clipă de clipă, din loc în loc, din moment în moment, din clipă în clipă, minut de minut, oră de oră, cu binele, cu binișorul, cu droaia, cu forța, cu răspundere, de față, de drept, de exemplu, pe față, la timp etc.

***locuțiunile prepoziționale** au valoarea unor prepoziții.

De exemplu: în susul, în josul, în jurul, în timpul, în vremea, la mijlocul, la (în) spatele, în fața, în dosul, în fundul, în (la) dreapta, în (la) stânga, de-a curmezișul, de-a latul, de-a lungul, în ciuda, în dreptul, în pofida, în preajma, în afara, afară de, de dinaintea, pe dinaintea, pe dinăuntru, până pe dinaintea, în dreptul etc.

***locuțiunile conjuncționale** corespund conjuncțiilor.

De exemplu: precum și, dat fiind că, din pricină că, în afară că, în caz că, măcar că, nu numai că (...)/ci și (**coordonatoare**), pe lângă că, de vreme ce, după ce, îndată ce, în timp ce, odată ce, până ce, ca și când, de când, până când, cu cât, după cât, pe cât, ca și cum, de cum, după cum, chiar dacă, în caz că, în caz dacă, măcar dacă, chiar de, de parcă, fără să, în loc să, până să, fără ca să, înainte ca să, pentru ca să, de vreme ce, din moment ce, pe măsură ce, cu toate că (**subordonatoare**) etc.

***locuțiunile interjecționale** corespund interjecțiilor.

De exemplu: păcatele mele!, Doamne-ajută!, Doamne ferește!, vai și amar!, la naiba!, Bună ziua! etc.

• **Câmpul lexical** este o clasă de cuvinte cu formă diferită, având o trăsătură comună de sens.

► Cuvintele unui câmp lexical respectă o parte de vorbire, conform cerinței.

De exemplu: Fac parte din câmpul lexical al *iernii* cuvintele: *gheață, ninsoare, ger, promoroacă, ghețar, țurțuri* etc.

Aplicații

1. Precizează, în spațiul din dreapta, sinonimul potrivit pentru următoarele cuvinte/unități frazeologice:

melancolie

a pune la cale

(om) cu scaun la cap

vorbăraie

a da de cap

purtător de cuvânt

straniu

dumbravă

cale

2. Formează enunțuri în care să folosești sinonimul, apoi antonimul următoarelor cuvinte:

amănunțit

a combate

mulțumire

lizibil

infatuat

utilă

urmare

situație

speranță

a ilustra

opinie

3. Grupează antonimele următoare în pereche: veselie, temerar, onest, desfăcut, a iubi, fricos, ezitare, făcut, tristețe, hotărâre, leneș, necinstit, a urî, harnic.

4. Scrie, în dreapta, antonimul potrivit pentru următoarele cuvinte:

lungime

facultativ

răutăcios

dezamăgire

necaz

supărare

a încheia

gălăgie

înnoit

5. Alcătuieste câmpul lexical pentru următoarele categorii:

natură cosmică	culori	univers maritim	trăsături morale	personaje	locuințe	trăsături fizice	pasiuni

6. Alcătuieste câte două enunțuri pentru a ilustra omonimia următoarelor cuvinte:

divan (substantiv/substantiv)

cristal (substantiv/substantiv)

curent (substantiv/substantiv)

port (substantiv/verb)

sorb (substantiv/verb)

cer (substantiv/verb)

unde (substantiv/adverb)

7. Menționează sensul pe care îl are cuvântul polisemantic a face în următoarele enunțuri:

a. Mama face prăjituri.

b. Tata face treabă.

c. Colegul meu face teme în fiecare zi.

d. Grâul se face la sfârșitul acestei veri.

e. Bunica mea face o rochie nouă.

f. Dânsa face o compunere originală.

8. Formează câte două propoziții care să illustreze sensurile diferite pentru cinci omonime alese de tine din textul de mai jos.

„– De unde dai, milostivul Dumnezeu să-ți dea, zise baba, și mult să te înzilească, luminate crăișor, că mare norocire te așteaptă. Puțin mai este, și ai să ajungi împărat, care n-a mai stat altul pe fața pământului așa de iubit, de slăvit și de puternic. Acum, luminate crăișor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia, stai liniștit, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu luare-aminte ce ți-o spune: du-te la tată-tău și cere să-ți dea calul, armele și hainele cu care a fost el mire, și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi; pentru că ție a fost scris de sus să-ți fie dată această cinste. Tatu-tău s-a împotrivi și n-a vrea să te lase, dar tu stăruiește pe

lângă dânsul cu rugămintele, că ai să-l îndupleci. Hainele despre care ți-am vorbit sunt vechi și ponosite, și armele ruginite, iară calul ai să-l poți alege punând în mijlocul hergheliei o tavă plină cu jărat, și care dintre cai a veni la jărat să mănânce, acela are să te ducă la împărăție și are să te scape din multe primejdii. Ține minte ce-ți spun eu, că poate să ne mai întâlnim la vrun capăt de lume: căci deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om!”

(Povestea lui Harap-Alb, Ion Creangă)

9. Subliniază pleonasmul, apoi rescrie corect enunțurile următoare:

- Avionul a survolat peste mare, iar apoi a aterizat la sol.
- Aniversarea zilei de naștere este o sărbătoare festivă.
- Mașinile produse în Argeș se importă înăuntrul granițelor țării.
- Camerele vilei pot fi acceptabile, dar cel mai principal lucru la știri este să fie alegeri electorale pentru tot mapamondul.
- Protagonistul principal al cărții este un băiat dintr-un spital clinic, având o hemoragie de sânge abundentă.
- Numele toponimic al localităților au fost trecute în scrierea monografică a autorului care a debutat pentru prima oară ieri.
- Scurta alocuțiune a purtătorului de cuvânt, reprezentant al ministerului, a fost întreruptă brusc de averse de ploaie.
- M-am întors înapoi, dar mai apoi am urcat sus, până la etajul meu.
- Este natural și firesc să crezi în nativii născuți în acești ani de zile.
- Am găsit multe greșeli de ortografie corectă.
- Cântecul „The show must go on” a fost un mare hit.

- 10. Subliniază sufixele și precizează sensul lor:** poștaş, cerceluș, frățior, săptămânal, vitejește, Codrescu, băietan, sofioț, pricepere, alfabetar, trufaș, argintar, scriitor, rășniță, conducător, băietel.

TURA ARSL

12. *Ce sunt, ca părți de vorbire, următoarele cuvinte compuse:* treisprezece, răufăcător, dumneata, Coate-goale, Monastirea Argeșului, același, viță-de-vie?

13. *Explică modul de formare pentru cuvintele:* optsprezece, du-te-vino, apă-grea, Făt-Frumos, de la, dincolo, an-lumină, floare-de-colț, gură-cască, bianual, batjocori, ONU.

18. *Formează familii lexicale de la cuvintele de bază:* școală, bătrân, bolnav, cremene, mare, bogat, folos, povară, vâl, a greși, a scrie, față, dar, a tuna, a suna, vis, a crede.

19. *Precizează modul de formare pentru cuvintele:*

îngălbenitor

albăstrui

româncuță

cetățenesc

muntenesc

reînființa

grădinăresc

orășenesc

preșcolar

20. Precizează procedeul de compunere pentru următoarele cuvinte: vorbă-lungă, a bine-cuvânta, româno-englez, geto-dac, ca să, biosferă, Distrigaz, anglofil, tricolor, Cluj-Napoca, plafar, aragaz, tehnico-științific, optsprezece, BRD, bicolor, CEC.

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Aparțin aceleiași câmp lexical cuvintele din seria:

- a) câine, vacă, porc, găină.
- b) stejar, molid, carpen, gândac.
- c) varză, salcâm, cartof, mazăre.
- d) floare, floricea, ciucure, floral.

1 punct

2. Există cuvinte derivate în seria:

- a) înstelat, înnoit, înot, imaculat.
- b) înscris, prescrie, visător, nelipit.
- c) întărit, înot, integritate, instabil.
- d) însă, învis, frază, fricos.

1 punct

3. Sunt antonime cuvintele din seria:

- a) cameră/odaie, neobișnuit/inutil.
- b) prolix/înșelător, gingaș/candid.
- c) insolit/obișnuit, deferență/disrespect.
- d) maculat/imaculat, obligat/forțat.

1 punct

4. Conține sinonime seria:

- a) generos/darnic, vindicativ/răzbunător.
- b) lacom/gurmand, cacofonie/eufonie.
- c) vină/greșeală, vinovat/nevinovat.
- d) viață/neînsuflețire, cert/clar.

1 punct

5. Paronimul este folosit corect în enunțul:

- a) Mi-am cumpărat o rochie din atlas.
- b) Ador terenul petrolier.
- c) O lectură literară este indicată acum.
- d) Previne din Craiova, desigur!

1 punct

6. În enunțul *S-au abătut unii copii asupra acelorași câini-lupi.*, s-au format prin compunere:

- a) 3 cuvinte.
- b) 4 cuvinte.

- c) 2 cuvinte.
- d) nu sunt cuvinte formate prin compunere.

1 punct

7. Punctul care cuprinde cuvinte polisemantice este:

- a) Mama pune masa, iar tata pune tabloul pe un perete.
- b) S-a dezbătut situația sa.
- c) Pe o cască pun sacoul, în timp ce el cască gura la mine.
- d) Nu sunt mare și nici mic.

1 punct

8. Cuvântul folosit cu sens figurat se află la punctul:

- a) O perdea de nori s-a lăsat pe cer.
- b) Gura canalului s-a înfundat.
- c) Ce braț mare ai!
- d) Am o bară nouă.

1 punct

9. Există un pleonasm la punctul:

- a) Colegul are un traumatism cranian.
- b) Am un singur punct de vedere.
- c) Am avut o hemoragie gravă.
- d) Acest remediu este un panaceu universal.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. a; 2. b; 3. c; 4. a; 5. c; 6. c; 7. a; 8. a; 9. d.

UNITATEA III – MORFOLOGIE/CLASE MORFOLOGICE

Fișier teoretic

Verbul

- **Verbul** este partea de vorbire flexibilă, care exprimă acțiunea, starea sau existența.
- **Conjugarea** este o categorie gramaticală a verbului, care se stabilește după sufixul infinitivului.

► Există cinci conjugări:

*Conjugarea I: -a

De exemplu: a sta, a lua, a da, a crea, a copia, a îngenunchea, a împerechea etc.

*Conjugarea a II-a: -ea

De exemplu: a vedea, a părea, a dispărea, apărea, a plăcea, a scădea, a zăcea etc.

*Conjugarea a III-a: -e

De exemplu: a zice, a trece, a duce, a spune, a scrie, a dezbate, a crede etc.

*Conjugarea a IV-a: -i

De exemplu: a iubi, a dovedi, a trăi, a veni, a conveni, a cuceri, a spori, a ști etc.

*Conjugarea a V-a: -î

De exemplu: a coborî, a urî, a hotărî, a zăvorî, a izvorî, a doborî etc.

După capacitatea lor de a forma predicat, verbele se împart în:

***verbe predicative** (când pot forma singure predicat);

***verbe nepredicative** (când nu pot forma singure predicat).

Verbele nepredicative sunt verbele auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*) și verbele copulative (*a fi, a deveni, a ieși, a ajunge, a părea, a rămâne, a însemna, a se face* etc.).

• **Valorile morfologice ale verbelor a fi, a avea, a vrea**

* **Verbul auxiliar** ajută la formarea modurilor și a timpurilor compuse.

► Verbele auxiliare sunt: *a fi, a avea, a vrea* și intră în alcătuirea următoarelor moduri, respectiv timpuri.

De exemplu:

a fi:

- timpul viitor anterior (modul indicativ): **voi fi reușit**
- timpul perfect (modul conjunctiv): **să fi căutat**
- timpul perfect (modul condițional-optativ): **ai fi dus**

a avea:

- timpul perfect compus (modul indicativ): **a avea cântat**

- timpul viitor de limbă vorbită (modul indicativ): **am** să plec
- timpul prezent (modul condițional-optativ): **aș** călători
- timpul perfect (modul condițional-optativ): **aș fi adus**

a vrea:

- timpul viitor standard (modul indicativ): **va** citi
- timpul viitor anterior (modul indicativ): **vor fi ascultat**

***Verbul predicativ** formează singur **predicatul verbal** al propoziției.

- **a fi** este predicativ când se poate înlocui cu: *a exista, a se afla, a se găsi, a trăi, a locui, a data, a costa, a dura, a măsura, a se petrece, a proveni, a se duce, a se împlini, a se ține/a avea loc, a fi pe punctul, a se întâmpla* etc.

De exemplu: El este din 2000. (există)

Dan este în casă. (se află)

Castelul este din secolul trecut. (datează)

Caietul este cinci lei. (costă)

- **a avea** este predicativ când se poate înlocui cu: *a stăpâni, a deține, a poseda*.

De exemplu: Bunicul are doi nepoți.

Tatăl meu are două proprietăți.

- **a vrea** este predicativ când se poate înlocui cu *a dori*.

De exemplu: Noi vrem bomboane.

***Verbul copulativ** face legătura dintre subiect și nume predicativ. Acesta nu are înțeles de sine stătător, cu valoare de verb nepredicativ. Se poate afla la unul dintre modurile personale (indicativ, conjunctiv, condițional-optativ, imperativ) atunci când intră în alcătuirea unui **predicat nominal**.

► În afară de verbul copulativ *a fi*, există și alte verbe copulative: *a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna*. Acestea au valoare nepredicativă când se combină obligatoriu cu un alt cuvânt (nume predicativ) și alcătuiesc, împreună cu acesta, predicatul nominal. În acest context, aceste verbe sunt copulative.

De exemplu: Copiii au devenit veseli la vederea cadourilor.

Situația ajunge insuportabilă.

Mama mea iese profesoară în curând.

Daria pare fericită să te vadă.

Mirela și Ana s-au făcut medici.

Goe rămâne repetent.

Mama înseamnă viață pentru toți.

- **Modul** este forma pe care o ia verbul pentru a arăta felul în care vorbitorul percepe acțiunea.

► Formele verbului se clasifică în:

- **moduri (verbale) personale** (verbele au forme personale): modul indicativ, modul conjunc-

tiv, modul condițional-optativ și modul imperativ;

• **forme (verbale) nepersonale** (care nu indică atitudinea vorbitorului, în legătură cu acțiunea): infinitiv, gerunziu, participiu și supin.

I. Modul indicativ arată o acțiune sigură, reală.

► Are următoarele **timpuri**:

➤ **Prezentul** indică desfășurarea acțiunii în momentul vorbirii.

De exemplu:

eu merg	noi mergem
tu mergi	voi mergeți
el/ea merge	ei/ele merg

➤ **Trecutul** indică desfășurarea acțiunii înainte de momentul vorbirii.

► Are mai multe timpuri:

• **Imperfectul** exprimă o acțiune trecută, dar neterminată în momentul vorbirii.

► Arată **durata** sau **repetarea**.

De exemplu:

eu mergeam	noi mergeam
tu mergeai	voi mergeați
el/ea mergea	ei/ele mergeau

• **Perfectul compus** exprimă o acțiune terminată, trecută, fără precizarea momentului.

► Este alcătuit din: formele specifice ale **auxiliarului „a avea”** + **participiul verbului de conjugat**.

De exemplu:

eu am mers	noi am mers
tu ai mers	voi ați mers
el/ea a mers	ei/ele au mers

► Formele inverse ale perfectului compus sunt arhaice și se păstrează în textele vechi/populare.

De exemplu: „Semănat-am grâu de vară,/ A ieșit numai negară.”

• **Perfectul simplu** exprimă o acțiune desfășurată în trecut și terminată de curând.

► Este timpul povestirii la persoana a III-a.

► În limba vorbită este folosit frecvent în anumite regiuni ale țării precum Oltenia.

De exemplu:

eu mersei	noi merserăm
tu merseși	voi merserăți
el/ea merse	ei/ele merseră

• **Mai-mult-ca-perfectul** exprimă o acțiune trecută și încheiată înaintea altei acțiuni trecute.

► Terminații verbale, sufixul și desinențele de *mai-mult-ca-perfect*, urmează după cele de *perfect simplu*.

De exemplu:

eu mersesem	noi merseserăm
tu merseseși	voi merseserăți
el/ea mersese	ei/ele merseseră

➤ **Formele de viitor** sunt:

• **Viitorul standard** indică o acțiune care se va desfășura după momentul vorbirii.

► Este alcătuit din: forme specifice ale **auxiliarului „a vrea”** + **infinitivul verbului** de conjugat.

De exemplu:

eu voi merge	noi vom merge
tu vei merge	voi veți merge
el/ea va merge	ei/ele vor merge

• **Viitorul anterior** exprimă o acțiune viitoare, terminată înaintea altei acțiuni viitoare și **se alcătuiește din:** forme specifice ale **auxiliarului „a vrea”** + verbul **auxiliar „a fi”** + participiul **verbului** de conjugat.

De exemplu:

eu voi fi mers	noi vom fi mers
tu vei fi mers	voi veți fi mers
el/ea va fi mers	ei/ele vor fi mers

• Există și forme de **viitor de limba vorbită**, alcătuite astfel:

1) particula auxiliară invariabilă „o” + conjunctivul verbului de conjugat.

De exemplu: eu o să învăț, tu o să înveți, el/ea o să învețe, noi o să învățăm, voi o să învățați, ei/ele o să învețe

2) verbul auxiliar „a avea” la prezent + conjunctivul verbului de conjugat.

De exemplu: eu am să învăț, tu ai să înveți, el/ea are să învețe, noi avem să învățăm, voi aveți să învățați, ei au să învețe

• **Viitorul popular** se folosește în limbajul popular și se formează din: **verbul auxiliar „a vrea”**, cu forme rezultate prin căderea consoanei „v” + **infinitivul verbului** de conjugat.

De exemplu: eu oi învăța, tu oi înveți, el/ea o învăța, noi om învăța, voi oți învăța, ei/ele or învăța etc.

• **Viitorul în trecut** exprimă menționarea în trecut a unei acțiuni viitoare și se formează din: **verbul auxiliar „a vrea”**, la **indicativ imperfect + conjunctivul prezent** al verbului de conjugat.

De exemplu: eu aveam să învăț, tu aveai să înveți, el/ea avea să învețe, noi aveam să

învăţăm, voi aveţi să învăţaţi, ei/ele aveau să înveţe

II. Modul conjunctiv exprimă o acţiune posibilă, realizabilă.

► Are două timpuri:

- **Prezentul** indică o acţiune desfăşurată în prezent sau posibilă.

► Se formează cu ajutorul **conjuncţiei subordonatoare „să”** + **forme ale indicativului prezent**.

De exemplu:

eu să merg	noi să mergem
tu să mergi	voi să mergeţi
el/ea să meargă	ei/ele să meargă

- **Perfectul** indică o acţiune posibilă în trecut.

► Este alcătuit din **conjuncţia subordonatoare „să”** + **verbul auxiliar „a fi”** + **participiul** verbului de conjugat.

De exemplu:

eu să fi mers	noi să fi mers
tu să fi mers	voi să fi mers
el/ea să fi mers	ei/ele să fi mers

III. Modul condiţional-optativ exprimă o condiţie sau o dorinţă.

► Are două timpuri:

- **Prezentul** indică o acţiune desfăşurată în momentul vorbirii sau în viitor.

► Este alcătuit din: forme specifice ale **auxiliarului „a avea”** + **infinitivul** verbului de conjugat.

De exemplu:

eu aş merge	noi am merge
tu ai merge	voi aţi merge
el/ea ar merge	ei/ele ar merge

- **Perfectul** indică o acţiune desfăşurată în trecut.

► Este format din: **auxiliarul „a fi”** la **condiţional-optativ prezent** + **participiul** verbului de conjugat.

De exemplu:

eu aş fi învăţat	noi am fi învăţat
tu ai fi învăţat	voi aţi fi învăţat
el/ea ar fi învăţat	ei/ele ar fi învăţat

► Propoziția în care predicatul este exprimat printr-un verb la modul condițional-optativ și exprimă o dorință se numește **propoziție optativă**.

IV. Modul imperativ exprimă o poruncă, un îndemn, un sfat sau o rugămintă.

► Are forme numai pentru persoana a II-a, numărul singular și plural.

De exemplu: *Mergi repede!* (tu)

Mergeți repede! (voi)

► Verbele la modul imperativ pot avea formă:

*afirmativă: *Fă curățenie!* *Zi tot!* *Fii bun!*

*negativă: *Nu face zgomote!* *Nu zice nimic!* *Nu fi rău!*

► **Regulă:**

Forma negativă a verbelor la **modul imperativ** se creează cu **semiadverbul de mod, de negație „nu”** + **infinitivul verbului** de conjugat.

► Propoziția în care predicatul este exprimat printr-un verb la modul imperativ este **imperativă**.

Formele verbale nepersonale

I. Infinitivul exprimă **numele acțiunii, al stării, al existenței**.

► Are două forme:

***forma scurtă** apare singură sau este inclusă în structura unor moduri și a unor timpuri.

De exemplu: *A citi* e o plăcere. (cu prepoziția „a”)

Pot merge. (fără prepoziția „a”)

Voi citi. (indicativ viitor standard)

***forma lungă** (obținută cu sufixul *-re*) există doar în formele inverse ale condiționalului-optativ.

De exemplu: „Închină-te și n-am cui”

► Are două timpuri:

• **Prezent** (format cu **prepoziția a**): *a citi*

• **Perfect** (format cu **prepoziția a** + **verbul auxiliar a fi** + **participiul** verbului de conjugat): *a fi citit*

II. Gerunziul exprimă o **acțiune în desfășurare** și se formează cu **sufixe gramaticale -ând** (*văzând*, *mergând*) și **-ind** (*citind*, *iubind*).

► Forma negativă se obține cu **prefixul ne-** (*nevăzând*) sau cu **prefixul ne-** și **semiadverbul „mai”** (*nemăivăzând*).

III. Participiul exprimă **acțiuni terminate** și **suferite** de o ființă sau un lucru.

► Participiul ajută la formarea modurilor/a formelor nepersonale următoare:

- *indicativ, timp perfect compus: am mers, am citit;
- *indicativ, timpul viitor anterior: voi fi mers, voi fi citit;
- *conjunctiv, timpul perfect: să fi mers, să fi citit;
- *condițional-optativ, timpul perfect: aș fi mers, aș fi citit;
- *infinitiv, timpul perfect: a fi mers, a fi citit;
- *supin: de mers/citit, pentru citit, la citit, din scris, de la spălat, după cules, pe înserat etc.

► **Forma negativă** se obține cu prefixul **ne-**.

IV. Supinul denumește **scopul acțiunii, al stării, al existenței** și este alcătuit din **prepozițiile: de, după, la, pentru, de la, spre, din, pe + participiul** verbului de conjugat: *de/pentru/la/spre/după/din citit* etc.

► **Forma negativă** se obține cu ajutorul prefixului **ne-**, adăugat participiului: *de nemâncat*.

• Funcțiile sintactice ale formelor verbale nepersonale

I. Infinitiv:

- *SUBIECT: A citi este o necesitate. (Cine?)
- *NUME PREDICATIV: Datoria mea este de a învăța. (Care este?)
- *ATRIBUT VERBAL: Am plăcerea de a citi mai mult. (Care?)
- *COMPLEMENT DIRECT: Pot parcurge orice carte. (Ce?)
- *COMPLEMENT PREPOZIȚIONAL: Mă gândesc a scrie versuri. (La ce?)
- *CIRCUMSTANȚIAL DE MOD: A venit fără a gândi. (Cum?)
- *CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP: Înainte de a învăța, și-a făcut temele. (Când?)
- *CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ: El a fost certat pentru a nu fi scris. (Din ce cauză?)
- *CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP: Am venit pentru a-l învăța. (Cu ce scop?)
- *PREDICAT VERBAL: A nu se călca pe iarbă! (Ce nu se face?)

II. Supin:

- *SUBIECT: De citit este o plăcere. (Cine?)
- *NUME PREDICATIV: Mașina este de cusut. (De ce este?)
- *ATRIBUT VERBAL: Mașina de spălat este nouă. (Care?)
- *COMPLEMENT DIRECT: Am de citit trei romane. (Ce?)
- *COMPLEMENT PREPOZIȚIONAL: M-am plictisit de scris. (De ce?)
- *CIRCUMSTANȚIAL DE MOD: Este mai bine la citit decât la semănat. (Decât la ce?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP: Am plecat după furat mere. (Cu ce scop?)

*PREDICAT VERBAL: De clătit vasul după utilizare!

III. Gerunziu:

*SUBIECT: Se aude strigând. (Cine?)

*NUME PREDICATIV: El a rămas privind la ea. (gerunziu neacordat) (Cum a rămas?)

*ATRIBUT: Mâna tremurând mă mângâia. (gerunziu neacordat) (Care?)

*COMPLEMENT DIRECT: Am auzit strigând. (Ce?)

*COMPLEMENT PREPOZIȚIONAL: M-am săturat scriind. (De ce?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE MOD: Bunicul merge șchiopătând. (Cum?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP: „Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț.” (Când?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ: Temându-ne de ger, am rămas acasă. (Din ce cauză?)

*ATRIBUT (gerunziu cu valoare adjectivală): Coșurile fumegânde se zăresc în depărtare. (gerunziu acordat) (Ce fel de?)

IV. Participiu (cu valoare adjectivală/adverbială):

*ATRIBUT: Avea mâinile spălate recent. (valoare adjectivală) (Ce fel de?)

*NUME PREDICATIV: Pomul este înflorit. (valoare adjectivală) (Cum este?)

*COMPLEMENT PREPOZIȚIONAL: Din supărat a devenit fericit. (Din ce?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE MOD: Băiatul este mai vesel decât supărat. (Decât cum?)

*CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ: De fericită radia. (Din ce cauză?)

*PREDICAT VERBAL: Aprobat pentru a intra în circulație! (Ce face?)

Aplicații

1. În funcție de conjugare, scrie terminațiile verbelor, apoi exemplifică-le prin câte un verb potrivit.

conjugarea I: _____

conjugarea a II-a: _____

conjugarea a III-a: _____

conjugarea a IV-a: _____

conjugarea a V-a: _____

2. Alcătuieste enunțuri în care verbul a fi să aibă valoare auxiliară, predicativă și copulativă.

a. _____

b. _____

c. _____

3. Conjugă verbul a rămâne la:

*conjunctiv prezent, persoana I singular _____

*condițional-optativ perfect, persoana I singular _____

*indicativ mai-mult-ca-perfect, persoana I singular _____

*indicativ viitor anterior, persoana I singular _____

*indicativ perfect simplu, persoana I singular _____

*imperativ, persoana a II-a singular, formă negativă _____

4. Precizează dacă verbele subliniate sunt copulative sau predicative.

a. Clădirea noastră o să fie strălucitoare.

b. Dana va deveni bucuroasă.

c. Plimbarea lor a fost prin Herăstrău.

d. Dis-de-dimineață o să fiu la tine.

e. Elevii noștri fuseseră olimpici.

f. Dulapul este de doi metri.

5. Conjugă verbul a micșora la modul indicativ, timpurile: perfect compus, perfect simplu, mai-mult-ca-perfect, imperfect, viitor standard, viitor de limba vorbită.

ARSLIBRARY

6. Analizează, conform cerințelor tabelului, verbele din enunțurile date.

**Povestiră cum ele au ajuns să plece în străinătate.*

**Vom repara masa și camera o să strălucească.*

nr. crt.	verbul	felul	conjugarea	modul	timpul	persoana	numărul	funcția sintactică
1								
2								
3								
4								
5								

7. Scrie timpul de la modul indicativ pentru fiecare formă verbală dată:

*el stătu - _____

ascultând - _____
creat - _____
a fi crezut - _____

10. Alcătuieste enunțuri cu:

- a) verbul a pleca la infinitiv prezent, circumstanțial de mod.
b) verbul a recalcula la supin, atribut.
c) verbul a ieși la gerunziu, circumstanțial de timp.

11. Scrie numele formei verbale nepersonale și funcția sintactică potrivită.

- a) Neînțelegând exercițiul, a ratat rezolvarea.
b) Plăcerea mea este de a spune povești.
c) Este greu de învățat.

12. Alcătuieste propoziții, astfel încât să respecți cerințele:

- a) **a fi:**

verb predicativ

verb copulativ

- b) **a deveni:**

verb copulativ

verb predicativ

- c) **a ieși:**

verb predicativ

verb copulativ

d) a ajunge:

verb predicativ

verb copulativ

e) a însemna:

verb predicativ

verb copulativ

f) a părea:

verb predicativ

verb copulativ

g) a rămâne:

verb predicativ

verb copulativ

h) a se face:

verb predicativ

verb copulativ

13. Subliniază forma corectă a verbului.

Nu fă/Nu face gălăgie!

Vino/Vin-o mâine pe la mine!

V-a/Va citi cartea când va avea/v-a avea timp.

Dute/Du-te la școală!

Fii/Fi atent și scrie-ți/scrieți tema corect!

Pregăteștete/Pregătește-te de plecare!

14. Precizează valoarea morfologică a verbelor subliniate (predicativă, copulativă, auxiliară).

Alin era asistent. _____

Toți pomii au înflorit. _____

Copiii au cărți noi. _____

Cine este în vizită azi? _____

Goe este un elev întârziat la învățătură. _____

Este bine să muncești. _____

Acolo fusesse un lac adânc. _____

În acea țară am fi fost odată. _____

Acei studenți vor ajunge iluștri. _____

15. Subliniază verbele copulative, apoi completează tabelul de mai jos.

a. Antonia este sora mea.

b. Bunicul a fost inginer.

c. Fănel ar deveni mai simpatic azi.

d. – Nu fi neatent, Ionele!

e. Vrei să fii respectuos?

f. – Dacă ai fi fost înțelept, Andi, n-ai fi vorbit.

g. Să fi fost scriitoare, ar fi citit mai mult.

h. În acea vară, vremea era plăcută.

verbe copulative	modul	timpul	persoana	numărul

16. Se dă textul:

Acesta fusese un copil cu bucuria ascunsă ... Să purtăm toată bucuria de a trăi și o să avem fericirea. Admirați lumea și veți crea energia ce trăiește în universul mare, care ar fi stăpânit lumea cândva.

- Subliniază verbele predicative, apoi precizează modul și timpul lor.
- Precizează valoarea morfologică a verbului *a fi* din textul de mai sus, apoi creează un enunț în care să aibă altă valoare morfologică.
- Transcrie două verbe de conjugări diferite.
- Rescrie un verb la o formă nepersonală și precizează funcția sintactică a acestuia.
- Trece verbul *a atinge* la modul conjunctiv, timpul perfect, apoi alcătuiește o propoziție cu acesta.

17. Analizează morfologic verbele din textele următoare, precizând: felul, conjugarea, modul, timpul, persoana, numărul, forma, funcția sintactică.

*„Codrule, Măria-Ta,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimic n-oi strica
Fără num-o rămurea,
Să-mi atârn armele-n ea.” (Folclor)

*„Agripina se repezi la Păunaș, îl ridică din albie, îl puse în poală și, prin ușa din fund, tâșni în grădină. Se strecură pe lângă grajd, ajunse pe Măriuca și pe Vlad și, târându-i după ea, începu să urce coasta din fag în fag.” (*La vulturi*, Gala Galaction)

*„Văzând eu că nu-i chip de stat împotriva părinților, începui a mă gândi la pornire, zicând în sine-mi cu amărăciune...” (*Amintiri din copilărie*, Ion Creangă)

18. Subliniază verbele copulative.

- Am aflat că fiica lor ar fi ieșit inginer.
- Au rămas neschimbați.
- Artă înseamnă încântare.
- Cerul a devenit senin.
- El pare serios când face aceste afirmații.
- Suntem elevi premianți.
- A ajuns celebru după această descoperire.
- Devine normal să învățăm periodic.
- Andrei a rămas repetent.
- Rămâne de văzut dacă te voi vizita.
- Pare o minunăție să creezi opere de artă.

ULTRA ARS LIBR

- Ziarul de citit este interesant.
- Mașina de scris este pe masă.
- El a intrat fără a saluta.
- De pictat nu știe oricine!
- L-am văzut plecând de acasă.
- Tablourile sunt de admirat.
- Florile culese sunt frumoase.
- M-am apucat de arat.
- Colegul meu vorbește răgușit.

- Blank lined paper with a diagonal watermark reading "DITURA ARS LINGUA".

Test-grilă de evaluare

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Indicativul prezent al verbelor *a scrie*, *a veni*, *a ști* la persoana a II-a singular este corect în seria:

- a) scri, vi, știi.
- b) scri, vii, ști.
- c) scrii, vii, știi.
- d) scri, vi, ști.

1 punct

2. În enunțul *Întârziind, a pierdut trenul*. există:

- a) un verb predicativ și un verb nepredicativ.
- b) trei verbe predicative.
- c) trei verbe nepredicative.
- d) două verbe predicative și un verb nepredicativ.

1 punct

3. Timpul verbului subliniat din enunțul *Umbla căutând comori*. este:

- a) mai-mult-ca-perfect.
- b) perfect simplu.
- c) perfect compus.
- d) imperfect.

1 punct

4. În fraza *Ce pot suferi mai puțin oamenii neizbuiți e să vadă la altul ce ar fi fost ei dacă ar fi izbutit*. sunt pentru modul indicativ:

- a) patru verbe la timpul prezent.
- b) trei verbe la timpul prezent.
- c) două verbe la timpul prezent.
- d) cinci verbe la timpul prezent.

1 punct

5. Care enunț conține un verb copulativ?

- a) Creăm zilnic situații neașteptate.
- b) Ți-am spus că vii prea des!
- c) Știi că ai răspuns greșit?
- d) – Nu fi obraznic!

1 punct

6. În enunțul *Vântul adia, iar norii s-au răsfirat pe cerul plumburiu.*, verbele sunt la timpul:

- a) imperfect, perfect compus.
- b) perfect simplu, perfect simplu.
- c) perfect compus, perfect compus.
- d) perfect simplu, perfect compus.

1 punct

7. Este la timpul mai-mult-ca-perfect verbul din enunțul:

- a) Mersei la bunici îndată.
- b) – Ziseși că ai fost la ei?
- c) Îmi scrise despre voi.
- d) În fiecare zi trăise o minune.

1 punct

8. Verbul a fi este folosit corect în enunțul:

- a) Noi furăm plecați acum trei zile.
- b) – Tu fuseseseși în Anglia înainte să ne fi întâlnit acum zece ani?
- c) – Fi atent la noi!
- d) Nu știam că fuseră abandonați.

1 punct

9. Există două verbe la modul indicativ în enunțul:

- a) A fost acolo, nu aici.
- b) Nu este greu a înțelege și a scrie.
- c) Ești atât de frumos și deștept!
- d) – Vino înainte de a pleca la gară!

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. c; 2. d; 3. d; 4. c; 5. d; 6. a; 7. d; 8. b; 9. a.

Substantivul

Fișier teoretic

• **Substantivul** este partea de vorbire flexibilă, care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni, stări sufletești.

► **Recunoașterea substantivului** se face prin: ceea ce denumește (ființe: *copil, pom, lălea* etc.), numărare (*un om – doi oameni*), articulare (*băiatul*) și prin însoțirea sa de către un adjectiv (*copacul înalt – înaltul copac*).

► Clasificare:

• **substantivele comune** (denumesc clase de cuvinte, obiecte de același fel) și **proprie** (desemnează individualități): *strada/Păpușești*;

• **substantivele simple** (alcătuite dintr-un cuvânt, inclusiv cele derivate) și **compuse** (formate din minimum două cuvinte, prin compunere): *vechime/bunăstare*;

• **substantivele defective de singular** (doar cu plural: *ochelari*), **de plural** (doar cu singular: *aur*) și **substantive colective** (care la singular au înțeles de plural: *armată, făget*);

• **substantivele mobile**, derivate cu sufixe moționale, care ajută la formarea de substantive feminine de la masculine și invers (*bunică, româncă, rățoi, găscan, bucătăreasă, prințesă* etc.);

• **substantivele epicene**, care au aceeași formă pentru a desemna ambele genuri, feminin și masculin, de regulă, ale viețuitoarelor (*crocodil, dihor, elefant, fluture, greier, râs, cămilă, girafă, lebădă, panteră, viperă, zebra* etc.);

• **substantivele heteronime** au forme diferite pentru ambele genuri masculin și feminin (*co-coș – găină, fată – băiat, soră – frate*);

• **substantivele invariabile** au aceeași formă la singular și la plural, la fiecare gen, masculin (*un ardei – doi ardei*), feminin (*o autoare – două autoare*), neutru (*un prenume – două prenume*).

Substantivul are, de regulă **două numere: singular**, care indică un singur aspect (*casă*) și **plural**, care indică mai multe aspecte (*case*). Are trei **genuri: masculin** (*un pom – doi pomi*), **feminin** (*o casă – două case*) și **neutru** (*un penar – două penare*).

De asemenea, poate fi: nearticulat (*copil*), articulat hotărât (*copilul, copilului, copiii, copiilor* etc.) sau nehotărât (*un copil, unui copil, niște copii, unor copii* etc.).

Cazurile substantivului sunt: **nominativ** (când este subiect și nume predicativ etc.), **acuzativ** (când devine complement direct și prepozițional, circumstanțial și atribut), **dativ** (când are rol de complement indirect), **genitiv** (când este atribut însoțit, de regulă, de articolul genitival *a, al, ai, ale*) și **vocativ** (când arată o strigare și nu are funcție sintactică).

Aplicații

1. Subliniază substantivele din fragmentele literare de mai jos:

- „Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți, ca să se ducă, să se bată el singur cu oștile împăratului ce-l dușmănea pe tată-său. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămeșă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu cordele și cu mărgelile rupte de la gâturile fetelor de-mpărați.” (Făt-Frumos din lacrimă, Mihai Eminescu)
- „Pentru a vă da seama cât de bine văd ei obiectele din imediata apropiere, trebuie să spun că m-am distrat grozav când am privit un bucătar jumulind o ciocârlie mai mică decât o muscă obișnuită sau o fetiță vârând în urechea unui ac invizibil un fir de mătase invizibil.” (Călătoriile lui Gulliver, Jonathan Swift)

2. Recunoaște substantivele, prin subliniere, apoi trece-le la numărul plural.

- oraș-grădină, PFA, clarvăzător, frumos;
- viță-de-vie, contabil-șef, nou-născut, alb.

3. Completează cele două coloane în care să grupezi corespunzător substantivele colective și substantivele defective din următorul șir: unt, fotbal, hoardă, ceată, regiment, șale, argint, zale, zori, ghilimele, clasă, oaste, porumbiște, fier, aplauze, mulțime, aluniș, romantism, sare, fasole, miere, brădet.

Substantive colective	Substantive defective

4. Analizează fiecare substantiv precizând: felul, genul, numărul, funcția sintactică și cazul.

- a) Mi-am pierdut răbdarea moștenită de la părinți.
- b) Dinspre munți se zăresc stoluri de păsări.
- c) Conducătorii poporului rămân pentru noi simbolul unității.

5. Scrie câte un enunț în care substantivele: floare, albină, condei, pictură, scriitor, varză, pește, Bucovina, Arad, să devină, pe rând, attribute.

- Nu mi-am luat rochia din dantelă.
- Poveștile mamei m-au adormit.
- Se simte un zefir dinspre munții din vestul țării.

ARCS LIBRARY

<i>Propoziția</i>	<i>Genul substantivului</i>	<i>Numărul substantivului</i>	<i>Funcția sintactică</i>	<i>Cazul</i>
1. <i>De bucurie</i> , radia.				
2. El va deveni <i>dascăl</i> .				
3. Reacția <i>contra fetei</i> este de neînțeles.				
4. De acolo zăresc <i>câmpurile</i> .				
5. Am venit <i>pentru studii</i> .				
6. Ne ducem <i>la Ploiești</i> .				
7. S-au strâns <i>bani</i> pentru noi.				
8. Mă gândesc <i>la călătoria</i> noastră.				
9. Poezia <i>despre toamnă</i> mi-a plăcut.				
10. Cartea <i>mamei</i> este nouă.				

11. Se acordă ajutor <i>copiilor</i> .				
12. Avionul s-a așezat <i>pe pistă</i> .				
13. Parcarea era <i>a primăriei</i> .				
15. Am sosit <i>după Dan</i> .				
16. M-am bazat <i>pe intuiție</i> .				
17. <i>Într-o zi</i> , ne vom întâlni.				
18. <i>De teamă</i> , nu vorbim.				
19. Rezultatul este <i>mulțumită muncii</i> .				
20. – Vino acasă, <i>Ana!</i>				
21. M-am plictisit <i>de minciuni</i> .				

8. Precizează genul și numărul substantivelor:

flori _____
caiete _____
cărți _____
palat _____
penar _____
tramvai _____
vacanță _____
câine _____

9. Construiește enunțuri în care substantivul *carte* să fie:

- a) articulat hotărât, în cazul nominativ, la numărul singular

- b) nearticulat, în cazul acuzativ, la numărul plural

- c) articulat nehotărât, în cazul dativ, la numărul singular

10. Menționează cazul substantivelor din enunțul:

Casa mamei de la Predeal se află în josul străzii și are uși largi din lemn de stejar.

11. Alcătuieste câte o propoziție exclamativă în care substantivele: fiu, brad, poiană, Carmina, stea, copilărie, pădure, să fie în cazul vocativ.

12. Construiește enunțuri în care să folosești substantivul scrisoare cu funcțiile sintactice următoare:

- a) subiect _____
b) complement direct _____
c) nume predicativ _____

13. Trece la plural substantivele:

• frunză _____	vale _____	praf _____
• nufăr _____	stradă _____	învățătoare _____
• soare _____	teatru _____	mamă _____

14. Indică genul substantivelor:

• basma _____	leu _____
• chip _____	plug _____
• cocoș _____	saltea _____

- fiu _____ ziar _____
- zăpadă _____ măr _____

15. Completează spațiile libere cu forma potrivită a articolului genitival (al, a, ai, ale).

- Coroana mare _____ bradului este impresionantă.
- Despre bucuriile vestite _____ Crăciunului vom vorbi.
- Copiii sunt _____ acelor părinți.
- Cel mai nou succes este _____ Anei.
- Copacii sunt _____ pădurii.

16. Alcătuiește enunțuri în care substantivele: pix, pod, Sorin, să determine, pe rând, un substantiv, apoi un verb. Indică funcția sintactică și cazul substantivului din fiecare enunț creat de tine.

IPARARS

17. Construiște enunțuri în care să folosești, pe rând, fiecare categorie de substantiv pe care o vei sublinia.

derivat - _____

compus - _____

colectiv - _____

defectiv de plural - _____

defectiv de singular - _____

epicen - _____

mobil - _____

18. Alcătuieste propoziții, în care să folosești substantivul Sonia, astfel încât să respecte cerința din paranteză. Subliniază substantivul în fiecare enunț!

(*subject – caz N.*)

(complement prepozițional – caz Ac.):

(complement indirect – caz D.):

(nume predicativ – caz N.):

(atribut – caz G.):

(complement direct – caz Ac.):

(circumstanțial de loc – caz Ac.):

(atribut – caz Ac.):

19. Formează enunțuri cu trei forme de plural ale substantivului cap.

20. Selectează, din versurile date, cinci expresii formate din substantive însoțite de adjective, apoi alcătuiește cu acestea o scurtă compunere, de 7-10 rânduri.

„Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,

(Iarna, Vasile Alecsandri)

ULRA ARS LIB

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Sunt defective de plural toate substantivele din seria:

- a) cireadă, studențime, brânză, curea.
- b) învățătoare, magiun, smântână, teamă.
- c) piese, cureluță, cărțoi.
- d) fasole, linte, aur, handbal.

1 punct

2. Există numai substantive invariabile în seria:

- a) pui, arici, ardei, privighetoare.
- b) coli, coperți, euro, scriitoare.
- c) euro, pui, arici, scriitoare, învățătoare.
- d) cui, cană, piatră, clipă.

1 punct

3. Seria care cuprinde numai substantive colective este:

- a) popor, mulțime, tineret, făget.
- b) păpuriște, iniște, cârd, curențe.
- c) muncitorime, bănet, turmă, arici.
- d) vis, stol, curte, cană.

1 punct

4. Există numai substantive neutre în seria:

- a) caiet, tablou, apartament, neuron.
- b) plafon, cui, muzeu, teatru.
- c) teatru, tablou, ciorap, măgar.
- d) candelă, apostol, pictor.

1 punct

5. Cazul și funcția sintactică pentru substantivul subliniat din enunțul *Pe râul Prahova veneau animale rătăcite din gospodăriile inundate.* sunt:

- a) atribut, acuzativ.
- b) complement direct, acuzativ.
- c) subiect, nominativ.
- d) complement prepozițional, acuzativ.

1 punct

6. În enunțul *Ion este nepotul bun al lui Vasile.*, substantivul subliniat este în cazul:

- a) genitiv.
- b) dativ.
- c) acuzativ.
- d) nominativ.

1 punct

7. În enunțul *Lung este drumul Gorjului, dar mai lung al dorului.*, cuvântul subliniat are valoare morfologică de:

- a) adjectiv pronominal demonstrativ.
- b) pronume demonstrativ.
- c) articol genitival.
- d) pronume semiindependent.

1 punct

8. Substantivul subliniat din enunțul *Gigel i-a ascuțit creionul colegului.*, este în cazul:

- a) genitiv.
- b) dativ.
- c) acuzativ.
- d) vocativ.

1 punct

9. În enunțul – *Băieți, încercați să desprindeți capacul!*, cuvântul subliniat este în:

- a) nominativ, subiect.
- b) vocativ, subiect.
- c) acuzativ, complement direct.
- d) vocativ, fără funcție sintactică.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. a; 3. a; 4. b; 5. c; 6. a; 7. c; 8. b; 9. d.

Articolul

Fișier teoretic

- **Articolul** însoțește un substantiv arătând în ce măsură obiectul denumit este cunoscut vorbitorului.
- **Articolul hotărât** arată că obiectul denumit de substantiv este cunoscut. Articolul hotărât se adaugă direct la sfârșitul substantivului.
 - Articolul hotărât la masculin, numărul singular se leagă de substantiv prin vocala de legătură „u”.
- **Articolul nehotărât** arată că obiectul denumit de substantiv este mai puțin cunoscut emițătorului și receptorului. Articolul hotărât se așază înaintea substantivului.
 - Când nu se oferă nicio informație cu privire la gradul de cunoaștere a obiectului, substantivul nu primește articol, adică este nearticulat.

Gen	Singular		Plural	
	Articol hotărât	Articol nehotărât	Articol hotărât	Articol nehotărât
masculin	-l, -le, -a, -lui	un, unui	-i, -lor	niște, unor
feminin	-i, -a	o, unei	-le, -lor	niște, unor
neutru	-l, -lui	un, unui	-le, -lor	niște, unor

- **Articolul genitival a, al, ai, ale** este marcă a cazului genitiv și face acordul cu substantivul/pronumele însoțit.
- **Articolul demonstrativ adjectival cel, ce, cei, cele (celui, celei, celor)** însoțește adjectivul și face acordul cu substantivul determinat.

De exemplu: Băiatului *celui* mic îi plac bomboanele.

Prepoziția

Fișier teoretic

- **Prepoziția** este partea de vorbire neflexibilă, care leagă un atribut, un complement, un circumstanțial de cuvântul determinat.
- Poate fi: **simplă**, alcătuită dintr-un cuvânt (*cu, de, pe, sub, la, în* etc.) sau **compusă**, formată din minimum două cuvinte (*de pe la, despre, până la, de către* etc.).
- Prepoziția impune: cazul **acuzativ** (*către, spre, de la, fără* etc.), cazul **dativ** (*datorită, mulțumită, grație*) și cazul **genitiv** (*deasupra, contra, înaintea, dedesubtul, împrejurul* etc.).

Aplicații

1. Articulează hotărât, apoi nehotărât substantivele:

copil _____

povești _____

fetiță _____

școală _____

ghiocel _____

excursie _____

2. Articulează hotărât, nehotărât și genitival substantivele: „băiat”, „floare”, „stilou”, „copac”, „fată”, „tablou”.

BAARS L

3. Subliniază substantivele articulate din enunțurile de mai jos.

În nopțile de iarnă priveau stelele de pe cer.

Ghioceii aduc oamenilor vești despre primăvară.

Sfaturile părinților sunt întotdeauna bune.

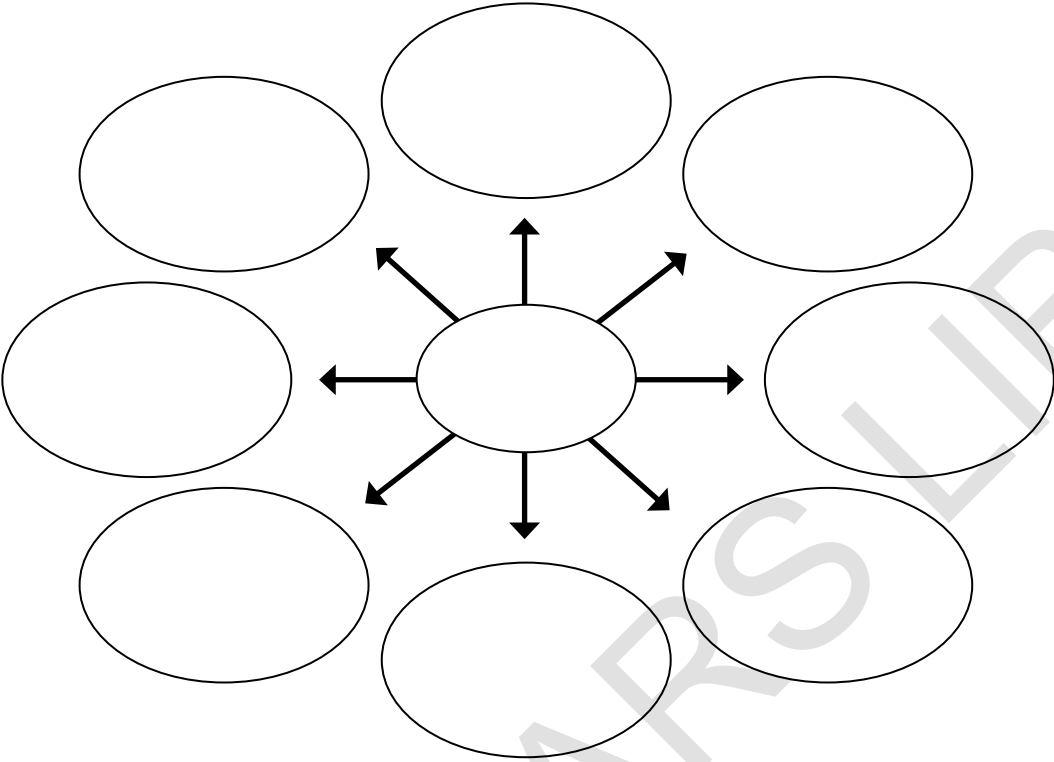
4. Sunt articulate hotărât toate cuvintele din seria:

- a) copilului, Danei, vorbele, fetei, munților.
b) băieții, frunților, corp, nevoie.
c) unui om, ființa, frații, alunecuşul.

5. Încercuiește litera corespunzătoare enunțurilor scrise corect.

- a) Toți membrii de partid au fost prezenți.
b) Toți membri de partid au fost prezenți.
c) Arbitrii acestia sunt corecți.

8. Completează petalele cu formele articulate corect pentru cazul dativ ale substantivelor proprii indicate: Maria, Crina, Carolina, Veronica, Ingrid, Marina, Carmen, Ioana.

9. Trece în tabelul de mai jos formele articulate ale substantivelor din coloana din stânga.

Substantiv	Articol hotărât		Articol nehotărât	
	singular	plural	singular	plural
masă				
minge				
consiliu				
acadea				
suflet				

10. Încercuiește substantivele articulate din textul de mai jos, apoi rescrie-le, menționând tipul de articol folosit.

„A fost odată un împărat mare și o împărăteasă, amândoi tineri și frumoși, și, voind să aibă copii, a făcut de mai multe ori tot ce trebuia să facă pentru aceasta; a umblat pe la vraci și filosofi, ca să caute la stele și să le ghicească da-că or să facă copii; dar, în zadar. În sfârșit, auzind împăratul că este la un sat, aproape, un unchiaș dibaci, a trimis să-l cheme; dar el răspunse trimișilor că: cine are trebuință, să vie la dânsul. S-au sculat deci împăratul și împărăteasa și, luând cu dânșii vro câțiva boieri mari, ostași și slujitori, s-au dus la unchiaș acasă.”

(Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte)

11. Subliniază prepozițiile și precizează felul lor. Învăță, apoi recită poezia!

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,

Și să scap din mână cârma,
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândeii lune -
Vântu-n trestii lin foșnească,
Undoioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.”

(*Lacul*, Mihai Eminescu)

12. Formează enunțuri în care să existe prepozițiile: a, de la, de către, dintre, printre, lângă, înspre, din, ca, la, în, între, până la, cu, asupra, contra, datorită.

De exemplu: Miroase a portocale.

13. Precizează ce funcție sintactică și caz au substantivele însoțite de prepozițiile de la exercițiul anterior.

14. Precizează valoarea morfologică pentru cuvintele subliniate în enunțurile:

De azi sunt la dietă.

Nu ajunge de nu îl chemi.

Pasărea zboară deasupra mea.

– Cine stă deasupra?

Fata dansează cu multă grație.

A fost premiat grație rezultatelor.

15. Construiește câte un enunț în care prepoziția contra să fie urmată de:

*un substantiv în cazul genitiv:

*un pronume personal în cazul dativ:

*un adjectiv pronominal posesiv în cazul acuzativ:

16. Identifică prepozițiile din fiecare enunț, apoi scrie cazul cerut de acestea.

* Deasupra pădurii se zăreau stele.

* A sosit acasă înaintea-mi.

* Au năpustit asupra lor.

* Mulțumită cântărețului am primit laude.

* De la voi am această carte.

- *Datorită succesului a ajuns o stea. _____
- *Printre munți se întrevăd norii. _____
- *Cartea de pe masă era cusută cu aur. _____
- *Mama a reacționat împotriva legii. _____

17. Menționează funcția sintactică a fiecărui cuvânt însoțit de prepoziție în enunțurile de la exercițiul 16.

18. Alcătuieste funcția sintactică de circumstanțial de loc, folosind enunțuri cu prepozițiile: la, dinspre, de pe la, de peste, înspre, deasupra, împrejurul, dedesubtul, către, spre.

Blank lined paper with a faint 'PS LIBRARY' watermark.

*Povestea _____ troli mă înfricoșează.

*– Pleacă _____ foc!

* _____ munți vine o adiere ușoară de zefir.

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Se află un articol hotărât pentru genul feminin, numărul singular în varianta:

- a) lui.
- b) -a.
- c) o.
- d) niște.

1 punct

2. Există articol nehotărât pentru genul masculin, numărul singular în seria:

- a) -lui.
- b) -l.
- c) un.
- d) niște.

1 punct

3. Sunt nearticulate toate cuvintele din seria:

- a) copacului, vieții, vise.
- b) tel, băiat, cafea, lalea.
- c) copilot, piesa, cafeluță.
- d) niște candelă, o casă, unei fete.

1 punct

4. Alege varianta corectă de articol potrivit ca sens din enunțul *Fata recită _____ poezie nouă.*

- a) cea.
- b) un.
- c) a.
- d) o.

1 punct

5. În enunțul următor: *Această pictură este _____ bunicii.*, varianta corectă de completare este:

- a) al.
- b) ai.
- c) ale.
- d) a.

1 punct

6. Alege varianta corectă de articol potrivit ca sens din enunțul *Fetei _____ cuminți îi apreciez ținuta.*

- a) celei.
- b) cea.
- c) cel.
- d) celui.

1 punct

7. În enunțul *Nu se vorbește împotriva părinților, deoarece pe aceștia îi respectăm pentru eforturile lor de a ne crește.*, există prepoziții în număr de:

- a) 5.
- b) 4.
- c) 6.
- d) 3.

1 punct

8. Forma corectă a prepoziției apare în varianta:

- a) a-și aminti de tine.
- b) a-și aminti despre tine.
- c) a-și aminti de la tine.
- d) a-și aminti cu tine.

1 punct

9. În enunțul *De nu ești atent, nu vei scăpa de posibilitatea de a te împiedica.*, cuvintele subliniate au, în ordine, valoarea morfologică de:

- a) prepoziție, conjuncție, prepoziție.
- b) conjuncție, prepoziție, prepoziție.
- c) prepoziție, prepoziție, conjuncție.
- d) prepoziție, prepoziție, prepoziție.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. b; 2. c; 3. b; 4. d; 5. d; 6. a; 7. a; 8. a; 9. b.

Pronumele

Fișier teoretic

• Pronumele personal

► Pronumele personal este partea de vorbire flexibilă, care indică persoana gramaticală.

► Pronumele personal are următoarele categorii gramaticale:

***Persoană**: persoana I - *eu, noi*, persoana a II-a - *tu, voi*, persoana a III-a - *el, ea, ei, ele*.

***Gen**: doar la persoana a III-a (*el, ei* - masculin; *ea, ele* - feminin).

***Număr**: singular: *eu*; plural: *noi* etc.

***Caz**: nominativ, acuzativ, genitiv, dativ, vocativ.

► La cazurile acuzativ și dativ, pronumele are forme accentuate/nonclitice și forme neaccentuate/clitice.

Cazul		Singular			Plural		
		Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a	Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a
Nominativ		eu	tu	el, ea	noi	voi	ei, ele
Acuzativ	forme non-clitice/accentuate	(pe) mine	(pe) tine	(pe) el (pe) ea	(pe) noi	(pe) voi	(pe) ei (pe) ele
	forme clitice/neaccentuate	mă, m-	te, te-, -te	îl, l-, -l	ne, ne-	vă, v-	îi, -i, -i, le, le-, -l
Genitiv	forme non-clitice	-	-	lui, ei	-	-	lor
Dativ	forme non-clitice	mie	ție	lui/ei	nouă	vouă	lor
	forme clitice	îmi, mi, mi-	îți, ți, ți-	îi, -i, i-	ne, ni, ne-	vă, vi, v-	le, li, le-
Vocativ	forme non-clitice	-	tu!	-	-	voi!	-

► Funcții sintactice

1. Subiect (N.): Ei au ajuns acasă.
2. Atribut (Ac.): Darul de la ea este prezentabil.
3. Complement direct (Ac.): Am privit-o pe Maria profund.
4. Complement indirect (D.): Îi arăt mamei tema.
5. Atribut (dativ posesiv): Mâna-mi este accidentată.
6. Complement prepozițional (Ac.): – Spune cu noi rugăciunea!

• Pronumele personal de politețe

► Pronumele personal de politețe arată respectul față de persoane.

Persoana	Cazul	Singular	Plural
a II-a	N-Ac.-V	dumneata	dumneavoastră
	G-D	dumitale	
a III-a	N-Ac.-G-D	dumnealui/ dumneaei	dumnealor

► Tot pronume personale de politețe sunt și formele: dânsul, dânsa, dânșii, dânsese, care sunt doar forme de persoana a III-a.

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	dânsul	dânsa	dânșii	dânsese
G-D	dânsului	dânsei	dânșilor	dânselor

► Există forme populare (*mata, matala, mățăluță* etc.) și reverențioase (*Eminența Voastră, Măria Sa, Domnia Ta* etc.).

► Funcții sintactice

1. Subiect (N.): Dumnealui a plecat.
2. Complement direct (Ac.): Am ales-o pe dumneaei pentru fotografie.
3. Atribut (Ac.): Pictura de la dumnealui este interesantă.

• Pronumele reflexiv

Cazul	Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a	
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
Ac.	<i>mă</i> (plimb)	<i>ne</i> (plimbăm)	<i>te</i> (plimbi)	<i>vă</i> (plimbați)	<i>se</i> (plimbă)	<i>se</i> (plimbă)
D	<i>îmi</i> (amin-tesc)	<i>ne</i> (amin-tim)	<i>îți</i> (amin-tești)	<i>vă</i> (amin-tiți)	<i>își</i> (amin-tește)	<i>își</i> (amin-tesc)

► Formele pronumelui reflexiv trebuie să aibă aceeași persoană cu verbul (*Eu mă plimb cu ea*).

► Funcții sintactice

1. Complement direct (Ac.): S-a privit pe sine în oglindă.
2. Complement indirect (D.): Și-a spus sieși adevăruri.
3. Circumstanțial de loc (Ac.): Masa era lângă sine.
4. Complement posesiv (D.): Niculăiță și-a numărat banii.

• Pronumele și adjectivul pronominal posesiv

Persoană	Gen	Caz	Un obiect posedat		Mai multe obiecte posedate	
			un posesor	mai mulți posesori	un posesor	mai mulți posesori
I	masculin	N-Ac.	al meu	al nostru	ai mei	ai noștri
		G-D	-	-	alor mei	alor noștri
	feminin	N-Ac.	a mea	a noastră	ale mele	ale noastre
		G-D	-	-	alor mele	alor noastre
a II-a	masculin	N-Ac.	al tău	al vostru	ai tăi	ai voștri
		G-D	-	-	alor tăi	alor voștri
	feminin	N-Ac.	a ta	a voastră	ale tale	ale voastre
		G-D	-	-	alor tale	alor voastre
a III-a	masculin	N-Ac.	al său	-	ai săi	-
		G-D	-		alor săi	
	feminin	N-Ac.	a sa	-	ale sale	-
		G-D	-		alor sale	

► Pronumele: *ei, lui, lor* sunt întotdeauna pronume personale.

► Posesorul conferă persoană și număr, iar obiectul posedat indică: gen, număr și caz.

► Când formele pronumelui posesiv determină un substantiv și se acordă cu el în gen, în număr și în caz, acesta devine adjectiv pronominal posesiv, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: Casa mea este nouă.

Lucrarea voastră este de mare valoare.

► Lângă substantiv, adjectivul pronominal posesiv poate apărea în cele cinci cazuri gramaticale, însoțit sau nu de articolul posesiv.

De exemplu: – Băiatul meu, vino acasă! (cazul vocativ)

Caietul meu/Al meu caiet este pe bancă. (cazul nominativ)

► **Funcții sintactice**

1. Complement direct (Ac.): I-am vizitat pe ai mei.
2. Complement prepozițional (Ac.): Am povestit despre ai mei.
3. Complement indirect (D.): Le arăt alor tăi diploma.
4. Atribut (G.): Cartea alor mei a fost publicată.
5. Atribut (Ac.): Părerile despre ai mei sunt contradictorii.

• Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ

► Clasificare:

a. Pronumele demonstrativ de apropiere

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	acesta, ăsta	aceasta, asta	aceștia,ăștia	acestea, astea
G-D	acestuia, ăstuia	acesteia, ăsteia	acestora, ăstora	

b. Pronumele demonstrativ de depărtare

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	acela, ăla	aceea, aia	aceia, ăia	acelea, alea
G-D	aceluia, ăluia	aceleia, ăleia	acelora, ălora	

c. Pronumele demonstrativ de identitate

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	aceiași	aceeași	aceiași	aceleași
G-D	aceluiași	aceleiași	acelorași	

d. Pronumele demonstrativ de diferențiere exprimă:

*apropierea

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	cestălalt,ăstălalt	ceastălaltă,astălaltă	ceștilalți,ăștilalți	cestelalte,astelalte
G-D	cestuilalt,ăstuilalt	cesteilalte,ăsteilalte	cestorlalți,ăstorlalți	cestorlalte,ăstorlalte

*depărtarea

Cazul	Singular		Plural	
	masculin	feminin	masculin	feminin
N-Ac.	celălalt,ălălalt	cealaltă,aialtă	ceilalți,ăilalți	celelalte,alelalte
G-D	celuilalt,ăluilalt	celeilalte,ăleilalte	celorlalți,ălorlalți	celorlalte,ălorlalte

► Frecvent se folosesc forme populare sau regionale: *ăștia, astea, ăsta, aia, iștilalți, ălălalt, ceastălaltă* etc. sau forme scurte, considerate pronume semiindependente: *cel, cea, cei, cele, celui, celei, celor*.

De exemplu: L-au premiat pe cel din orașul nostru.

► Când formele pronumelui demonstrativ determină un substantiv și se acordă cu acesta în gen, în număr și în caz, atunci el devine adjectiv pronominal demonstrativ, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: Mașina aceea este nouă.

Pe acești oameni îi cunosc.

► **Funcții sintactice**

- 1. Subiect (N.): Acelea vin la noi.
- 2. Complement direct (Ac.): Îi cred pe aceștia.
- 3. Atribut (G.): Casa acestuia este mare.
- 4. Circumstanțial de loc (Ac.): Mă duc la ceilalți.

• **Pronumele și adjectivul pronominal interogativ**

N-Ac.	care	cine	ce	cât, câtă, câți, câte
G-D	cărui(a), cărei(a), căror(a)	cui	-	câtor(a)

► Când formele pronumelui interogativ determină un substantiv și se acordă cu el în gen, în număr, în caz, devine adjectiv pronominal relativ, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: – Ce mâncare preferi?

– Cărui vecin îi datorezi scuze?

► **Funcții sintactice**

- 1. Subiect (N.): – Cine a lipsit?
- 2. Complement direct (Ac.): – Ce ai aflat?
- 3. Nume predicativ (N.): – Cine este prietenul tău?
- 4. Complement prepozițional (Ac.): – Despre ce povesteai?
- 5. Complement indirect (D.): – Cui i-ai mărturisit adevărul?
- 6. Atribut (G.): – A cui colegă ești tu?

• **Pronumele și adjectivul pronominal relativ**

N-Ac.	care	cine	ce	cât, câtă, câți, câte	ceea ce
G-D	cărui(a), cărei(a), căror(a)	cui	-	căror(a)	-

- Se folosește uneori și forma populară **de**, care ține locul lui **care**.

De exemplu: Cartea^{1/} **de** mi-ai dat-o ieri^{2/} a fost atractivă.^{1/}

- Când formele pronumelui relativ determină un **substantiv postpus** și se acordă cu el în gen, în număr, în caz, acesta devine adjectiv pronominal relativ, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: Se va afla^{1/} **ce** faptă ai comis.^{2/}

- Acordul pronumelui relativ în cazul genitiv (*căruî, cărei, căror*) însoțit de articolul genitiv (*a, al, ai, ale*) cu substantivele determinate se realizează încrucișat.

De exemplu: Copilul **a căruî** mamă este aici mă ajută.

► **Funcții sintactice**

1. Subiect (N.): N-am aflat^{1/} cine a plecat.^{2/}
2. Complement direct (Ac.): Nu știu^{1/} pe cine iubesc.^{2/}
3. Complement prepozițional (Ac.): Nu știu^{1/} despre cine discutați.^{2/}
4. Circumstanțial de loc (Ac.): Banca^{1/} pe care stau^{2/} este vopsită.^{1/}
5. Atribut (G.): Am parcurs cartea^{1/} al cărei erou este Anton Lupan.^{2/}

• **Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât**

- Formele pronumelui nehotărât:

• **simple:**

unul (una, unii, unele/unuia, uneia, unora)

altul (alta, alții, altele/altuia, alteia, altora)

tot (toată, toți, toate/tuturor)

atât (atâta, atâția, atâtea/atâtora)

mult (multă, mulți, multe/multora)

puțin (puțină, puțini, puțin/puținora)

• **compuse:**

vreunul, vreuna, vreunii, vreunele (vreunuia, vreuneia, vreunora)

cineva, ceva, careva, câțiva/câteva (cuiva, câtorva)

altcineva, altceva, altcareva (altcuiva etc.)

oricine, orice, oricare, oricâți/oricâte (oricui, oricăruia, oricăreia, oricăror)

fiecare, fiecă, fiecare (fiecui etc.)

fieștecine, fieștece, fieștecare (fieștecăruia etc.)

► Mai puțin uzuale sunt formele pronumelui/adjectivului pronominal nehotărât: *fiecine, fi-ece, fiecât, fiecâtă, fiecăți, fiecâte* (sau altele obținute prin înlocuirea particulei *fie-* cu vari-antele *fite-, fiește-, fiște-*), *oarecine, oarece, oarecare, oarecât, oarecâtă, oarecăți, oarecâte, oareșicine, oareșice, oareșicare, oareșicât, cutare, cutărică, alde, anume, niscai, niscaiva* și *niște* (cu sensul de *niscai*).

► Când formele pronumelui nehotărât determină un substantiv și se acordă cu el în gen, în număr și în caz, acesta devine adjectiv pronominal nehotărât, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: *Mulți* copii aleargă.

► **Funcții sintactice**

1. Subiect (N.): *Fiecare* a învățat azi.
2. Complement direct (Ac.): I-am apreciat *pe toți*.
3. Nume predicativ (N.): Tatăl lui a devenit *altul*.
4. Complement prepozițional (Ac.): Am povestit *despre ceva*.
5. Complement indirect (D.): I-am citit *unui* dintre colegii mei.
6. Atribut (G.): Îmi convine situația *fiecăruia*.

• **Pronumele și adjectivul pronominal negativ**

N.-Ac.: nimeni, nimic, niciunul/niciuna
G.-D.: nimănui(a), niciunuia/niciuneia

► Acesta nu are persoană, dar cere un acord cu verbul la persoana a III-a.

De exemplu: *Niciunul* nu a înțeles explicația lui.

► Când formele pronumelui negativ determină un substantiv și se acordă cu el în gen, în număr, în caz, acesta devine adjectiv pronominal negativ, cu funcția sintactică de atribut.

De exemplu: Nu a dat zece *niciunui* candidat.

► *Niciun, nicio* sunt doar adjective pronominale negative, formate prin compunere.

► **Funcții sintactice**

1. Subiect (N.): *Niciunul* nu a venit.
2. Complement direct (Ac.): Nu i-am apreciat *pe niciunii* dintre ei.
3. Nume predicativ (N.): Băiatul nu este *niciunul* de aici.
4. Complement prepozițional (Ac.): Nu am mers *cu nimeni*.
5. Complement indirect (D.): *Nimănui* nu îi plăcea situația.
6. Atribut (G.): Nota *niciuneia* nu a fost reevaluată.

• Adjectivul pronominal de întărire

Persoană	Caz	Singular		Plural	
		masculin	feminin	masculin	feminin
I	N-Ac.	însumi	însămi	înșine	îsene
	G-D	însumi	însemi	înșine	îsene
a II-a	N-Ac.	însuți	însăți	înșivă	înevă
	G-D	însuți	înseți	înșivă	înevă
a III-a	N-Ac.	însuși	însăși	înșiși	înseși (însele)
	G-D	însuși	înseși	înșiși	înseși

► Acesta determină un substantiv, un pronume personal sau reflexiv și se acordă cu el în gen, în număr, în caz, având funcția sintactică de atribut.

De exemplu: Claudiu însuși a luat cartea în mână.

► **Concluzie:** Pronumele și adjectivele pronominale determină: *un verb, un substantiv, un numeral, un alt pronume, un adjectiv*. Ele determină aceste părți de vorbire față de care stabilesc un raport de subordonare, îndeplinind diferite funcții sintactice. Pronumele/adjectivul pronominal deține poziția de centru (*Altul din clasă a plecat.*) sau de adjunct (*Plimbările cu ai mei părinți mă relaxează.*).

1. Analizează pronumele subliniate din textele de mai jos indicând: felul, persoana, numărul, genul (numai la persoana a III-a), cazul, forma și funcția sintactică.

„Cum venise pe lume, nici el nu-și dădea seama. S-a trezit ca dintr-un somn și parcă era de când pământul. Nu simțise nici durere, nici bucurie. Și mult își muncise gândul cum răsarise, și-al cui era? Mic cât un fir de linte, mișca piciorușele fragede și ocolea, de pe margini, frunzișoara care-l adăpostise.

Într-o zi încercă o pornire lăuntrică: ieși de sub umbra răcoroasă și dădu buzna afară, în ploaia de lumină. Atunci rămase pe loc, orbit de atâta strălucire. Încetul cu încetul îi veni inima la loc și îndrăzni: deschise ochișorii mai mult, mai tare, mai mari, îi deschise în sfârșit bine-bine și privi în sus. Se făcuse parcă mai mititel decât fusese. Cu câtă strălucire, ce adânc și albastru se dezvelea cerul! Și ce minune! Cu ochișorii lui mărunți, cât niște fire de colb, îl cuprindea întreg. Și ce întunecime, câtă umezeală sub frunzișoara lui! Ce căutase dânsul acolo? Iar din mijlocul tăriei albastre, un bulgăre de aur aprins arunca văpăi.”

(*Gândăcelul*, Emil Gârleanu)

2. Alege formele corecte.

- * un coleg de-ai mei/de-al meu
- * băieții noștri/noștrii
- * fata alor mei/a alor mei

3. Scrie câte un enunț în care formele: al meu, a voastră și ai noștri, să fie, pe rând, pronume și adjective pronominale posesive.

4. Precizează cazul adjectivelor pronominale posesive din enunțul următor.

– Dragile mele, casa mea nu este de la părinții mei, ci de la bunicii voștri, așa că problema proprietăților mele se va dezbate în familia noastră.

5. Alege seria care conține doar pronume demonstrative.

- a) acelea, oricine, ceilalți
- b) aceștia, aceluiași, cealaltă
- c) al tău, ceilalți, aceia

6. Grupează, pe coloane, formele următoare pentru fiecare categorie de pronume demonstrativ: aceiași, cealăltă, acesteia, celelalte, aceleia, aceluiași, acestuia, celorlalți, aceștia, aceluiași, celelalte, acelorași.

apropiere	depărtare	identitate	diferențiere

9. Completează cu substantivul potrivit, astfel încât să obții adjective pronominale interogative.

Ce _____ lecturezi? Cât _____ mai ai până predai fișa de lectură? În câte _____ vei finaliza? Care _____ îți place? Dar ce _____ îți provoacă lectura cărții?

10. *Transcrie enunțurile și notează cu adevărat (A) sau fals (F) în dreptul fiecăruia.*

- * Pronumele interogativ apare în enunțuri interogative.
- * Adjectivul pronominal interogativ nu se acordă cu substantivul determinat.
- * Pronumele interogativ nu are forme pentru cazul vocativ.
- * Pronumele interogativ în cazul genitiv are formele: *cine*, *care*.
- * Adjectivul pronominal interogativ nu are funcția sintactică de atribut.

Blank lined paper with a faint watermark reading "TURA ARS" diagonally across the center.

11. Alege varianta corectă, prin subliniere.

Ea este fata al cărei/a cărui coleg este inginer.

Povestile ai căror/ai cărui eroi sunt din Evul Mediu îmi plac.

Cadoul care/pe care l-am văzut m-a cucerit.

Sacoşa ale cărei/al căror mânere sunt metalice este nouă.

Povestim de care/despre care a fost premiat.

I-am dat culegerea căruia/cărora mi-a cerut-o.

12. Răspunde cu Da sau Nu.

- * Pronumele relativ nu este element de relație în frază? _____

* Este adevărat că adjectivul pronominal relativ nu are funcția sintactică de atribut? _____

* Pronumele și adjectivul pronominal relativ apar în frază? _____

13. Transcrie, din șirul dat, doar pronumele nehotărâte: fiecă, care, altceva, ceilalți, cineva, orice, ce, aceia, al tău, aceleia, cel, ce, căruia, toate, fiecare, acela, vreuna, atâtea, careva, a mea, alor noștri, altceva, altul, nicaiva, cărorva.

14. Scrie felul tuturor pronumelor și al adjectivelor pronominale, funcția sintactică, apoi cazul, din enunțurile date.

- 1. Cartea este despre noi.
- 2. În fața lor nu am putut găsi loc liber.
- 3. Își expune situația în public.
- 4. Noi nu te înțelegem pe tine.
- 5. Acești copii nu sunt ai mei.
- 6. Copiii alor mei sunt atenți.
- 7. – Contra cui ai vorbit?
- 8. – Nu știu ce exerciții avem azi.
- 9. Nu o să le comunic unora discuția cu voi.
- 10. Cartea dinăuntrul cărui dulap s-a defectat va fi înapoiată.

15. Creează zece enunțuri cu forma negativă a verbelor: a decide, a oferi, a cunoaște, a vorbi, a plăcea, a merge, a zice, a învăța, a arăta, a trece. Apoi reformulează fiecare enunț creat anterior, adăugând următoarele forme pronominale: nimănui, cu nimeni, de la nimeni, despre niciunii, cu niciunele, niciuneia, nimic, despre nimeni, niciunora, la niciuna.

16. Subliniază varianta corectă.

a) Niciunul dintre voi nu a venit.

Niciunul dintre voi nu ați venit.

b) Nimeni și nimic nu mă pot opri.

Nimeni și nimic nu mă poate opri.

17. Alcătuieste enunțuri cu omofonele: niciun/nici un, nicio/nici o.

18. Completează spațiile cu adjectivele pronominale de întărire potrivite.

- Fetei _____
- Ei _____
- Voi (masculin) _____
- Copila _____
- Voi (feminin) _____
- Vouă (masculin) _____
- Ea _____
- Eu (feminin) _____
- Lor (feminin) _____

19. Elimină varianta greșită.

- Maria însăși/înseși
- Tu însuți/însuși
- Ea înseși/însăși
- Noi (feminin) înșine/însene
- Fetelor înseși/înșiși

20. Precizează funcția sintactică, valoarea morfologică și cazul pronomelor/al adjectivelor pronominale.

- Ei înșiși nu au povestit.
- Pe ai noștri nu îi cert.
- N-am luat nimic de aici.
- Casa omului acela se vinde.
- Omul nostru a devenit altul.
- Mă gândesc cui să-i împrumut mașina.

- ARARS LIBRARY

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. În enunțul: „I-am arătat lui tema.”, pronumele **lui** este:

- a) personal, cu funcție sintactică de atribut.
- b) personal, cu funcție sintactică de complement direct.
- c) posesiv, cu funcție sintactică de atribut.
- d) personal, cu funcție sintactică de complement indirect.

1 punct

2. În enunțul „Prietenii își măturisesc problemele.”, pronumele reflexiv îndeplinește funcția sintactică de:

- a) complement indirect, cazul acuzativ.
- b) complement posesiv, cazul dativ.
- c) atribut, cazul dativ.
- d) complement direct, cazul acuzativ.

1 punct

3. În enunțurile: „Eleva aceasta știe.”/„Eleva acesteia este premiantă.”/„Le spun acestora totul.”, cuvintele subliniate sunt:

- a) pronume demonstrativ în al doilea și al treilea enunț; adjectiv pronominal demonstrativ în primul enunț.
- b) pronume demonstrativ în primul enunț; adjective pronominale demonstrative în celelalte două.
- c) adjective pronominale demonstrative.
- d) pronume nehotărâte.

1 punct

4. În propozițiile: „Îmi aduce cartea.”/„Mi-a spus adevărul.”/„Nu-mi aduc aminte.”/„Îmi aleg parfumul.”, pronumele sunt:

- a) personale în toate propozițiile.
- b) personale în primele două propoziții; reflexive în ultimele două.
- c) reflexive în primele două propoziții; personale în ultimele două.
- d) reflexive.

1 punct

5. În enunțul „Complimentul dânsei mă flatează.”, cuvântul subliniat este:

- a) pronume personal.
- b) pronume personal de politețe.
- c) adjectiv pronominal posesiv, acordat cu substantivul „*complimentul*”.
- d) pronume demonstrativ.

1 punct

6. În următoarele enunțuri: „Ai mei sunt amici.”/„Ai lui vin acasă.”/„Ai lor s-au întors.”, pronumele sunt:

- a) posesive în toate enunțurile.
- b) posesiv în primul enunț; personale în următoarele două.
- c) posesive în primele două enunțuri; personal în ultimul.
- d) personale.

1 punct

7. Acordul pronumelui relativ în cazul genitiv este corect în varianta:

- a) Clădirea al cărui lift s-a deteriorat este lângă noi.
- b) Masa ale cărei picior s-a rupt va fi reparată.
- c) Copiii ai căror tată a vorbit sunt neajutorați.
- d) Textul al cărui mesaj m-a impresionat este în manual.

1 punct

8. Apar două pronume negative în varianta:

- a) Nicio fată nu vorbește cu mine.
- b) Niciun copil și niciun adult nu mă ajută.
- c) – Vino la noi, bunico!
- d) N-am nimic și pe nimeni.

1 punct

9. Varianta care conține un adjectiv pronominal nehotărât și un pronume interogativ este:

- a) Toate sunt nevoile noastre.
- b) Altcineva nu ar vorbi cu orșicine.
- c) Ce bucurie pe unii!
- d) – Ce fac alte persoane acum?

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. b; 3. a; 4. b; 5. b; 6. b; 7. d; 8. d; 9. d.

Adjectivul

Fișier teoretic

- **Adjectivul** este partea de vorbire flexibilă, care exprimă o însușire a substantivului.

Însușirile pot desemna: calități (*bun*), defecte (*leneș*), apartenența (*sindicalist*), originea (*român*), valoarea (*ieftin*), materia (*lemnos*), locul (*argheșean*), timpul (*estival*), calitatea (*nou*), efectul (*relaxant*), autorul (*arghezian*), utilitatea (*poștal*), cantitatea (*puțin*), dimensiunea (*mic*), gustul (*amar*), intensitatea (*slab*), culoarea (*roșu*) etc.

► După structură, adjectivele sunt: **simple** (*înalt*) sau **compuse** (*cumsecade*).

► După origine, adjectivele se împart în adjective **propriu-zise** sau calificative (*mare, frumos* etc.) și în adjective **provenite** din alte părți de vorbire (domn *pregătit*, bărbat *bine* etc.).

► Adjectivul se află după substantiv (**postpus**), dar poate apărea și înaintea substantivului (**antepus**), căpătând în textele literare semnificație stilistică (**epitet**).

► Când adjectivul este poziționat înaintea substantivului, preia articolul acestuia.

De exemplu: *Mă așez pe covorul galben. Mă așez pe galbenul covor.*

► Adjectivul provine și din **verb la participiu**, numindu-se **adjectiv participial**. Participiul folosit cu valoare adjectivală (*documentar văzut, lectură citită, mere culese* etc.) se acordă în gen, în număr și în caz cu substantivul pe care îl determină.

► Ca orice adjectiv, participiul cu valoare adjectivală poate fi articulat (*omul cunoscut – cunoscutul om*).

► Adjectivul provine și din alte părți de vorbire: din **verb la gerunziu acordat** (*mâna tremurândă*), din **adverb** (*haine gata*), din **substantiv** (*câini mai bărbați*) etc.

► După flexiune, adjectivul are:

*4 forme flexionare: *bun – bună – buni – bune*

*3 forme flexionare: *drag – dragă – dragi*

*2 forme flexionare: *verde – verzi*

► Când nu flexionează, acesta este invariabil: *gri, maro, propice, crem* etc.

- **Gradele de comparație** sunt forme pe care le ia adjectivul pentru a exprima în ce măsură un obiect posedă o însușire în raport cu alte obiecte sau cu sine însuși, în contexte diferite.

De exemplu: *Andrei este mai scund decât Alin.*

Alin este mai puțin scund decât Andrei.

I. Gradul pozitiv al adjectivului arată faptul că există o însușire a unui obiect fără a fi comparată cu a altuia sau cu sine, în contexte diferite.

De exemplu: *Copacul este înalt.*

II. Gradul comparativ al adjectivului arată o însușire a unui obiect prin raportare la alte

obiecte care au aceeași însușire.

Gradul comparativ este:

a) **de superioritate** se alcătuiește cu ajutorul adverbului *mai*.

De exemplu: *Tatăl este mai înalt decât fiul.*

b) **de egalitate** se alcătuiește cu ajutorul grupurilor de cuvinte: *tot atât de, tot așa de, la fel de, deopotrivă de.*

De exemplu: *Colegul meu este la fel de înalt ca fratele tău.*

c) **de inferioritate** se alcătuiește cu ajutorul adverbelor: *mai și puțin.*

De exemplu: *Bradul este mai puțin înalt decât plopul.*

III. Gradul superlativ al adjectivului arată măsura cea mai înaltă sau cea mai scăzută a însușirii unui obiect, prin raportare la altele.

a) **relativ** exprimă gradul maxim sau minim al însușirii și este:

→ **superlativ relativ de superioritate** se formează cu ajutorul cuvintelor: *cel și mai.*

De exemplu: *Doctorul acesta este cel mai înalt dintre toți doctorii întâlniți.*

→ **superlativ relativ de inferioritate** se formează cu ajutorul cuvintelor: *cel, mai și puțin.*

De exemplu: *Pomul din grădină este cel mai puțin înalt.*

b) **absolut** exprimă gradul maxim al unei însușiri, fără a se face o comparare directă și este:

→ **superlativ absolut de superioritate** se formează cu ajutorul adverbelor: *foarte, prea, tare.*

De exemplu: *Muntele este foarte înalt.*

→ **superlativ absolut de inferioritate** se formează cu ajutorul adverbelor: *foarte, prea, tare și puțin.*

De exemplu: *Pinul este foarte puțin înalt.*

► Unele adjective nu au grade de comparație, pentru că, la origine, în limba latină, sunt comparative sau superlative: *anterior, superior, inferior, exterior, extrem, optim, suprem, ultim* etc.

► Exprimă însușiri care prin natura lor nu permit comparația: *colosal, complet, gigantic, groaznic, mort, oral, perfect, principal, unic, uraiș, veșnic* etc.

• **Articolul demonstrativ** sau **adjectival** este un tip de articol care leagă un adjectiv de substantivul determinat și intră în alcătuirea părții de vorbire pe care o însoțește.

De exemplu: fiul cel mic

caietele celor trei camarazi

• Actualmente, articolul demonstrativ sau adjectival are rolul de a evidenția diferența dintre obiectele care au o însușire și cele care nu au această însușire.

► Declinarea articolului demonstrativ

masculin		feminin	
singular	plural	singular	plural
cel	cei	cea	cele
celui	celor	celeii	celor

► Articolul demonstrativ se acordă în gen și în număr cu substantivul însoțit de adjectiv (sau numeral cu valoare adjectivală).

De exemplu: *Bunicul va repara scaunul cel vechi.*

Piciorul scaunului celui vechi s-a rupt.

• **Funcțiile sintactice** ale adjectivului participial

► atribut, pentru cazurile:

• nominativ: *Întâmplarea povestită m-a emoționat.*

• acuzativ: *Vorbim despre lectura studiată.*

• dativ: *Îi ofer copilului tăcut cadoul.*

• genitiv: *Culoarea florii admirate este frumoasă.*

• vocativ: – *Pomule înflorit, miroși atât de frumos!*

► nume predicativ, pentru cazul nominativ: *Câmpia este înverzită.*

► Adjectivul îndeplinește un dublu rol, fiind concomitent **adjunct** și **centru**.

De exemplu: *Copila demnă de apreciere a salvat puiul.*

• În calitate de adjunct, adjectivul poate determina un substantiv (*Zâmbetul lui sincer mă bucură.*), dar și un înlocuitor al acestuia (pronume).

De exemplu: *Dumneaei mai îndrăzneată a început dezbaterea.*

• Adjectivul cu funcție sintactică de nume predicativ aparține grupului verbal, ca adjunct.

De exemplu: *Apa este proaspătă.*

• Într-un grup de cuvinte, adjectivul poate fi:

► adjunct în grupul nominal, cu funcție sintactică de atribut: *Zgomotul auzit m-a făcut să tresar.*

► centru într-un grup adjectival, fiind determinat de:

• complement prepozițional: *Este apt de probe.*

• complement indirect: *Ea îi este datoare ficei mele.*

• circumstanțial de mod: *Este mare ca un uriaș.*

• circumstanțial de timp: *Dana este supărată de mult timp.*

• circumstanțial de loc: *Tata este singur prin lume.*

• circumstanțial de cauză: *Fata este necăjită de atâtea teme.*

Adverbul

Fișier teoretic

• **Adverbul** este o parte de vorbire neflexibilă, care arată însușiri ale verbului, ale adjectivului și ale altui adverb.

► Acesta poate fi: **simplu** (format dintr-un cuvânt: *ieri, sus, imediat, așa* etc.) și **compus** (format din minimum două cuvinte: *acolo, acasă, acum, alaltăieri, astfel, altfel* etc.), de **loc** (*sus, jos, acolo, departe, aproape* etc.), de **timp** (*atunci, îndată, mâine, răspoimâine* etc.), de **mod** (*agale, alene, bine* etc.).

► Unele dintre adverbe acceptă **grade de comparație** ca ale adjectivului (de exemplu: *departe* – pozitiv, *mai departe/mai puțin departe/la fel de departe* – comparativ de superioritate/inferioritate/egalitate, *cel mai departe/cel mai puțin departe* – superlativ relativ de superioritate/inferioritate, *foarte departe/foarte puțin departe* – gradul superlativ absolut de superioritate/inferioritate).

► Superioritatea și inferioritatea fixează un raport de inegalitate.

► Adverbul nu are caz, dar îndeplinește următoarele funcții sintactice:

• circumstanțial de loc: *Pretutindeni există pericole.*

• circumstanțial de timp: *Astăzi a fost cald.*

• circumstanțial de mod: *Voi vorbi altfel.*

• atribut: *Fapta de ieri m-a impresionat.*

• nume predicativ: *Peisajul era altfel.*

• **Semiadverbele**: *chiar, decât, mai, foarte, măcar* nu îndeplinesc funcții sintactice.

► Există și alte tipuri de adverbe: **nehotărâte**, compuse cu particule (*-va, ori-, alt-, oriși-: undeva, oricând, orișicum, altundeva* etc.), **interogative** în întrebări/enunțuri interogative (*cum?, cât?, unde?, când?*), **relative** în frază (*cum, unde, încotro, dincotro, când, cât*), **negative** în enunțuri negative (*niciodată, nicăieri, nicicum* etc.).

Aplicații

1. Alcătuieste două propoziții în care adjectivul greu să aibă funcție sintactică de atribut și funcție sintactică de nume predicativ.

2. Analizează adjectivele din textul următor, indicând: felul acestora, numărul de forme, genul, numărul, cazul, gradul și funcția sintactică.

„Voi, munților mândri, moșnegi cununați
Cu stelele bolții albastre,
În leagănul vostru de codri și stânci
Dorm toate poveștile noastre.
Alături de șoimii cu ochii aprinși,
Din tainica voastră dumbravă,
Se-nalță-ndrăznește-n lumina din cer
Și visele noastre de slavă.” (În munți, Octavian Goga)

3. Pune în locul punctelor de suspensie din enunțurile de mai jos articolele demonstrative potrivite:

* Culoarea cărții _____ mari îmi place, nu a culegerii _____ mici.

* Le explic totul copiilor _____ harnici, nu elevilor _____ leneși.

- f) *atribut* → *pronume, cazul G.*
g) *atribut* → *substantiv, cazul Ac.*
h) *atribut* → *pronume*
i) *atribut* → *substantiv propriu*
j) *atribut* → *substantiv, cazul D.*

7. Explică felul cum s-au format adjectivele date.

măreț: _____

imprecis: _____

social-economic: _____

verde-gălbui: _____

8. Subliniază adjectivele care nu pot avea grad de comparație: frumos, enorm, maxim, superior, rău, principal, extrem, infinit, copleșitor, complet, special, rece, inferior, minim, fantastic, fundamental, incapabil, minunat.

9. Formează propoziții cu adjective derivate de la cuvintele de bază: a toarce, cerc, soare, mare, frunză, culoare, putere, prieten, amic, săptămână, viteaz, a face, a trece, a alerga.

10. Creează cinci propoziții având câte un adjectiv diferit, cu funcție sintactică de nume predicativ, apoi analizează morfosintactic fiecare adjectiv.

11. Răspunde cu adevărat (A) sau cu fals (F):

1. Adverbul nu este partea de vorbire neflexibilă. _____
2. În enunțul *Mara cântă corect*, cuvântul subliniat este adjectiv. _____
3. Adverbul poate îndeplini funcția sintactică de complement direct. _____
4. În enunțul *Vara călătoresc mult.*, cuvântul subliniat este substantiv. _____
5. Adverbul poate îndeplini funcția sintactică de nume predicativ. _____

12. Alege din coloana B sinonimele potrivite adverbelor din coloana A:

A	B
binișor	în spate
uneori	așa și așa
mult	peste tot
pretutindeni	de-a rostogolul
rostogolit	din când în când
înapoi	cu grămada
	an de an

13. Formează adverbe derivate, pornind de la cuvintele următoare:

prieten _____	bătrân _____
chiar _____	englez _____
piept _____	cruce _____
român _____	actual _____

14. Creează fraze, folosind adverbele relative: cum, unde, când.

- *S-au dus _____ .
- *Au apărut _____ .
- * _____ , m-au îmbrățișat.
- *Supărarea noastră s-a manifestat _____ .
- *Zi de zi, _____ , te voi învăța ceva nou.
- *Plecăm în străinătate _____ .
- *Modul _____ ne-a afectat profund.
- * _____ și _____ vom afla în curând.

15. Scrie câte un enunț pentru fiecare valoare morfologică a cuvintelor: seara și iarna.

seara:

substantiv _____

adverb _____

iarna:

substantiv _____

adverb _____

limpede:

adjectiv _____

adverb _____

puternic:

adjectiv _____

adverb _____

16. Citește propozițiile de mai jos și subliniază toate adverbele.

- * Ei recită lent.
- * Mama se poartă frumos.
- * Vom ajunge la Ploiești mâine.
- * Sora mea reacționează vesel în orice situație.
- * Tata vine acasă târziu.
- * Carina îmi vorbește dulce.
- * Mereu pleacă devreme.
- * – Citește rar și clar!
- * Am vizionat o piesă de teatru ieri.
- * Ajunge până aici.

17. Trece adverbul aproape la gradele de comparație indicate.

*pozitiv:

*comparativ de superioritate/inegalitate:

*comparativ de egalitate:

*comparativ de inferioritate/inegalitate:

*superlativ relativ de superioritate/de inferioritate (inegalitate):

*superlativ absolut de superioritate/de inferioritate (inegalitate):

18. Completează propozițiile de mai jos cu un adverb potrivit din paranteză.

- * Am luat cina _____. (repede/departe/niciodată)

- * Mama citește _____ dimineața. (aici/vesel/rar)
- * Voi vizita satul natal _____. (aproape/des/niciunde)
- * Tata vorbește _____ la telefon. (întotdeauna/tare/sus)
- * Am descoperit cadoul _____. (acasă/frumos/curând)
- * Fulgeră _____. (acum/blând/jos)
- * Sunt _____ trist. (foarte/aproape/ieri)
- * Părinții mei au revenit acasă _____. (curând/bine/sus)
- * Alerg _____ toată ziua. (liniștit/repede/aproape)
- * Va ploua _____. (acasă/mâine/rar)

19. Precizează felul adverbului subliniat și funcția lui sintactică.

- a. Mara citește încet. _____/_____
- b. Fratele meu ajunge acolo. _____/_____
- c. Colegul meu scrie bine. _____/_____
- d. Încep târziu cursurile. _____/_____
- e. Nu îmi place raftul de sus. _____/_____
- f. Situația mea este așa. _____/_____

20. Rescrie în tabelul dat adverbele subliniate în textul de mai jos, apoi menționează funcția lor sintactică.

„Era odată un rus, pe care îl chema Ivan. Și rusul acela din copilărie se trezise în oaste. Și slujind el câteva soroace de-a rândul, acuma era bătrân. Și mai-marii lui, văzându-l că și-a făcut datoria de ostaș, l-au slobozit din oaste, cu arme cu tot, să se ducă unde-a vrea, dându-i și două carboave de cheltuială.

Ivan atunci mulțumi mai-marilor săi și apoi, luându-și rămas bun de la tovarășii lui de oaste, cu care mai trase câte-o dușcă, două de rachiu, pornește la drum cântând.

Și cum mergea Ivan, șovăind când la o margine de drum, când la alta, fără să știe unde se duce, puțin mai înaintea lui mergeau din întâmplare, pe-o cărare lăuntrică, Dumnezeu și cu Sfântul Petre, vorbind ei știu ce. Sfântul Petre, auzind pe cineva cântând din urmă, se uită înapoi și, când colo, vede un ostaș mătăhăind pe drum în toate părțile.” (Ivan Turbincă, Ion Creangă)

Felul adverbului	Funcția sintactică

Test-grilă de evaluare

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Există adjective invariabile doar în seria:

- a) limpede, firesc, sagace.
- b) motrice, fericit, felurit.
- c) moi, verde, dur.
- d) propice, gri, ferice, roz.

1 punct

2. Varianta care conține numai adjective formate prin compunere este:

- a) preafericit, aurifer, altfel.
- b) tehnico-științific, cuminte, deplin.
- c) gastrointestinal, aeronavă, roșu-deschis.
- d) pământiu, tinereșc, frunzos.

1 punct

3. Varianta care conține numai adjective la gradul superlativ absolut este:

- a) din cale-afară de bun, unic, arhiplin, rarism.
- b) ultramodern, maaare, deștept foc, putred de bogat.
- c) o frumusețe de băiat, posterior, cel mai deștept, optim.
- d) verde, mare, limpede.

1 punct

4. În enunțurile: *Nu mai putea de supărat. De tânără o iubesc. El a devenit bun.*, sunt adjective analizate corect în seria:

- a) complement prepozițional/Ac., nume predicativ/N., nume predicativ/N.
- b) circumstanțial de mod/Ac., circumstanțial de cauză/Ac., nume predicativ/N.
- c) atribut/Ac., circumstanțial de cauză/Ac., nume predicativ/N.
- d) circumstanțial de cauză/Ac., circumstanțial de timp/Ac., nume predicativ/N.

1 punct

5. În enunțul *Dânsul este un om cinstit.*, adjectivul subliniat se află în cazul:

- a) dativ.
- b) genitiv.
- c) acuzativ.
- d) nominativ.

1 punct

6. În enunțul *Se poartă onest*, cuvântul subliniat este:

- a) adverb.
- b) adjectiv.
- c) verb.
- d) numeral.

1 punct

7. În enunțul *Stă cel mai puțin aproape*, adverbul subliniat este la gradul:

- a) comparativ de egalitate.
- b) comparativ de inferioritate.
- c) superlativ relativ de inferioritate.
- d) comparativ de inegalitate.

1 punct

8. Funcția sintactică a adverbului din enunțul *Vestea de astăzi ne-a surprins*, este:

- a) complement prepozițional.
- b) circumstanțial de mod.
- c) atribut.
- d) circumstanțial de cauză.

1 punct

9. În enunțul *Aseară era o vreme greu de acceptat, de vreme ce zăpușeala ne copleșea enorm*, există:

- a) 3 adverbe.
- b) 2 adverbe.
- c) 4 adverbe.
- d) 5 adverbe.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. b; 3. b; 4. d; 5. d; 6. a; 7. c; 8. c; 9. a.

Numeralul

Fișier teoretic

• **Numeralul** este partea de vorbire flexibilă, care exprimă un număr sau ordinea obiectelor, prin numărare.

► **Numeralul cardinal** exprimă un număr, fără a face referire la obiecte sau la numărul obiectelor.

De exemplu: *doi, treisprezece, douăzeci și unu* etc.

► Numeralesle cardinale sunt: **simple** și **compuse**. Nu au gen, cu excepția numeralelor *unu (un)/una (o), doi/două* și a compuselor cu acestea: *doisprezece/douăsprezece, douăzeci și unu/douăzeci și una*.

► **Numeralul ordinal** exprimă ordinea obiectelor prin numărare și are forme diferite de gen: *primul/prima, întâiul/întâia, al doilea/a doua, cel dintâi/cea dintâi, al douăzeci și unulea/a douăzeci și una* etc.

► Chiar dacă exprimă un număr (*un copil/unu; doi copii/doi*), numeralul nu are, propriu-zis, categoria gramaticală a numărului.

► Numai numeralesle *unu, doi* și compusele acestora variază după gen: *unu-una și doi-două*.

► Numeralesle ordinale variază după gen: *întâia* (N-Ac.), *primului/primei(a), întâiului/întâii*. Pentru redarea valorilor cazuale de genitiv, numeralesle folosesc două prepoziții:

***a**, pentru valoarea echivalentă de genitiv: *a trei elevi/a trei dintre elevi*.

***la**, pentru valoarea echivalentă de dativ: *la trei prieteni de-ai mei/la unii dintre prietenii mei*.

• Numeralul poate avea **trei valori morfologice**:

• **Valoare adjectivală**, când determină un substantiv și se acordă cu el în gen, în caz.

De exemplu: *Trei elevi au venit la timp.*

Opera are douăzeci de pagini.

A patra elevă a întârziat.

► Numeralul cu valoare adjectivală are funcția sintactică de atribut.

► Numeralul ordinal, cu valoare adjectivală, poate fi așezat înainte de sau după substantivul regent și se acordă în gen, în caz.

De exemplu: *Al doilea elev a fost premiat.* (gen masculin, caz nominativ)

El vine din clasa a cincea. (gen feminin, caz acuzativ)

• **Valoarea pronominală**

► Numeralul cardinal și numeralul ordinal se utilizează cu valoare pronominală (de substitut), atunci când înlocuiesc un substantiv la care se adaugă sensul lor numeric.

De exemplu: *Numai două dintre cele trei surori ale lui sunt blonde.*

Al doilea dintre concurenți este Adrian.

• Cu valoare pronominală, numeralul poate avea funcțiile sintactice specifice pronomelui în

calitate de centru sau de adjunct.

Subiect: *Doi dintre ei merg.*

Nume predicativ: *Concurenții sunt doi.*

Complement direct: *Adoră filmele, ieri a văzut trei.*

Complement indirect: *I-am oferit numai primului prăjituri.*

Complement prepozițional: *Mă gândeam la doi dintre ei.*

Circumstanțial de loc: *Ea învață în două dintre clădiri.*

Circumstanțial de mod: *El se comportă ca trei dintre cei mai educați colegi.*

Circumstanțial de timp: *Am așteptat două zile, dar el a ajuns după alte două.*

Atribut: *Discuția despre doi dintre ei m-a indispus.*

• Valoarea substantivală

► Numai numeralul cardinal poate avea valoare substantivală în două situații:

- în contexte matematice

De exemplu: *Douăzeci și unu minus doi fac nouăsprezece.*

- în tiparul substantiv-numeral

De exemplu: *Accidentul s-a produs la kilometrul 80.*

► În aceste structuri, numeralul funcționează cu valoare substantivală, deoarece nu se mai acordă în gen cu substantivul pe care-l însoțește, având gen fix: genul masculin (chiar dacă apare în contextul unui substantiv feminin).

De exemplu: *Lecția este de la pagina 125. (o sută douăzeci și cinci)*

► Funcția sintactică a acestor numere însoțitoare ale substantivului este **atribut**.

- În enunțuri, numeralul poate apărea atât în calitate de adjunct, cât și în calitate de centru.

De exemplu: *Doi dintre ei pleacă. (numeral-centru)*

A doua fată citește. (numeral-adjunct)

• **Un** și **o** pot deveni numere cardinale cu **valoare adjectivală** și cu funcția sintactică de **atribut** când apare în context ideea de numărare sau când se folosesc cuvintele: *singur/-ă, doar, numai, decât.*

De exemplu: *Un copil, o fată și trei adulți aleargă.*

Conjunția

Fișier teoretic

• **Conjunția** este o parte de vorbire neflexibilă, care nu îndeplinește nicio funcție sintactică, stabilind legătura între părți de propoziție și propoziții (atât în propoziție, cât și în frază).

• **Conjunția coordonatoare** este parte de vorbire neflexibilă, care leagă, în propoziție, părți de propoziție de același fel, iar, în frază, propoziții de același fel.

► Rolul conjuncțiilor coordonatoare:

• sunt cuvinte de legătură.

• nu îndeplinesc funcție sintactică.

► Rolul conjuncției este acela de a face legătura între părți de propoziție aflate în relații de coordonare sau de subordonare. Această legătură se realizează fie între două părți de propoziție de același fel, fie între două propoziții.

► Clasificarea conjuncțiilor coordonatoare:

1) **copulative** (exprimă ideea de asociere): *și, nici (nici..., nici...)*

De exemplu: *Am citit cartea¹/ și am îndrăgit-o pe loc.²/*

Nu am aflat¹/ nici dacă vii²/, nici dacă pleci.³/

2) **adversative** (exprimă ideea de opoziție): *dar, iar, însă, ci*

De exemplu: *L-am sunat¹/, însă nu a răspuns.²/*

I-am cerut să ne ajute¹/, dar să nu ne spună totul.²/

3) **disjunctive** (exprimă ideea de excludere): *fie, sau, ori (fie..., fie...; sau..., sau...; ori..., ori...)*

De exemplu: *Vine¹/ sau pleacă.²/*

Voi ști¹/ dacă stai²/ sau dacă rămâi.³/

4) **concluzive** (exprimă o concluzie): *decî*

De exemplu: *Ai plecat¹/, deci ai ratat surpriza.²/*

• Conjunția *și* poate dobândi valoare adversativă sau concluzivă.

De exemplu: *Eu îți spun,¹/ și tu nu mă înțelegi.²/ (și – iar)*

Acestea sunt minciuni¹/, și nu le ascult.²/ (și – deci)

► Propozițiile coordonate adversativ au înțeles opus și se delimitează, prin virgulă.

► Propozițiile coordonate copulativ sau disjunctiv sunt separate, prin virgulă, doar atunci când conjunția coordonatoare se repetă la nivelul fiecărei propoziții.

► De regulă, propozițiile coordonate concluziv se despart, prin virgulă.

► Propozițiile aflate în raport de coordonare, prin juxtapunere, se leagă, prin virgulă sau prin punct-și-virgulă.

De exemplu: *Nimeni nu mă crede¹/, nimeni nu mă ascultă.²/*

Acum n-aș fi aici¹/; aș fi la altcineva.²/

• **Conjunția subordonatoare** indică relații de subordonare între un termen regent și o propoziție.

De exemplu: *că, să, ca să, ca (...)* *să, dacă, deși, căci, încât, fiindcă, deoarece, încât, de* (sinonim cu: *să, dacă*) etc.

► Conjunțiile subordonatoare specializate au rolul de a introduce numai un anumit fel de propoziții subordonate.

De exemplu: Conjunțiile subordonatoare *deoarece, căci, fiindcă, întrucât* introduc o propoziție subordonată circumstanțială de cauză.

Fiindcă nu am avut bani, nu am cumpărat cadouri.

Interjecția

Fișier teoretic

• **Interjecția** este partea de vorbire neflexibilă, care exprimă stări afective, un îndemn, o poruncă, adresarea.

► Interjecțiile care imită sunete sau zgomote din natură sunt numite **onomatopee**.

De exemplu: *ah!, au!, ha, ha!, of!, oho!, tii!, vai!, ura!, uf!* (stări sufletești), *cea!, hăi!, dii!, iată!, iacă!, uite!, na!, poftim!, hai!, haide!, haideți!* (poruncă/îndemn), *mă!, măi, bă!, băi!, bre!, hei!* (apelative), *boc!, bang!, pleosc!, poc!, cioc!, chiț!, cucu!, jart!* (imită sunete/zgomote).

► Clasificarea interjecțiilor:

• **simple** (formate dintr-un cuvânt): *făș!, marș!, țac!, haț!, trop!, gâl!* etc.;

• **compuse** (formate din minimum două interjecții diferite): *heirup!, tic-tac!, trosc-pleosc!, hodo-ronc-tronc!* etc.;

• **predicative** (care îndeplinesc funcția sintactică de predicat verbal): *uite!, iată!, iacă!, na!, hai!, haide!, haideți!, bufl!, trosc!, zbrr!, zdup!, țuști!, țup!* etc.

► Unele interjecții îndeplinesc **funcții sintactice**:

• predicat verbal: *Hai mai repede!*

• nume predicativ: *E vai de cei leneși!*

• subiect: *Se aude deodată poc!*

• complement direct: *Am auzit trosc!*

• circumstanțial de mod: *Merge lipa-lipa.*

• atribut: *Cu mersul lor șontâc, șontâc, șontâc, bătrânii traversau strada.*

► Interjecția nu are caz gramatical.

► Interjecția poate fi așezată la începutul unui enunț sau poate ocupa orice poziție în cadrul acestuia.

► La nivelul punctuației, se izolează, prin virgulă sau prin semnul exclamării.

De exemplu: *Ah! În curând satul în vale-amuțește. (Sara pe deal, Mihai Eminescu)*

Ei, amu ce-i de făcut? (Amintiri din copilărie, Ion Creangă)

► În texte literare poate intra în alcătuirea figurilor de stil (repetiție, enumerație etc.).

De exemplu: *Ei, și? Ei, și? Cât este de important? (repetiție)*

Aplicații

1. Scrie corect numeralele: 102, 2001, 17, 16, 18, apoi pronunță numeralele: 25, 75, 30.

2. Pornește de la numeralul șaisprezece și alcătuiește propoziții cu valoarea lui substantivală, pronominală și adjectivală.

3. Alcătuiește propoziții în care cuvântul o să aibă, pe rând, valoare morfologică de: articol nehotărât, pronume personal, numeral cardinal și adjectiv pronominal nehotărât.

4. Precizează cazul și funcția sintactică pentru cuvintele evidențiate.

Din casă au apărut trei.

Tu ești **primul** din clasă.

Prietenii nu vin la **trei** dintre ei.

Uneori mă trezesc pe la **cinci**.

M-am revăzut cu **al treilea** coleg.

Dă-le **primilor** câteva mere!

Nu pot veni la ora **cinci**.

Stau **trei** ore.

5. Notează cu litere numeralele ordinale cuprinse între XIV și XXI.

6. Scrie două enunțuri în care numeralul ordinal a șaptea să îndeplinească, pe rând, funcția sintactică de subiect și de nume predicativ.

a) întâiul, cincisprezece, o sută;
b) treisprezece, al patrulea, trei;
c) o mie, prima, treizeci.

- a) Mă coafez în salonul **15**.
- b) **Douăzeci** de copii au fost premiați.
- c) Pe masă se află **opt** câni.
- e) **Al doilea** om este imigrant.
- f) Am călătorit cu tramvaiul **123**.
- g) Îl salut pe **al optulea**.
- h) **Șaptesprezece** găini s-au cumpărat.

Blank lined paper for writing.

a) subject.

- b) complement direct.
- c) complement prepozițional.
- d) atribut.

10. Explică rolul numeralului (centru, adjunct) în enunțurile:

- a) Două vor participa la concursul de muzică.
- b) Douăsprezece vapoare au sosit în port.

11. Rescrie frazele, delimitează propozițiile și marchează cuvintele de legătură/elementele de relație.

*„Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam-mare, mamiția și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.” (D-I Goe..., I.L. Caragiale)

LIBRARY

Blank lined paper with horizontal ruling lines and a diagonal watermark reading "DITURAK".

14. Folosește conjuncțiile următoare între propoziții principale: deci, dar, sau, și.

15. Creează o frază din cinci propoziții în care să existe patru propoziții aflate în raport de coordonare, prin juxtapunere.

16. Grupează, din cuvintele de mai jos, pe două coloane, doar conjuncțiile coordonatoare și subordonatoare: și, dacă, împotriva, căci, precum, ca să, fiindcă, până la, din, așadar, deoarece, dintre, printre, iar, conform, însă, că, de pe, cu, deși, între, potrivit, încât, de la, datorită.

Conjuncții coordonatoare	Conjuncții subordonatoare

- Interjecțiile exprimă _____ , _____ sau _____ .
- Interjecțiile care imită sunete se numesc _____ .
- Interjecțiile cu funcția sintactică de predicat verbal se numesc _____ .

URP AR

[illegible]

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Există cel puțin un numeral cu valoare pronominală în enunțul:

- a) M-am dus până la trei copii.
- b) Văd autobuzul 41.
- c) Plec cu patru, nu cu trei.
- d) Pagina 21 lipsește.

1 punct

2. Numeralul subliniat în enunțul *Am urcat la cota 1504*, este analizat corect în seria:

- a) numeral cardinal, cu valoare adjectivală, atribut.
- b) numeral cardinal, cu valoare pronominală, complement direct.
- c) numeral cardinal, cu valoare substantivală, atribut.
- d) numeral cardinal, cu valoare adjectivală, atribut.

1 punct

3. Cuvântul *un* este numeral în varianta:

- a) Avea un dinte nou.
- b) Au locuit împreună un an.
- c) Un copil râde, altul plânge.
- d) „Un” este un cuvânt uzual.

1 punct

4. Indică numărul numeralelor cu valoare adjectivală din enunțul *A fost la două magazine și la o cafenea*.

- a) două.
- b) unu.
- c) niciunul.
- d) trei.

1 punct

5. Numeralesle subliniate în enunțurile: *Doi elevi sunt apți de sport. Nu mă bazez pe a doua. Primul din clasă a abandonat cursa.*, au funcțiile sintactice:

- a) subiect, atribut, complement prepozițional.
- b) atribut, complement prepozițional, complement prepozițional.
- c) atribut, atribut, complement prepozițional.
- d) atribut, complement prepozițional, subiect.

1 punct

6. În citatul „Era odată un împărat puternic care avea acasă, pe lângă palaturile sale, o grădină unde era un măr care făcea mere de aur, iar din el nu a putut deloc să mănânce, fiindcă, la în-

florire, venea oarecine noaptea și le fura... Iată de ce împăratul considera că e vai de împărăția lui.” (*Prăslea cel Voinic și merele de aur*), există:

- a) o conjuncție coordonatoare.
- b) 4 conjuncții coordonatoare.
- c) 2 conjuncții coordonatoare.
- d) 3 conjuncții coordonatoare.

1 punct

7. Raportul de coordonare din fraza *Ai plecat târziu, iar eu am adunat lucrurile tale.* este:

- a) adversativă.
- b) disjunctivă.
- c) concluzivă.
- d) copulativă.

1 punct

8. În enunțul *Câinele face ham-ham, iar pisica miau-miau.*, există:

- a) două interjecții simple.
- b) nicio interjecție.
- c) două interjecții compuse.
- d) patru interjecții simple.

1 punct

9. Funcția sintactică a interjecției din enunțul *Se aude poc!* este:

- a) atribut.
- b) circumstanțial de mod.
- c) complement direct.
- d) subiect.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. c; 2. c; 3. b; 4. a; 5. d; 6. c; 7. a; 8. a; 9. d.

Predicatul

Fișier teoretic

• **Predicatul** este partea principală de propoziție, care arată **ce face, ce este, cine este, unde este sau cum este subiectul**.

► Predicatul este de două feluri:

* **predicat verbal**: *Elevii mei sunt în tabără.*

* **predicat nominal**: *Mădălina este prietena mea.*

• **Predicatul verbal** arată **ce face subiectul** și răspunde la întrebarea „**Ce face?**”.

De exemplu: *Maria a scris o compunere.*

► **Predicatul verbal** se exprimă prin:

* **verb predicativ**, care are categoria modului (este conjugat la modul indicativ, la modul conjunctiv, la modul condițional-optativ sau la modul imperativ):

De exemplu: *Maria ar citi un roman astăzi.* (modul condițional-optativ)

► **Predicatul verbal** poate fi exprimat și prin:

* **verb predicativ**, într-o construcție pasivă.

De exemplu: *Rochia este cumpărată de către Natalia.*

* **locuțiune verbală predicativă** în structura căreia verbul are categoria modului:

De exemplu: *Îmi aduc aminte de copilărie.* (modul indicativ)

* **interjecție predicativă** (*iată, uite, haide, hai, haideți, na, stop, poftim, marș, bravo, ura etc.*):

De exemplu: *Uite-l pe Ionuț!*

* **adverb predicativ**, în frază, urmat de conjuncțiile subordonatoare: **că** sau **să** (**de exemplu:** *poate că, desigur că, pesemne că, bineînțeles că, negreșit că etc.*)

* **locuțiune adverbială predicativă**, în frază, urmată de conjuncțiile subordonatoare: **că** sau **să** (**de exemplu:** *fără îndoială că, cu siguranță că, fără doar și poate că, de bună seamă că etc.*)

► Subiectul se acordă cu predicatul în persoană și în număr.

De exemplu: *Eu alerg dis-de-dimineată.*

► Atunci când subiectul este exprimat prin pronumele nehotărâte: *fiecare, oricare, oricine* sau prin pronumele negative: *niciunul, niciuna, nimic*, acordul cu predicatul se face la persoana a III-a, numărul singular.

De exemplu: *Fiecare dintre noi va participa la spectacol.*

► Între subiect și predicat nu se pune virgulă, cu excepția intercalării unui cuvânt, a unui grup de cuvinte sau a unei propoziții.

De exemplu: *Ana, prietena mea, a fost premiată.*

• **Predicatul nominal** se alcătuiește din verb copulativ și din nume predicativ simplu/multiplu. Acesta exprimă o caracteristică a subiectului și răspunde la întrebările: „**Ce este?/Cine este?/Cum este subiectul?**”.

De exemplu: *Corina este profesoară.*

► **Verbele copulative** sunt:

* *a fi* și *a deveni*, dar și echivalentele lor: *a ajunge*, *a ieși*, *a se face*, *a rămâne*, *a însemna*, *a părea* (*a se naște*, *a se chema*, *a se numi* etc.).

► **Numele predicativ** este parte a predicatului nominal, exprimând o trăsătură a subiectului. El îi atribuie o calitate subiectului (*Cum este?*), îl clasifică (*Ce este?*) și îl identifică (*Cine este?*).

De exemplu: *Munții sunt înalți.*

► Clasificarea numelui predicativ:

➤ **simplic** – când este format dintr-un singur cuvânt.

De exemplu: *Apa este limpede.*

➤ **multiplu** – când se compune din mai multe cuvinte.

De exemplu: *Apa este limpede și aromată.*

► **Numele predicativ se exprimă prin** următoarele **părți de vorbire**:

* **adjectiv** în cazul nominativ:

a. propriu-zis: *Fata este isteată.*

b. provenit din verb la participiu sau gerunziu: *Pomul pare înflorit/înflorind.*

* **locuțiune adjectivală**: *Omul acesta este de bază.*

* **substantiv** în cazurile:

a. nominativ: *Ea este Carina.*

b. acuzativ: *Cartea este de la Carina.*

c. dativ: *Câștigul este mulțumită Carinei.*

d. genitiv: *Ideea este a Carinei.*

* **locuțiune substantivală**: *Acestea sunt aducerile-aminte.*

* **pronume** în cazurile:

a. nominativ: *Fata mea este ea.*

b. acuzativ: – *Pentru cine sunt caietele?*

c. dativ: *Datorită fiecăruia am câștigat.*

d. genitiv: *Colega mea este împotriva dâșilor.*

* **numeral cu valoare pronominală**, în cazurile:

a. nominativ: *Ei sunt doi.*

b. acuzativ: *Eleva aceea este ca trei dintre colegele mele.*

c. genitiv: *Această poveste este a doi dintre amicii mei.*

* **verb la formă nepersonală**: *Textul este de citit.* (supin)

* **locuțiune verbală la formă nepersonală**: *Cuvântul acesta este de luat în seamă.*

* **adverb**: *Totul este altfel.*

* **locuțiune adverbială**: *Este de prisos totul.*

* **interjecție**: *Este vai de voi!*

Subiectul

Fișier teoretic

• **Subiectul** este partea principală de propoziție, care denumește autorul acțiunii sau persoana/obiectul despre care se vorbește în propoziție. Subiectul se acordă cu predicatul în persoană și în număr. Acesta răspunde la întrebarea **Cine?**.

De exemplu: *N-au venit stolurile de păsări călătoare.*

Ne convine situația.

► Clasificarea subiectului:

I. exprimat

II. neexprimat

III. nedeterminat

IV. inexprimabil

I. Subiectul exprimat este:

* **simplu**, dintr-un cuvânt: *Natalia m-a sunat.*

* **multiplu**, din minimum două cuvinte: *Natalia și Maria m-au sunat.*

► Când subiectul este multiplu, acordul cu predicatul se face la:

* **plural** – când termenii sunt într-o relație de coordonare copulativă (*și, nici*):

De exemplu: *Valea și câmpia sunt înflorite.*

Nici eu, nici tu nu suntem triști.

* **singular** – când termenii sunt într-o relație de coordonare disjunctivă (*sau, ori, fie; sau ..., sau ..., ori ..., ori ..., fie ..., fie ...*):

De exemplu: – *Ea sau el a sunat?*

► **Subiectul exprimat** se realizează prin următoarele părți de vorbire:

a) **substantiv** (comun sau propriu): *O boare se coboară dinspre munți.*

b) **locuțiune substantivală**: *Purtătorul de cuvânt m-a apreciat.*

c) **pronume** personal, personal de politețe, demonstrativ, posesiv, nehotărât, negativ, interogativ, relativ:

De exemplu:

Ea este aproape de noi. (pronume personal)

Dânsele mă supără. (pronume personal de politețe)

Aceia au ajuns la timp. (pronume demonstrativ de depărtare)

Ai noștri citesc periodic. (pronume posesiv)

Unii vorbesc tare. (pronume nehotărât)

Nimeni nu ne ajută azi. (pronume negativ)

- Cine greșește? (pronume interogativ)
Nu știi¹/ care greșește.²/ (pronume relativ)

c) **numeral cardinal/ordinal**, cu valoare pronominală:

De exemplu: Două mă susțin. (numeral cardinal)
A doua a scris totul. (numeral ordinal)

d) **interjecție:** *Se aude mîiau!*

e) **verb predicativ** la formă nepersonală (infinitiv, gerunziu, supin): A iubi este omeneste.

f) **locuțiune verbală predicativă** la formă nepersonală (infinitiv, gerunziu, supin): A lua aminte este necesar în viață.

II. Subiectul neexprimat (se deduce din enunț, din forma predicatului)

* Clasificarea subiectului neexprimat:

► **inclus** în persoanele I și a II-a, numărul singular și plural ale verbului cu funcția sintactică de predicat:

De exemplu: *Ai zburat cu avionul. [tu]*

► **subînțeles** din persoana a III-a, numărul singular și plural a verbului cu funcția sintactică de predicat:

De exemplu: *Stă la noi o zi. [el/ea]*

III. Subiectul nedeterminat nu este precizat sau identificabil și apare în contexte general-valabile sau proverbiale. Predicatul apare, în acest caz, la orice persoană.

De exemplu: *Scrie la ziar.* (persoana a III-a)

Unde dai și unde crapă! (persoana a II-a și a III-a)

Ne mândrim cu România. (persoana I, pluralul modestiei)

IV. Subiectul inexprimabil nu apare în propoziție și este specific verbelor care nu au subiect gramatical (de pildă, verbele meteorologice).

De exemplu: *Plouă torențial.*

Îi pasă de noi.

Aplicații

1. Completează enunțurile:

- Subiectul este _____

- Predicatul este _____

2. Subliniază cu o linie predicatele și cu două linii subiectele din enunțurile de mai jos.

Mădălina și Mihaela nu au fost în vacanță.

Se dau în primire cărțile.

A mânca și a vorbi simultan nu se indică.

Este atât de frumoasă plaja din România!

Unii discută despre fleacuri, iar alții sunt interesați de cărți.

– Ai aflat cine plecase de la ore?

Este atât de simplu a iubi sincer!

Când s-a terminat lecția, noi eram deja cu gândul la pauză.

3. Alcătuiește câte o propoziție în care să fie:

a) subiect simplu, exprimat prin pronume relativ:

b) predicat verbal, exprimat prin interjecție predicativă:

c) subiect nedeterminat:

d) predicat nominal, format cu verbul copulativ *a rămâne*:

e) subiect neexprimat inclus:

4. Asociază predicatele cu subiectele:

vor apărea

Crișurile

au secăt

vești noi

vor pleca	furtuna
se bate	păsările
vine	covorul
este cenușiu	norul
	casa

5. Creează propoziții, în urma asocierilor realizate la exercițiul 4.

6. Completează propozițiile cu subiectele sau cu predicatele care lipsesc.

- *Diseară _____ un restaurant nou.
 *În realitate, _____ și-a recunoscut greșeala.
 *De ieri _____ ploaia.
 *Sufla _____ de la miazăzi.
 *Căldura soarelui _____ peste natură.

7. Realizează acordul predicatului cu subiectul.

Pe cer (a apărea) _____ pufuri cenușii.
 Vântul (a sufla) _____ ca și cum ne-ar spulbera.
 Fiecare primăvară (a aduce) _____ bucurii.
 Petrecerile în familie (a fi) _____ distractive.
 _____ au fost voievozi cunoscuți.

8. Alege varianta corectă.

Predicatul este:

- a) nucleul comunicării.
 b) parte secundară de propoziție.
 c) întotdeauna primul cuvânt dintr-un enunț.

9. În enunțul Dinspre munți se simte o adiere de vânt., subiectul este:

- a) dinspre munți. b) o adiere. c) se simte.

10. Completează propozițiile, pornind de la întrebările însoțitoare.

Albinele (ce au făcut?) _____ .
 Înoată (cine?) _____ .
 Găinușa de baltă (ce făcea?) _____ .
 Fiul meu (cum a fost?) _____ .
 Moș Crăciun (ce va face?) _____ .
 Pleacă (cine?) _____ .
 Au decolat (cine?) _____ .
 Cărțile (ce făcură?) _____ .

11. Îndepărtează cuvântul nepotrivit pentru ca propozițiile să fie adevărate.

Părțile principale de propoziție sunt: subiectul, predicatul și complementul.

Subiectul poate fi exprimat prin: substantiv, verb, pronume, conjuncție.

Subiectul/Predicatul nu poate lipsi din propoziție.

Predicatul poate fi exprimat prin verb și prin substantiv.

12. Creează câte o propoziție în fiecare spațiu indicat, adăugând subiecte diferite pentru următoarele verbe.

O să danseze

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Visau

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

A trecut

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

13. Alcătuieste propoziții în care cuvintele: poartă, sorb, sare, port, să fie, pe rând, substantive și verbe.

14. Analizează părțile principale de propoziție din enunțurile de mai jos:

*Fusul mi-a sfârâit pe la urechi.

*Dânsa își înfipse furca în brâu.

*Altcineva-mi dădea dulciuri.

*Eu mă voi culca devreme.

*Într-o zi veni la el un moșneag vesel.

15. Transformă propozițiile dezvoltate date în propoziții simple.

*Nu s-a auzit zgomotul din bucătărie.

*Privești din fața casei este mirifică.

*La mare, umbreluțele colorate ne țin răcoare.

*Cu toată atenția, mama a lucrat la disertație.

*Pasiunea pentru calculatoare este de neoprit.

16. Identifică predicatele nominale și arată prin ce părți de vorbire sunt exprimate numele predicative.

- a. Bunica fusese harnică din tinerețe.
- b. Mașina mea este un autovehicul rezistent.
- c. Canapeaua fu din piele de bovine.
- d. Fiecare a fost împotriva lor.
- e. Maria nu este mulțumită de situație.
- f. Cadoul este de la două dintre prietenele mele.
- g. Dorința mea este de a slăbi frumos.
- h. A învăța înseamnă a te culturaliza.
- i. Gândul meu este de a-mi lua tălpășița.
- î. Este imposibil să greșesc.
- j. Rochia ta era uau!

ARSLIBRARY

17. Subliniază subiectele din textele următoare și precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

- Plimbările se scurtau și eu mă necăjeam. _____
- După ce Monica citi lecția, Olguța o certă. _____
- Cine nu iubește înghețata? _____
- De fericit ce sunt, două mă invidiază. _____
- Nu am aflat care a intrat pe furiș. _____
- Niciunii nu pleacă în locuri necunoscute. _____

18. Creează enunțuri în care să existe:

- subiect inclus, iar verbul cu funcție de predicat să fie la persoana a II-a, numărul plural.

- subiect subînțeles, iar verbul cu funcție de predicat să fie la persoana a III-a, numărul singular.

► subiect inclus, iar verbul cu funcție de predicat să fie la persoana I, numărul singular.

► subiect subînțeles, iar verbul cu funcție de predicat să fie la persoana a III-a, numărul plural.

► subiect inclus, iar verbul cu funcție de predicat să fie la persoana a II-a, numărul singular.

19. Rescrie subiectele și predicatele din fiecare enunț.

► „Se scutură din salcâmi o ploaie de miresme. Bunicul stă pe prispă. Pletele lui albe și crețe flutură în vânt. Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară: blânzi și mângâietori.” (Bunicul, B. St. Delavrancea)

► „Glasul ei dulce mă legăna; genile mi se prindeau și adormeam; uneori tresăream și-o întrebam câte ceva; ea începea să spuie, și eu visam înainte.” (Bunica, B. Șt. Delavrancea)

[illegible]

20. *Precizează felul subiectelor și al predicatelor identificate la exercițiul anterior.*

URP ARS

Test-grilă de evaluare

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Predicatul din enunțul următor: *Aceasta este o mare fericire.* este:

- a) este.
- b) este o mare.
- c) este o mare fericire.
- d) este o fericire.

1 punct

2. Subiectul din enunțul *Sosesc acum la noi.* este:

- a) nedeterminat.
- b) inclus.
- c) subînțeles.
- d) exprimat.

1 punct

3. În enunțul *Minciuna aceasta și promisiunile zadarnice sunt pentru cine este om de neîncredere.*, câte părți principale de propoziție există?

- a) 2.
- b) 3.
- c) 4.
- d) 5.

1 punct

4. În enunțul *Este lesne de înțeles.*, cuvântul subliniat îndeplinește funcția sintactică de:

- a) nume predicativ.
- b) complement direct.
- c) circumstanțial de mod.
- d) subiect.

1 punct

5. În enunțul – *Haide, vino cu mine când îmi aleg rochia.*, interjecția are următoarea caracteristică:

- a) are funcția sintactică de predicat nominal.
- b) are valoare predicativă.
- c) are funcția sintactică de predicat verbal.
- d) nu are funcție sintactică.

1 punct

6. Predicatele din enunțul *V-aș fi dat de veste să fiți acasă la ora 10 dacă nu aș fi fost luat la rost și dacă nu eram mânios.* sunt, în ordine:

- a) predicat verbal, predicat verbal, predicat nominal, predicat nominal.
- b) predicat verbal, predicat verbal, predicat verbal, predicat nominal.
- c) predicat nominal, predicat verbal, predicat nominal, predicat nominal.
- d) predicat nominal, predicat verbal, predicat nominal.

1 punct

7. În enunțul *Era o toamnă târzie.*, cuvântul subliniat îndeplinește funcția sintactică de:

- a) nume predicativ.
- b) complement direct.
- c) atribut.
- d) subiect.

1 punct

8. Subiectele din enunțul *Pornește spre casă, apoi băiatul este speriat.* sunt, în ordine:

- a) subînțeles, exprimat.
- b) inclus, exprimat.
- c) exprimat, exprimat.
- d) inclus, subînțeles.

1 punct

9. Există un subiect subînțeles în seria:

- a) – Pleacă de aici!
- b) Vine tata înainte de cină.
- c) Pleacă pentru două ore.
- d) Plouă încet.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. c; 3. c; 4. d; 5. d; 6. b; 7. d; 8. a; 9. c.

Atributul

Fișier teoretic

• **Atributul** este partea secundară de propoziție, care determină fie un substantiv, fie o locuțiune substantivală, fie o parte de vorbire care are rolul de a înlocui un substantiv (un pronume sau un numeral).

► Atributul răspunde la următoarele întrebări: **Care?**, **Ce fel de?**, **Al/A/Ai/Ale cui?**, **Câți?**/**Câte?**, **Al câtelea?**/**A câta?**.

► **Termenii regenți** sau cuvintele pe care atributul le determină:

***substantiv**: *Clădirea înaltă este a noastră.*

***pronume**: *Aceia din spate nu ne urmăreau.*

***numeral**: *Cinci de la Ploiești sunt amicii mei.*

► Atributul se exprimă prin următoarele **părți de vorbire**:

- **substantiv** în nominativ: *Elevul Ionel lipsește.*
- **substantiv** în acuzativ: *Cadoul de la Ana este scump.*
- **substantiv** în dativ: *Oferirea de medalii merituoșilor este necesară.*
- **substantiv** în genitiv: *Aprecierea mamei a contat.*
- **locuțiune substantivală**: *Vizitele purtătorului de cuvânt m-au impresionat.*
- **adjectiv**: *Copacul tăiat a fost replantat.*
- **locuțiune adjectivală**: *Oameni fără cusur nu există.*
- **pronume** în acuzativ: *Discuția cu ele nu m-a ajutat.*
- **pronume** în genitiv: *Nu am capacitatea acelora de a gândi clar.*
- **pronume** în dativ: *Reușita grație altora a fost consemnată.*
- **numeral** cu valoare pronominală, în acuzativ: *Cartea de la doi este utilă.*
- **numeral** cu valoare pronominală, în genitiv: *Opinia a doi din clasă contează.*
- **numeral** cu valoare substantivală: *Am ajuns la pagina 103.*
- **verb** la formă nepersonală: *Aparatul de fotografiat s-a defectat. (supin)*
- **adverb**: *Vestea de astăzi este minunată.*
- **locuțiune adverbială**: *Colindatul an de an îmi place.*
- **interjecție**: *Am o veste uau!*

► **Topică și punctuație**: Atributul se așază după cuvântul determinat. Uneori este antepus acestuia. Atributul nu se desparte, prin virgulă, de termenul regent.

1. Identifică attributele din textele următoare. Rescrie-le, alături de termenul regent.

a) Albeața lor trandafirie,
Zâmbind prin roua primăverei,
La mângâierile-adierei
A tresărit cu dulci simțiri. (Valțul rozelor, Al. Macedonski)

b) Din văzduh cumplita iarnă, cerne norii de zăpada
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi. (Iarna, Vasile Alecsandri)

2. Completează tabelul.

Propoziții cu attribute	Partea de vorbire prin care se exprimă attributele
Norocul lor a fost mare.	
Cadoul de la el este frumos.	
Copilul dinaintea lor este mic.	
Comportamentul grație lor nu este recomandabil.	
Și -a murdărit pantofii.	

3. Precizează tipul fiecărui atribut și partea de vorbire prin care se exprimă din fragmentele literare de mai jos.

a) <u>Superba</u> destinație ne-a fermecat.	atribut exprimat prin pronume
b) Ocolul <u>în jurul lumii</u> este posibil.	atribut exprimat prin adverb
c) Inima- <u>ți</u> este tristă.	atribut exprimat prin verb
d) Are dorința <u>de a călători</u> vara mereu.	atribut exprimat prin adjectiv
e) Casa <u>de acolo</u> nu este folosită acum.	atribut pentru cazul G.
	atribut pentru cazul Ac.

► „S-a desfăcut din mugur, într-o dimineată caldă a începutului de primăvară. Cea dintâi rază de soare s-a împletit pe dânsa ca o sârmă de aur, făcând-o să tremure de fericirea unei asemenea atingeri. Ziua întâi i s-a părut scurtă, și apropierea nopții o mâhni. Lumina se stinse, răcoarea o făcu să se zgribulească, să se vâre între celelalte și să aștepte, ațipind, până a doua zi, venirea soarelui.” (*Frunza*, Emil Gârleanu)

Blank lined paper with a faint 'TUPA AR' watermark.

Călătoriile din când în când în afara țării îmi aduc bucurii mari, deoarece pregătirile pentru destinații de vis nu sunt doar plăcerile unora, ci și ale mele.

9. Construiește enunțuri care să conțină atribute exprimate prin:

*adjectiv provenit din verb predicativ la gerunziu:

*pronume personal de politețe, caz G.:

*adjectiv pronominal nehotărât:

*pronume demonstrativ de depărtare, caz D.:

*verb predicativ la infinitiv:

10. Notează cu A (adevărat) sau F (fals) valoarea enunțurilor de mai jos:

► În propoziția *Bucuria de a citi îi fascinează pe toți.* există un atribut exprimat prin verb la infinitiv. ☐

► Propoziția *Nu îmi place casetofonul aceluia, ci al tău.* conține un atribut exprimat prin pronume posesiv. ☐

► În enunțul *Durerea mâinii stângi s-a atenuat.* există două atribute exprimate prin substantiv. ☐

► În propoziția *Corabia se împotriva valurilor spumegând.* există un atribut adjectival. ☐

11. Rescrie atributele exprimate prin pronume, apoi menționează felul pronumelui și cazul.

*Copila lor este aranjată.

*Cadourile pentru dumneavoastră sunt noi.

*Încrederea în sine îi lipsea.

*Le place tabloul unora.

*Îmi place situația acestora.

12. Analizează toate atributele din textul următor, precizându-le: partea de vorbire corespunzătoare, numărul, genul, persoana, cazul (unde este posibil).

„După zilele acestea, lipsite de scânteiere, soarele răsări într-o dimineață înfocat, vărșând parcă flăcări, încălzind totul în câteva clipe. Raza o fripse. În după-amiaza zilei acesteia, o păsărică cu pene verzi și galbene, un scatiu, veni, moleșit de căldură, de se furișă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Și frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine păsărica; iar aceasta ciripi, întâi înăbușită, din gușă, apoi mai prelung, mai dulce, cum nu auzise frunza cântec.”
(Frunza, Emil Gârleanu)

atributul	partea de vorbire	numărul	genul	persoana	cazul

13. Completează cu informații privind atributul.

Definiție:

Întrebări:

Părți de vorbire prin care se exprimă:

14. Transformă atributele exprimate prin substantiv, subliniate mai jos în atribute exprimate prin adjectiv, după model.

Model:

Realizările managementului sunt mari. → Realizările manageriale sunt mari.

Mă port după cerințele regulamentului. → _____

Are o atitudine de erou. → _____

În toate aspectele științei, documentarea este esențială. → _____

Tata are un teren cu roade. → _____

15. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate și partea de vorbire prin care se exprimă.

a) Gestul pentru tine a fost plăcut.

b) Patul tău este nou.

c) Privirea lui este furioasă.

d) – Stai în casa mea?

e) Celuilalt copil îi vorbesc din nou.

16. Alcătuiește câte un enunț prin care atributul să se exprime prin toate părțile de vorbire potrivite.

17. Scrie participiile următoarelor verbe: a coase, a scădea, a scoate, a introduce, a îngâna, a lipi, a colinda, a agăța, a crede, a spune, a apărea, a vedea, a scufunda, a sparge, **apoi introdu-le în enunțuri în care să devină attribute, după model.**

<i>Verbul</i>	<i>Participiul</i>	<i>Enunțul cu atribut</i>
<i>a coase</i>	<i>cusut</i>	<i>Pânzele cusute sunt înrămate.</i>

18. Realizează acordul corect dintre atribut și termenul său regent.

Plimbările _____ (anevoios) sunt o provocare.
Are niște cai _____ (rapid), cu o coamă _____ (bogat).
Mă joc cu toți copiii _____ (mândri) de ei.
Din nori _____ (strălucitor) coboară o ploaie _____ (cald) de vară.
Glasurile _____ (limpede) de copii se aud pretutindeni.

19. Scrie în fiecare enunț câte un adjectiv potrivit, care devine atribut.

În vremurile _____, oamenii luptau pentru pace.
O tăcere _____ se așterne în noaptea aceasta.
Dacă în glasul său _____ nu simt bucurie, îmi pare rău.
Pentru o fiică _____, aș lupta oricând.
În timpurile _____, oamenii caută fericirea în zadar.

20. Câte atribute există în enunțul următor: În camera de zi a copiilor sunt jucării numeroase din materiale felurite.?

- a. 5.
- b. 4.
- c. 3.
- d. 2.

Test-grilă de evaluare

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. Numărul atributelor din enunțul următor este:

Filmul era interesant, dar avea câteva scene puerile, care îl plasau în acea categorie a filmelor de duzină pe care le întâlnești la orice colț de stradă.

- a) 5.
- b) 6.
- c) 3.
- d) 7.

1 punct

2. În enunțul *A trecut ceva timp de când nu ne-am văzut.*, atributul subliniat este exprimat:

- a) pronume nehotărât.
- b) substantiv.
- c) adjectiv propriu-zis.
- d) adjectiv pronominal nehotărât.

1 punct

3. Numărul atributelor din fraza *După ușa era o oglindă mare, rotundă, cu ramă de stejar, cu un sertar frumos vopsit care avea o gravură interesantă, după părerea mea.* este:

- a) 5.
- b) 6.
- c) 7.
- d) 8.

1 punct

4. Valoarea morfologică a atributelor subliniate din enunțul *Am luat niscăi grâu și niște zahăr să pregătesc ceva colivă.*

- a) adjective pronominale nehotărâte.
- b) *niscăi, niște* - adjective pronominale nehotărâte, *ceva* - pronume nehotărât.
- c) pronume nehotărâte.
- d) *niscăi, niște* - adjective pronominale nehotărâte, *ceva* - pronume demonstrativ.

1 punct

5. Funcția sintactică a cuvintelor subliniate din enunțul *Toți acești pareveniți sunt siguri că, plătindu-se o favoare, se cumpără și respectul.* este:

- a) atribut.
- b) subiect.
- c) complement direct.
- d) nume predicativ.

1 punct

6. Atributul subliniat din enunțul *Nu am un aparat de fotografiat*. se exprimă prin:

- a) adjectiv.
- b) verb predicativ la supin.
- c) substantiv.
- d) locuțiune verbală.

1 punct

7. Adjectivul care îndeplinește funcția sintactică de atribut este în cazurile:

- a) D. și G.
- b) Ac. și D.
- c) N., Ac., D., G., V.
- d) N., Ac., D., G.

1 punct

8. Adverbul îndeplinește funcția sintactică de atribut în enunțul:

- a) Hai imediat în parc!
- b) Mergem acolo și ne relaxăm.
- c) Zilnic parcurgem o distanță pe jos.
- d) Nu am înțeles starea ta de ieri.

1 punct

9. Atributul se poate exprima prin următoarele părți de vorbire:

- a) pronume, numeral, substantiv, verb, adjectiv, adverb, interjecție.
- b) pronume, numeral, substantiv.
- c) pronume, numeral, substantiv, verb, adjectiv, conjuncție.
- d) pronume, numeral, substantiv, verb, adjectiv, adverb.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. d; 3. d; 4. a; 5. a; 6. b; 7. c; 8. d; 9. a.

Complementul direct

Fișier teoretic

• **Complementul direct** este partea secundară de propoziție, care arată obiectul asupra căruia se exercită direct acțiunea verbului. Acesta răspunde la întrebările: **Pe cine?, Ce?**.

De exemplu: *Copiii admiră tabloul.*

Mama îl cheamă pe tata.

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer complement direct:

a) verb predicativ: *Vreau cărți noi.*

b) locuțiune verbală predicativă: *Am în gând a te suna.*

c) interjecție predicativă: *Uite casa!*

d) adjectiv: *Îi este dator respect.*

e) verb predicativ la formă nepersonală (infinitiv, gerunziu, supin): *A bea limonadă pe căldură este o plăcere.*

► Termenii regenți ai complementului direct se caracterizează prin *tranzitivitate*, capacitatea de a accepta unul sau două complemente directe, folosind cuvintele: **ceva, pe cineva**. Apar, astfel **verbe dublu** sau **monotranzitive**, acceptând un complement direct (**de exemplu:** *a scrie ceva*) sau două complemente directe (**de exemplu:** *a trimite ceva/pe cineva*).

► **Complementul direct se poate exprima** prin următoarele **părți de vorbire**:

* **substantiv** în cazul acuzativ: *Am două coșulețe.*

* **locuțiune substantivală** în cazul acuzativ: *Fotbalistul execută o lovitură de colț.*

* **pronume** (pronume personal, pronume reflexiv, pronume personal de politețe, pronume demonstrativ, pronume nehotărât, pronume negativ, pronume interogativ, pronume relativ): *Pe fiecare l-am recomandat.* (pronume nehotărât; pronume personal)

* **numeral** cu valoare pronominală: *Pe două dintre ele le-am cercetat.*

* **verb** la forme nepersonale: *Putea învăța oricât.* (infinitiv fără prepoziția *a*)

* **locuțiune verbală** la forme nepersonale: *El începe a da din cap.*

* **interjecție:** *Eu aud poc!*

► **Topică și punctuație:** De obicei, complementul direct se află după termenul regent, dar poate apărea și înaintea acestuia. Nu se desparte, prin virgulă, de cuvântul determinat.

► Complementul direct poate fi **reluat** sau **anticipat** prin forme clitice ale pronumelui personal/reflexiv în acuzativ, care, de obicei, se despart, prin cratimă, de cuvântul determinat.

De exemplu: *Pe ei îi ador.* – cliticul *îi* cu rol de reluare

L-am zărit pe prietenul tău. – cliticul *L-* cu rol de anticipator

Aplicații

1. Citește cu atenție textul dat și transcrie toate complementele directe, exprimate prin substantiv.

„Era odată un om bogat și-avea el trei fete, dar băieți ca să-i pască vitele n-avea. Într-o zi s-a sfătuit el cu fetele ca să pască vitele cu rândul și așa a îmbrăcat-o pe cea mai mare în straie bărbătești și a trimis-o pe îmaș cu cireada de vaci, cai, oi și de ce mai avea gospodarul. Merge ea cât merge, și, când ajunge la un pod, vede că-i iese înaintea un urs fîrios, care mormăie și se repede la ea în două labe. De spaimă i-a înghețat sângele și ce să facă ea amu? Întoarce vitele și le mână, și tot le mână spre casă, tremurând ca varga.” (*Legenda rândunicii*)

2. Alcătuieste un enunț cu un complement direct, exprimat prin verb la forma nepersonală de supin și indică termenul regent/cuvântul determinat al acestuia/de acesta.

3. Selectează complementul direct din enunțul *Nu știa că voiau doar legume proaspete.*, **apoi precizează cazul substantivului prin care se exprimă.**

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

În enunțul *Nu am zărit nicio pasăre în depărtări.*, substantivul subliniat are funcția sintactică de:

- a) complement direct.
- b) subiect.
- c) complement indirect.

5. Scrie trei enunțuri cu trei complemente directe, pe rând, exprimate prin substantive articulate hotărât, la genuri diferite.

6. Alcătuieste enunțuri având complemente directe, exprimate prin:

a) substantiv nearticulat.

b) locuțiune substantivală.

c) pronume posesiv.

d) pronume relativ.

e) verb predicativ la supin.

7. Transcrie, din enunțurile de mai jos, două complemente directe, exprimate prin pronume personale de genuri diferite, apoi precizează cazul și forma acestora.

Tu o cauți pe colega ta.

Ea i-a cunoscut pe ai tăi.

Pe acesta nu-l știu.

Marcel mi-a cumpărat ceva.

Tata nu mi-a adus nimic de la magazin.

8. Explică rolul virgulelor din enunțul: Nu vor putea trăi neștiind suferințele, problemele, dorințele ascunse ale familiei.

9. Alcătuieste enunțuri având cel puțin cinci complemente directe exprimate prin părți de vorbire diferite.

10. Completează spațiile de mai jos cu următoarele complemente directe: de scris, poc!, punctele de vedere, -o, pe câțiva, pe niciunul, pe Ana.

Uitându-mă la ea, am observat _____ pe care le ascundeau. Nu-l ascultasem _____ dintre cei cunoscuți până acum. Îi știam _____, însă uite-_____! Am finalizat _____ viața lor când am auzit _____! Am plecat pe drum și am întâlnit-o _____.

11. Pornind de la enunțurile exercițiului anterior, completează tabelul.

Complementul direct	Întrebarea la care răspunde	Cazul	Valoare morfologică	Cuvântul pe care îl determină în text	Valoarea morfologică a cuvântului determinat
de scris					
poc!					
punctele de vedere					
-o					
pe câțiva					
pe niciunul					
pe Ana					

12. Construiește enunțuri în care să existe:

- a. complement direct, exprimat prin locuțiune substantivală.
- b. complement direct, exprimat prin verb la formă nepersonală.
- c. complement direct, care să determine o interjecție predicativă.

d. complement direct, care să determine o locutiune verbală.

13. Analizează complementele directe subliniate în următorul fragment.

„Pe mușchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta și-a întins capul cu botul mic, catifelat și umed, pe spatele mamei lui, și, cu ochii închiși, se lasă dezmiardat. Căprioara îl linge, și limba ei subțire culcă ușor blana moale, mătăsoasă a iedului. Mama îl privește, și-n sufletul ei de fugarnică încolțește un simțământ stăruitor de milă pentru ființa fragedă căreia i-a dat viață, pe care a hrănit-o cu laptele ei, dar de care trebuia să se despartă chiar azi, căci vremea înțărcatului venise de mult încă. Și cum se uită așa, cu ochii îndurerați, din pieptul căprioarei scapă ca un muget înăbușit de durere; iedul deschide ochii. Căprioara se îmbărbătează, sare în picioare și pornește spre țăncurile de stâncă din zare, printre care vrea să-l lase rătăcit. Acolo, sus, e păzit și de dușmănia lupului, și de iscusința vânătorului, căci pe muchiile prăpăstiilor acelora numai ele, caprele, puteau a se încumeta. Acolo l-ar fi știut ca lângă dânsa. Dar până la ele erau de străbătut locuri pline de primejdii. Căprioara își azvârle picioarele în fugă fulgerătoare, în salturi îndrăznețe, să încerce puterile iedului. Și iedul i se ține voinicește de urmă; doar la săriturile amețitoare se oprește câte o clipă, ca și cum ar mirosi genunea, apoi se avântă ca o săgeată și, behăind vesel, zburdă de bucurie pe picioarele subțiri ca niște lujere.” (Căprioara, Emil Gârleanu)

14. Transcrie complementele directe din exemplele următoare:

- a. Aud cântându-se în casă. _____
- b. Mama are de gătit pentru petrecere. _____
- c. Iată-l pe colegul nou-venit! _____
- d. Ați povestit lucruri noi despre tabără. _____
- e. Noi ți le punem în vedere pe acelea. _____
- f. Toți am cunoscut-o pe Bianca în acel moment. _____
- g. Aș putea cânta cât mai puternic. _____
- h. I-am lăudat pe cinci din clasă. _____

15. Completează tabelul cu informațiile cerute, referitoare la complementele directe, identificate la exercițiul 14.

Complementul direct	Partea de vorbire prin care se exprimă	Termenul regent	Valoarea morfologică a termenului regent

16. Adaugă cliticele pronominale personale sau reflexive, care dublează complementele directe din propozițiile de mai jos.

_____ -ai certat pe unele care nu _____ -au înțeles.

Am aflat că _____ ajută să mergem la concert.

– _____ cunoști pe Dana?

Nu _____ am găsit în zăvoi.

Pe doisprezece din grup _____ -am ascultat.

_____ aude pe sine în ecou.

17. Subliniază complementele directe din enunțurile următoare:

Fata vrea apă.

Bunica îmi caută nod în papură.

Pe aceia nu îi apreciez.

Eu citesc trei dintre cărți.

Știu recita orice text.

Aud ciocănind.

Bunica are de cusut trei tablouri.

18. Completează în tabel valoarea morfologică potrivită pentru complementele directe de la exercițiul anterior.

Complementul direct	Valoarea morfologică

19. Scrie în cele două coloane verbele care pot primi un complement direct și verbele care nu pot primi un complement direct: a povesti, a fugi, a pleca, a trăi, a iubi, a urî, a râde, a șede, a lenevi, a munci, a bea, a scrie.

20. Alcătuieste enunțuri în care să existe complemente directe pentru următoarele verbe: a plimba, a culege, a trece, a scădea, a desena, a certa, a pune, a cânta.

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Complementul direct din enunțul *Am terminat de spălat.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) substantiv propriu.
- c) verb predicativ la infinitiv.
- d) verb predicativ la supin.

1 punct

2. Complementul direct nu se poate exprima prin:

- a) adjectiv.
- b) pronume reflexiv.
- c) numeral cardinal.
- d) verb predicativ la infinitiv.

1 punct

3. Informația corectă se află în seria:

- a) Adverbul poate îndeplini funcția sintactică de complement direct.
- b) Adjectivul poate îndeplini funcția sintactică de complement direct.
- c) Complementul direct se dublează obligatoriu, prin clitice pronominale.
- d) Dublarea complementului direct este facultativă.

1 punct

4. Câte complemente directe există în enunțul următor: *Îl doare pierderea copilăriei și ar putea conștientiza vârsta înaintată.?*

- a) 2.
- b) 3.
- c) 4.
- d) 5.

1 punct

5. Nu există complement direct în varianta:

- a) Am văzut-o când te certa.
- b) Mă doare măseaua.
- c) Îmi place cafeaua.
- d) Ne aduce cu mașina.

1 punct

6. Complementul direct din enunțul *Am luat-o la rost.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.

- b) substantiv propriu.
- c) verb predicativ la infinitiv.
- d) pronume personal.

1 punct

7. Există minimum două complemente directe în seria:

- a) Pe fiul și pe tatăl meu îi ador.
- b) Mă supără inima.
- c) – Vă aduc nota?
- d) – Cine i-a adus mobilierul?

1 punct

8. Părțile de vorbire prin care se exprimă complementul direct pot fi în cazul:

- a) D.
- b) N.
- c) G.
- d) Ac.

1 punct

9. Un substantiv colectiv care îndeplinește rolul de complement direct se află în varianta:

- a) Nu îmi convine situația.
- b) – Mergi la pădure?
- c) Bunicul are o turmă de oi.
- d) Nu vreau cacao cu lapte.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. a; 3. c; 4. b; 5. c; 6. d; 7. a; 8. d; 9. c.

Complementul prepozițional

Fișier teoretic

• **Complementul prepozițional** este partea secundară de propoziție, care arată că obiectul este ținta acțiunii sau pentru care acționează autorul unei fapte.

► Complementul prepozițional răspunde la **întrebările**:

*pentru cazul acuzativ: *Cu cine/ce?; La cine/ce?; Pentru cine/ce?; Despre cine/ce?; În cine/ce?; Din cine/ce?; Pe ce?; De cine/ce?* etc.

*pentru cazul genitiv: *Asupra cui?; Împotriva cui?; Contra cui?*

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer complement prepozițional:

a) verb personal sau la formă nepersonală: *Mă gândesc la concediu.*

b) locuțiune verbală: *Îmi dau seama de tot.*

c) adjectiv: *Băiatul este capabil de performanță.*

d) locuțiune adjectivală: *Era în stare de orice.*

e) adverb: *Este bine de ei.*

f) interjecție: *Vai de ea!*

g) locuțiune interjecțională: *Vai și amar de tine!*

► Termenii regenți ai complementului prepozițional se caracterizează prin *intransitivitate*, neputând accepta complement direct.

► **Complementul prepozițional se poate exprima** prin următoarele **părți de vorbire**:

*substantiv în cazul acuzativ, cu prepoziții: *la, pe, cu, de, despre* etc. sau cu locuțiuni prepoziționale: *față de, alături de, împreună cu* etc.

De exemplu: *Avea respect față de Maria.*

*substantiv în cazul genitiv, cu prepoziție (*contra, împotriva, asupra*): *A reacționat contra dușmanilor.*

*locuțiune substantivală în cazul acuzativ: *Se gândea la boțul cu ochi de pe stradă.*

*locuțiune substantivală în cazul genitiv: *El acționa contra purtătorului de cuvânt.*

*pronume în cazul acuzativ, cu prepoziții sau cu locuțiuni prepoziționale: *S-a referit la ei.*

*pronume în cazul genitiv, cu prepoziție: *A vorbit împotriva lor.*

*pronume în cazul dativ (cu prepoziție specifică genitivului, pentru clitice pronominale personale sau reflexive): *S-a repezit asupra-mi.*

*adjectiv pronominal posesiv în cazul acuzativ (însoțit de prepoziții specifice genitivului): *A luptat contra ta.*

* numeral cu valoare pronominală, în cazul acuzativ, cu prepoziție sau cu locuțiune prepozițională: *Se ferește de al doilea.*

* numeral cu valoare pronominală, în cazul genitiv, cu prepoziție sau cu locuțiune prepozițională: *S-a năpustit asupra primului.*

* verb la formă nepersonală de infinitiv: *Era dornic de a citi.*

* verb la formă nepersonală de supin: *S-a plictisit de scris.*

* locuțiune verbală la formă nepersonală de infinitiv: *Era capabil de a-și aduce aminte tot.*

* locuțiune verbală la formă nepersonală de supin: *Era sătul de luat aminte la orice.*

► **Topică și punctuație:** De obicei, complementul prepozițional se află după termenul regent, dar când termenul regent este un adjectiv, un adverb sau o interjecție, așezarea după acesta este obligatorie.

De exemplu: *Elevii sunt capabili de performanță.*

► De obicei, complementul prepozițional nu se desparte, prin virgulă, de termenul regent, cu excepția reluării, printr-un pronume demonstrativ.

De exemplu: *Doar la carte, doar la aceasta îmi stă capul.*

► Complementul prepozițional poate fi însoțit și de prepoziția *pe*, în construcțiile reflexive, în cazul unor verbe obligatoriu reflexive, folosind întrebarea „**Pe ce?**” (*a se baza pe ...; a se bizui pe ...; a se mânia pe ...; a conta pe ...; a se supăra pe ...; a paria pe ...; a se complăce în ... etc.*).

De exemplu: *Se bazează pe colegi.* (complement prepozițional)

► Complementul prepozițional nu trebuie confundat cu un complement de agent, care există doar în construcții pasive și exprimă agentul/autorul acțiunii.

De exemplu: *El era ajutat de toți.* (De către cine?); *de toți* - complement de agent

1. Citește cu atenție textul dat și transcrie toate complementele prepoziționale.

„A fost odată o rază de soare și aceasta era chiar fata cea mai mică și răsfățată a astrului luminos. Și tocmai pentru că era cea mai mică și mai răsfățată, tatăl ei o lăsa să zburde pe unde îi dorea inima. Și iată că, într-o bună zi, raza de soare a hotărât să se plimbe într-o grădină. Acolo era Grădina Paradisului, iar flori care mai de care mai colorate și mai parfumate se unduiau sub adierea blândă a vânticelului cald de primăvară!

«Ce-ar fi să aleg eu o floare frumoasă pe care să mi-o prind în păr?» a gândit raza de soare. Și, repezită cum era, s-a năpustit asupra grădinii, a cules o floare și s-a înălțat din nou în văzduh.

Toate florile din grădină au privit mirate către cer și au început să murmure: «Ați văzut-o? Ce frumoasă era? Ce rochie frumoasă? Oare ce floare o fi ales prințesa?»

Cu siguranță a cules un trandafir, a spus un trandafir mare, catifelat și roșu, pe care boabele de rouă străluceau ca diamantele în soare.” (*Legenda ghiocelului*)

2. Formează un enunț cu un complement prepozițional, exprimat prin verb la forma ne-personală de gerunziu și indică termenul regent/cuvântul determinat al acestuia/de acesta.

3. Transcrie complementul prepozițional din enunțul S-a năpustit asupra copiilor din parc., apoi precizează cazul substantivului prin care se exprimă.

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

În enunțul *Despre cine ați povestit?*, pronumele interogativ are funcția sintactică de:

- a) complement direct.
- b) subiect.
- c) complement prepozițional.

5. Creează cinci enunțuri având complemente prepoziționale, pe rând, exprimate prin: pronume reflexiv, pronume nehotărât, pronume demonstrativ de identitate, pronume negativ în

cazul D.

6. Formează câte un enunț în care să existe un complement prepozițional exprimat prin:

a) substantiv defectiv de plural.

b) locuțiunea pronominală nehotărâtă *te miri cine*.

c) pronumele demonstrativ de diferențiere *celorlalți*.

d) pronumele personal *lui*.

e) verb predicativ la supin.

7. Rescrie, din enunțurile de mai jos, două componente prepoziționale, exprimate prin două părți de vorbire diferite, apoi precizează cazul acestora.

– Vorbește-mi despre altceva!

Cu oricine te joci nu îmi place.

Contra infractorilor militează omenirea.

Îmi este dor de verile de altădată.

8. Explică rolul virgulei din enunțul De frică, nu scapi.

9. Alcătuieste un enunț în care să apară două complemente prepoziționale coordonate prin conjuncția coordonatoare „și”.

10. Completează enunțurile de mai jos cu următoarele complemente prepoziționale: cu toții, despre întâmplări, de ce, asupra localnicilor, împotriva cui, de la tine, într-un erou.

_____ am împrumutat cartea.
Nu ne-am lămurit _____ ai acționat.
Nu a priceput _____ te fereai.
Fiecare dintre ei a relatat _____ .
Am plecat _____ în expediția polară.
_____ s-a năpustit furtuna aceea.
_____ antic m-am deghizat la balul mascat.

11. Pornind de la enunțurile exercițiului anterior, completează tabelul.

Complementul direct	Întrebarea la care răspunde	Cazul	Valoare morfologică	Cuvântul pe care îl determină în text	Valoarea morfologică a cuvântului determinat
cu toții					
despre întâmplări					
de ce					
asupra localnicilor					
împotriva cui					
de la tine					
într-un erou					

12. Alcătuieste enunțuri în care să existe complemente prepoziționale, exprimate prin:
a. pronumele posesiv *alor noștri*.

b. verb la forma nepersonală *a învăța*.

c. locuțiunea substantivală *părerile de rău*.

d. adjectivul (*din*) *roșu*.

13. Analizează complementele prepoziționale, subliniate din următorul fragment.

„Nu trece mult după asta, și-ntr-o zi, prin luna lui mai, aproape de Moși, îndeamnă păcatul pe bădița Vasile tântul, că mai bine nu i-oi zice, să pună pe unul, Nic-a lui Costache, să mă procitească. Nică, băiat mai mare și înaintat în învățătură până la genunchiul broaștei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiței popii, căreia, cu toată părerea mea de rău, i-am tras într-o zi o bleandă, pentru că nu-mi da pace să prind muște... Și Nică începe să mă asculte; și mă ascultă el, și mă ascultă, și unde nu s-apucă de însemnat la greșeli cu ghiotura pe o draniță: una, două, trei, până la douăzeci și nouă. „Măi!!! s-a trecut de șagă, zic eu, în gândul meu; încă nu m-a gătit de ascultat, și câte au să mai fie!” Și unde n-a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor și a tremura de mânios... Ei, ei! acu-i acu. „Ce-i de făcut, măi Nică?” îmi zic eu în mine. Și mă uitam pe furiș la ușa mântuirii și tot scăpăram din picioare, așteptând cu neastâmpăr să vină un lainic de școlar de afară, căci era poruncă să nu ieșim câte doi deodată; și-mi crăpa măseaua-n gură când vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Balan și de blagoslovenia lui Nicolai, făcătorul de vânătăi. Dar adevăratul sfânt Nicolai se vede că a știut de știrea mea, că numai iaca ce intră afurisitul de băiat în școală.”

(*Amintiri din copilărie*, Ion Creangă)

14. Transcrie complementele prepoziționale din exemplele următoare:

- a. M-am săturat de lucrul la calculator. _____
- b. Mărturisea că s-a plictisit stând. _____
- c. Haide cu prietenii la noi! _____
- d. Ați spune orice despre tabără. _____
- e. Se bazează pe oricine astăzi. _____
- f. Împotriva lor s-au ridicat oamenii de rând. _____
- g. Este în stare a-l lua în derâdere pe oricine. _____
- h. Nu se gândea la opt din grup. _____

15. Completează tabelul cu informațiile cerute, referitoare la complementele prepoziționale, identificate la exercițiul 14.

Complementul prepozițional	Partea de vorbire prin care se exprimă	Termenul regent	Valoarea morfologică a termenului regent

16. Adaugă în spațiile marcate pronumele personale potrivite, astfel încât să devină complemente prepoziționale.

- _____ am brățara aceasta.
- Am mers _____ într-o călătorie suburbană.
- _____ te-ai supărat la școală?
- _____ șușotiți toți acum?
- Nu am acționat _____.
- _____ a venit o tornadă anunțată recent la meteo.

17. Subliniază complementele prepoziționale din enunțurile date.

- Și-a adus aminte de ochelarii pierduți.
- Nu îmi plăcea de aceia care mințeau.
- Voi conta întotdeauna pe toți.
- De la niciunii din echipa mea nu am așteptări.

Îmi este dor de vremurile când trăiam simplu și fericit.

DIETURA ARS LIBRI

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Complementul prepozițional din enunțul *Din vorbit nu mă opresc.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) substantiv propriu.
- c) verb predicativ la infinitiv.
- d) verb predicativ la supin.

1 punct

2. Complementul prepozițional nu se poate exprima prin:

- a) adjectiv.
- b) pronume reflexiv.
- c) numeral cardinal.
- d) verb predicativ la participiu.

1 punct

3. Informația corectă se află în seria:

- a) Adverbul nu poate îndeplini funcția sintactică de complement prepozițional.
- b) Adjectivul poate îndeplini funcția sintactică de complement prepozițional.
- c) Complementul prepozițional se dublează obligatoriu, prin clitice pronominale.
- d) Dublarea complementului prepozițional este posibilă.

1 punct

4. Câte complemente prepoziționale există în enunțul *Nu mă bazez pe tine și nu contez nici pe ea în aceste clipe.?*

- a) 2.
- b) 3.
- c) 4.
- d) 5.

1 punct

5. Nu există complement prepozițional în seria:

- a) Am sesizat-o când a plecat.
- b) Mi-era milă de ei.
- c) Îmi vine ușor să te las la ei.
- d) Notam cu pixul orice.

1 punct

6. Complementul prepozițional din enunțul *Am aflat despre ce vorbeai.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.

- b) substantiv propriu.
- c) pronume relativ.
- d) pronume personal.

1 punct

7. Există minimum un complement prepozițional în varianta:

- a) Pe mama și pe tata mă bazez oricând.
- b) – Vino acasă!
- c) – Lângă cine te-ai așezat?
- d) – O privești pe Ioana acum?

1 punct

8. Părțile de vorbire prin care se exprimă complementul prepozițional pot fi în cazurile:

- a) D., V.
- b) N., V.
- c) G., D.
- d) Ac., G., D.

1 punct

9. Un pronume demonstrativ care îndeplinește rolul de complement prepozițional se află în varianta:

- a) Acele clipe au fost magice.
- b) Se repede asupra acesteia.
- c) Din pricina lor m-am accidentat.
- d) Cealaltă mașină a plecat din parcare.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. d; 2. d; 3. b; 4. a; 5. a; 6. c; 7. a; 8. d; 9. b.

Complementul indirect

Fișier teoretic

• **Complementul indirect** este partea secundară de propoziție, care arată beneficiarul indirect al unei acțiuni.

► Complementul indirect răspunde la întrebarea **Cui?**.

► Părțile de vorbire cu funcția de complement indirect se găsesc în **cazul dativ**, când este posibil.

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer complement indirect:

a) verb predicativ la mod personal sau la formă nepersoanală: Îi arată elevei rezolvarea.

b) locuțiune verbală predicativă: Mamei i-a părut rău de tot.

c) adjectiv: Îi este dator cuiva.

d) adverb: A reacționat conform situației.

e) interjecție predicativă: **Bravo** lor!

► **Complementul indirect se exprimă** prin următoarele **părți de vorbire**:

*substantiv: Îi înapoiez colegei cartea.

*pronume (personal, personal de politețe, posesiv, demonstrativ, nehotărât, interogativ, relativ, negativ): Lor li se oferă recompense.

*numeral cu valoare pronominală: Întâiului nu i se reproșează nimic.

*locuțiune substantivală: Bătăii tale de cap nu îi pot afla cauza.

► **Topica și punctuația:** Complementul indirect se poate afla atât înaintea termenului regent, cât și după acesta. Indiferent de locul față de termenul regent, complementul indirect nu se desparte, prin virgulă, de acesta.

► Complementul indirect este dublat de clitice pronominale, care anticipează sau reiau complementul indirect.

De exemplu: Bunicii i-am scris. – cliticul pronominal personal *i-* cu rol de reluare

Și-au zis de toate. – cliticul pronominal reflexiv *Și-* cu rol anticipator

Aplicații

1. Citește cu atenție textul dat și transcrie toate complementele indirecte.

„– Frate Popescule, ciudate sunt și programele și regulamentele școalelor noastre: prea se dă o egală importanță tuturor obiectelor de studiu, și asta este dăunător mersului, adică, vreau să zic, progresului; căci, în definitiv, ce vrea să facă școala din tinerile generațiuni, cari vin și caută, mă-nțelegi, o cultură sistematică, pentru a deveni cetățeni utili, fiecare în ramura sa de activitate socială?...” (Bacalaureat, I.L. Caragiale)

2. Scrie un enunț cu un complement indirect, exprimat prin pronume relativ și indică termenul regent/cuvântul determinat al acestuia/de acesta.

3. Alege un complement indirect din enunțul I-a plăcut frumoasei fete ținuta cumpărată recent., apoi precizează cazul prin care se exprimă.

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

În enunțul *Îi sunt recunoscătoare iubitei mele mame pentru succesul obținut la examen.*, substantivul subliniat are funcția sintactică de:

- a) complement direct.
- b) subiect.
- c) complement indirect.

5. Alcătuieste cinci enunțuri folosind complementele indirecte, pe rând, exprimate prin: pronume reflexiv, pronume nehotărât, pronume relativ, pronume negativ, pronume posesiv.

6. Alcătuieste enunțuri având complemente indirecte exprimate prin:

a) substantiv articulat.

b) pronume personal.

c) pronume demonstrativ.

d) pronume negativ.

e) pronume relativ.

7. Transcrie, din enunțurile de mai jos, patru complemente indirecte, exprimate prin pronume diferite, apoi precizează cazul acestora.

Unora nu le poți da o mână de ajutor chiar de a-i încerca.

– Nu le arăta mânia alor tăi!

– Când le vei răspunde acelorora?

Mama mi-a cumpărat un inel.

– Nu le spune tuturor povestea ta!

8. Explică rolul virgulei din enunțul următor: Cui nu-i place lectura, acelaia să îi arăți puterea imaginației!

9. Alcătuieste trei enunțuri cu trei complemente indirecte, exprimate prin părți de vorbire diferite.

10. Completează spațiile de mai jos cu următoarele complemente indirecte: vecinilor, căro-
ra, tuturor, profesoarei, fiecăruia, ție, cui.

_____ i-ai scris?
_____ îi place hrana caldă.
– Nu le place _____ tortul?
Nu știu _____ le arăți drumul cel drept.
_____ ți-am dăruit toată dragostea mea.
_____ mei le vorbesc mereu politicos.
I s-a simțit datorare _____ să îi mulțumească.

11. Pornind de la enunțurile exercițiului anterior, completează tabelul.

Complementul indirect	Întrebarea la care răspunde	Cazul	Valoare morfologică	Cuvântul pe care îl determină în text	Valoarea morfologică a cuvântului determinat
vecinilor					
căroră					
cui					
ție					
tuturor					
profesoarei					
fiecăruia					

12. Construiește enunțuri în care să existe un complement indirect, exprimat prin:
a. locuțiune substantivală.

b. substantiv propriu.

c. clitic pronominal personal.

d. clitic pronominal reflexiv.

13. Analizează complementele indirecte, subliniate din următorul fragment:

„După ce se uită bătrânul multă vreme la fata craiului și după ce privi și mai mult în piatra unui inel pe care-l purta în deget, spuse:

– Numai Soarele, mărite crai, numai el ar putea să-î dea fetei tale lumina ochilor. Poftește-l în casa ta, omenește-l la masă și roagă-l să-î sărute fruntea. Atunci ochii ei vor prinde vedere...

Și zicând aceste vorbe, bătrânul ieși din palat și porni în lume sprijinindu-și bătrânețile în toiag. (...) Voinicul nostru îi dădu bună ziua și o întrebă dacă mai este mult până la palatul Soarelui.” (*Legenda Florii-Soarelui*)

14. Transcrie complementele indirecte din exemplele următoare:

– Dă-i cartea copilului! _____

Părerilor tale le lipsește relevanța. _____

Aceluia nu îi place povestea ta. _____

Nu le-am spus fetelor vestea cea nouă. _____

Ținerii mele de minte îi trebuie medicamente. _____

Înalt Preasfinției Sale îi arăt respectul meu. _____

Lui o să-î recomand cartea mea. _____

Dacă le-ar da lor totul, ar fi sărac. _____

15. Completează tabelul cu informațiile cerute, referitoare la complementele indirecte, identificate la exercițiul 14.

Complementul indirect	Partea de vorbire prin care se exprimă	Termenul regent	Valoarea morfologică a termenului regent

16. Subliniază cliticele pronominale personale sau reflexive, care dublează complementele indirecte din propozițiile de mai jos.

Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.

Cui nu îi arăți respect nu te respectă.

Căruia i-am arătat cinste nu mi-a răspuns la fel.

– Pentru ce vă trebuie biblioteca?

Ni le indică odată ce le vede la tablă.

17. Identifică, prin subiniere, complementele indirecte din enunțurile următoare.

I-am permis orice nu se cuvenea.

Și-a adus aminte de toate relele.

– Nu-ți mai arăta unele slăbiciuni!

– Cum vi se pare formația cea nouă?

Li se arată ca o ființă pură.

Niciunora nu le-a convenit situația mea.

– Câtora le vorbești despre tine?

Acestora le mărturisesc secretul.

18. Completează în tabel valoarea morfologică potrivită pentru complementele indirecte de la exercițiul anterior.

Complementul indirect	Valoarea morfologică

[illegible]

19. Scrie în cele două coloane verbele care pot primi un complement indirect și verbele care nu pot primi un complement indirect: a povesti, a fugi, a sosi, a trăi, a respecta, a coborî, a râde, a sta, a trândăvi, a citi, a aduna, a găti.

A ARS L

20. Alcătuieste enunțuri în care să existe complemente indirecte cerute de verbe: a striga, a cânta, a desena, a da, a aprecia, a contesta, a culege, a privi, a alege.

[illegible]

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Complementul indirect din enunțul – *Spune-i acum tot!* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) pronume personal.
- c) verb predicativ la infinitiv.
- d) verb predicativ la supin.

1 punct

2. Complementul indirect nu se poate exprima prin:

- a) adjectiv.
- b) pronume reflexiv.
- c) numeral ordinal.
- d) substantiv propriu.

1 punct

3. Informația corectă se află în seria:

- a) Interjecția poate îndeplini funcția sintactică de complement indirect.
- b) Verbul copulativ are funcția sintactică de complement indirect.
- c) Complementul indirect se dublează obligatoriu, prin clitice pronominale.
- d) Dublarea complementului indirect este facultativă.

1 punct

4. Câte complemente indirecte există în enunțul *Și-a spus oful.*?

- a) 2.
- b) 3.
- c) 4.
- d) 0.

1 punct

5. Există complement indirect în seria:

- a) Am zărit-o pe stradă.
- b) Mă doare capul.
- c) Vine la mine când îl chem.
- d) Îi aduce o plasă de la piață.

1 punct

6. Complementul indirect din enunțul *Am supus-o torturilor.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) substantiv propriu.

- c) verb predicativ la gerunziu.
- d) pronume personal.

1 punct

7. Există cel puțin un complement indirect în seria:

- a) Le arată masa și le pregătește un scaun.
- b) Ne dăm cu sania.
- c) – V-au chemat?
- d) – Vrea mâncarea-ți?

1 punct

8. Părțile de vorbire prin care se exprimă complementul indirect pot fi în cazul:

- a) V.
- b) N.
- c) G.
- d) D.

1 punct

9. Un pronume relativ care îndeplinește rolul de complement indirect se află în varianta:

- a) – De ce vrei cartea lui?
- b) Vom afla cui i s-a confesat.
- c) Oricui îi vei cumpăra dulciuri îți va zâmbi.
- d) Îi dau cui merită.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. b; 2. a; 3. c; 4. d; 5. d; 6. a; 7. a; 8. d; 9. b.

Circumstanțialul de loc

Fișier teoretic

• **Circumstanțialul de loc** este partea secundară de propoziție, care arată locul în care se petrece acțiunea.

► Răspunde la următoarele întrebări: **Unde?; De unde?; Până unde?; Pe unde?; Încotro?; Dincotro?**.

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer circumstanțial de loc:

a) verb la mod personal: *Ea **fusesse** la bancă.*

b) verb predicativ la formă nepersonală: ***Urcând** pe munte, s-a accidentat.*

c) locuțiune verbală: ***A dat bir cu fugiții** peste tot.*

d) adjectiv: *Copilul **rănit** la spate a fost ajutat.*

e) locuțiune adjectivală: *El este **cu capul în nori** oriunde.*

f) interjecție predicativă: ***Haideți** în parc!*

► **Circumstanțialul de loc se exprimă** prin următoarele **părți de vorbire**:

*substantiv comun/propriu: *Stai locului!* (cazul dativ)

*adverb de loc: *Pretutindeni vezi câmpul cu flori.*

*locuțiune adverbială de loc: *În față se află mașina.*

*pronume personal: *Am stat în fața-i.* (cazul dativ)

*numeral cu valoare pronominală: *S-a așezat în spatele primeia.* (cazul genitiv)

*adjectiv pronominal posesiv (cu prepoziție/locuțiune prepozițională specifică genitivului): *În jurul tău stăm toți.* (cazul acuzativ)

*verb predicativ la forme nepersonale: *Vin de la arat.* (supin)

► **Topică și punctuație:** Circumstanțialul de loc se află, de obicei, după termenul regent, însă poate apărea și înaintea acestuia. Postpus regentului, nu se desparte de acesta, prin virgulă. Antepus, se poate izola, prin virgulă, de regent.

Circumstanțialul de timp

Fișier teoretic

• **Circumstanțialul de timp** este partea secundară de propoziție, care arată timpul sau frecvența desfășurării acțiunii.

► Răspunde la întrebările: **Când?, De când?, Până când?, Cât timp?** etc.

De exemplu: *A sosit târziu acasă.*

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer circumstanțial de timp:

a) verb predicativ la mod personal sau la formă nepersonală: – **Du-te îndată la ea!**

b) locuțiune verbală predicativă: *Îi părea rău atunci.*

c) adjectiv: *Este frumoasă de mică.*

d) interjecție predicativă: ***Haide imediat!***

► **Circumstanțialul de timp se exprimă prin următoarele părți de vorbire:**

*adverb de timp (relativ/interrogativ/nehotărât/negativ, cu sau fără prepoziție): *Până când stai la bunici?* (adverb interrogativ, însoțit de prepoziție cu acuzativul)

*locuțiune adverbială de timp: *An de an plec la mare.*

*substantiv în cazul: a) acuzativ: *Muncește săptămâni pentru examen.*

b) genitiv: *A sosit în cursul zilei.*

*numeral cu valoare pronominală, în cazul:

a) acuzativ: *Intru după primul.*

b) genitiv: *Dânsa a ajuns înaintea primeia.*

*pronume în cazul: a) acuzativ: *A ajuns acasă după toți.*

b) genitiv: *Am sosit înaintea unora.*

*adjectiv: a) propriu-zis: *De mică o știu.*

b) pronominal posesiv (cazul acuzativ): *Am intrat în clasă înaintea voastră.*

*verb predicativ la forme nepersonale: *Înainte de a pleca, te voi suna.* (infinitiv)

*locuțiune verbală la forme nepersonale: *Până a da din cap, am crezut că mă refuză.* (infinitiv)

► **Topica și punctuația:** Circumstanțialul de timp are, de obicei, topică liberă, fiind așezat înainte de sau după termenul regent.

► Există situații în care exprimarea timpului unei acțiuni este realizată prin mai multe circumstanțiale de timp. Este recomandabil ca acestea să fie despărțite, prin virgulă.

De exemplu: *Ne vedem măine, la șapte, înainte de serviciu.*

Circumstanțialul de mod

Fișier teoretic

• **Circumstanțialul de mod** este partea secundară de propoziție, care indică modul în care se desfășoară o acțiune sau se manifestă o însușire.

► Răspunde la întrebările: **Cum?, În ce fel?, În ce mod?**

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer circumstanțial de mod:

a) verb predicativ la mod personal sau la formă nepersonală: **Cântând** tare, m-ai asurzit.

c) locuțiune verbală predicativă: **Am dat în primire cărțile** repede.

d) adjectiv: **Ea este frumoasă** ca o zână.

e) adverb: **Elena cântă** destul de bine.

f) locuțiune adverbială de mod: **Mă place așa și așa** de-a dreptul.

g) interjecție predicativă: **Haide** rapid!

► **Circumstanțialul de mod se exprimă** prin următoarele **părți de vorbire**:

*adverb de mod (interogativ/relativ/nehotărât): **Îmi place rochia** oricum.

*locuțiune adverbială de mod: **Se dă** de-a rostogolul.

*substantiv în cazul acuzativ: **El era deghizat** în chip de doctor.

*pronume în cazul acuzativ, cu prepoziție: **Mă port** ca tine.

*numeral cu valoare pronominală, în cazul acuzativ, cu prepoziție: **Elevul acesta este mai bun** decât primul.

*verb predicativ la forme nepersonale: **Citește** fără a intona.

*interjecție: **Ursul face** mor-mor.

► **Topică și punctuație**: Circumstanțialul de mod se află, de regulă, după termenul regent. Când se dorește să se insiste asupra lui, poate fi poziționat înaintea regentului.

► Circumstanțialul de mod se desparte, prin virgulă, când este așezat înaintea regentului și este exprimat prin verbe la infinitiv sau la gerunziu.

De exemplu: Fără a vorbi, a izbucnit în plâns.

Aplicații

1. Răspunde la următoarele întrebări:

a. Ce grad de comparație are adverbul cu funcția sintactică de circumstanțial de mod din enunțul *A mers foarte încet spre stadion.*?

b. Câte cuvinte îndeplinesc funcția sintactică de circumstanțial de timp în enunțul *În decursul zilei, încă de dimineață am avut o impresie foarte bună despre toate.*?

c. Circumstanțialul de loc din enunțul *Dinaintea lui era un drum denivelat.* se află în cazul?

2. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate cu funcție de circumstanțial de loc.

a. Haide la teatru!

b. A luat-o la fugă pe lângă noi.

c. S-a pus lângă aceștia.

d. M-am orientat înaintea tuturor.

e. S-a dus spre a doua.

3. Subliniază circumstanțialele de loc:

- a) Am ajuns la pădure.
- b) Ne-am întors la munte și anul acesta.
- c) Pretutindeni marea ne înconjoară.

4. Creează enunțuri înlocuind spațiile cu termeni potriviți, cu funcția sintactică de circumstanțial de loc.

a) _____ se află o apă adâncă.

b) Am plecat ieri _____.

- c) Nu stau _____ pe care mi-ai arătat-o.
- d) De la colegii aflați _____ am preluat mașina.
- e) Pe lângă copacii plantați _____, vom planta și flori.

5. Scrie partea de vorbire corespunzătoare pentru circumstanțialele de loc subliniate.

- a) Privea încotro răsare soarele. _____
- b) A plecat de la cine îl găzduia. _____
- c) Nu vâna pe oriunde vezi păduri. _____

6. Analizează toate circumstanțele de loc din frazele următoare:

a) „Pe drumul ce duce către cetatea Neamțului, pe la sfârșitul lui septembrie 1686, se vedea o oaste mergând. După un trup de lănceri ce deschidea marșa, urmau douăsprezece tunuri mari trase de boi, apoi o ceată de ofițeri călări în fruntea cărora erau trei; unul în floarea vârstei, posomorât, gânditor, necăjit, și doi mai bătrâni. Tustrei în haine poloneze. În sfârșit venea duiumul oștii: trăsurile, bagajele, pedestrași, șleahță pospolită, amestecați, în neregulă, cu steagurile strânse, cu capul plecat, cu armele răsturnate, cu întristarea pe față și cu durerea în inimă. Nu se auzea nici surlă, nici dobă, numai tropotul cailor, și pasul oamenilor ce abia se mișcau, pentru că de zece zile caii n-au ros decât coaja copacilor, și oamenii s-au hrănit numai cu poame.”

(*Sobieski și românii*, Costache Negruzzi)

[illegible]

b) „Pe unde crescuseră struguri, plugul a pătruns și a răsturnat brazdă lângă brazdă.” (*Descult*, Zaharia Stancu)

7. Alcătuieste propoziții în care să folosești cuvintele: *asupra, deasupra, cu valoare morfologică de prepoziție și de adverb.*

8. Răspunde corect la cerințe, completând rebusul pentru a obține cuvântul potrivit pe verticala AB.

- sinonimul cuvântului *mereu*
- antonimul adverbului *acolo*
- al doilea cuvânt din termenul *după-amiază*
- antonimul verbului *spera*

A

B

9. Identifică toate circumstanțialele de timp și realizează asocieri pentru a preciza ce valoare morfologică are fiecare.

Ne vedem lunar.	momentul încheierii acțiunii
Dimineață om lua micul-dejun.	durata acțiunii
A stat zile la noi.	momentul începerii acțiunii
Aștept până la 17.	frecvența acțiunilor
	repetarea acțiunii

10. Găsește circumstanțialele de timp și menționează ce parte de vorbire determină.

Ne-a vizitat săptămânal. _____

Și-a amintit totul acum. _____

Uite-l cum vine îndată. _____

Dis-de-dimineață fac exercițiile. _____

11. Subliniază circumstanțialele de timp și scrie prin ce se exprimă.

Vino poimăine!

Ne întâlnim când și când.

A plecat într-o dimineață rece.

A stat zile la rând degeaba.

A sosit înaintea lui.

A ajuns după aceștia.

Ionuț a intrat în casă înaintea tuturor.

A vorbit înainte de ai tăi.

Mama a citit cartea înainte de a vedea filmul.

De mică pictează.

Ajungând în parc, s-a odihnit.

Am curățat masa după mâncat.

12. Precizează funcția sintactică a structurilor subliniate.

Am sosit înaintea lor.

Stă înaintea lor.

Am văzut-o la școală.

A ajuns la timpul potrivit.

13. Alcătuieste enunțuri în care cuvântul seara să fie:

- substantiv cu funcția sintactică de circumstanțial de timp.

- adverb cu funcția sintactică de circumstanțial de timp.

14. Identifică toate circumstanțialele de mod și precizează partea lor de vorbire.

Este dulce ca mierea.

S-a îmbrăcat în chip de prinț.

Vine șchiopătând.

Merge pâș-pâș.

Acționează contrar alor săi.

A mers fără a se opri.

Se purta asemenea lor.

Înă citește expresiv.

Zboară ca un fulg.

A recitat fără a se emoționa.

A venit pe neașteptate.

După sfatul tău mă port.

Dan este mai încet decât tine.

Mara aleargă tare.

15. Menționează valoarea morfologică a elementelor de relație subliniate.

Era muncitor cât putea.

Am văzut cum alergai.

A procedat oricum a crezut de cuviință.

Acționez în baza căror legi s-au publicat.

16. Recunoaște circumstanțialele de mod și precizează care sunt termenii lor regenți.

✓ L-am ajutat orișicât.

✓ S-a trezit devreme, fără a se fi odihnit.

✓ S-au îmbrățișat frățeste.

✓ După obiceiul lui, s-a îndepărtat de noi brusc.

17. Construiește câte o frază folosind adverbele relative: cum, precum, cât, și locuțiunile conjuncționale subordonatoare: ca și cum, ca și când, de parcă.

18. Completează spațiile punctate cu termenii regenți potriviți circumstanțialelor de mod de mai jos:

- 19. Folosește enunțuri în care cuvintele/locuțiunile următoare să devină circumstanțiale de mod:** cu toptanul, de-a rostogolul, așa și așa, agale, încet, corect, alene, pe nesimțite, pe negândite.

20. *Precizează o parte de vorbire prin care nu se poate exprima circumstanțialul de mod.*

190

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Circumstanțialul de loc din enunțul *La stânga este malul drept al râului.* se exprimă prin:
- a) adjectiv.
 - b) pronume personal.
 - c) locuțiune adverbială de loc.
 - d) locuțiune verbală.
- 1 punct**
2. Circumstanțialul de loc se poate exprima prin:
- a) adverb.
 - b) conjuncție.
 - c) articol.
 - d) interjecție.
- 1 punct**
3. Este corectă seria:
- a) Interjecția predicativă poate fi termen regent pentru circumstanțialul de loc.
 - b) Verbul la supin nu poate îndeplini funcția sintactică de circumstanțial de loc.
 - c) Circumstanțialul de loc nu poate fi așezat la mijlocul enunțului.
 - d) Adjectivul nu poate fi termen regent pentru un circumstanțial de loc.
- 1 punct**
4. Câte circumstanțiale de timp există în enunțul *Astă-vară eram la mare înainte de examene.?*
- a) 0.
 - b) 3.
 - c) 4.
 - d) 2.
- 1 punct**
5. Nu există circumstanțial de timp în seria:
- a) Plecăm la mare mâine.
 - b) Mă supără această chestiune azi.
 - c) Înainte să vin, voi merge la cumpărături.
 - d) Îmi place teatrul și îndată merg acolo.
- 1 punct**
6. Circumstanțialul de timp din enunțul *Ne întâlnim la botez amândoi.* se exprimă prin:
- a) substantiv comun.
 - b) substantiv propriu.

- c) verb predicativ.
- d) pronume personal.

1 punct

7. Există un circumstanțial de mod în seria:

- a) Am plecat după o carte.
- b) Din greșeală s-a accidentat.
- c) S-a îndepărtat de noi.
- d) – Cum ai apărut astă-seară?

1 punct

8. Părțile de vorbire prin care se exprimă circumstanțialul de mod pot fi în cazul:

- a) V.
- b) N.
- c) Ac., D. și G.
- d) D.

1 punct

9. Un circumstanțial de mod se află în varianta:

- a) În baza legii am acționat mereu.
- b) S-a vindecat imediat.
- c) Înainte de termen vom plăti suma dată.
- d) Am să merg întotdeauna cu părinții la mare.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. c; 2. a; 3. a; 4. d; 5. c; 6. a; 7. d; 8. c; 9. a.

Circumstanțialul de cauză

Fișier teoretic

• **Circumstanțialul de cauză** este o parte secundară de propoziție, care arată cauza unei acțiuni.

► Răspunde la întrebările: **Din ce cauză/pricină?, Din ce motiv?.**

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer circumstanțial de cauză sunt:

a) verb predicativ la mod personal sau la formă nepersonală: **Tremurând de nervi**, m-a speriat.

b) locuțiune verbală predicativă: **A luat-o la sănătoasa de frică.**

c) adjectiv: **Era necăjită din cauză de boală.**

d) adverb: **Nu învață suficient din pricină de probleme de sănătate.**

e) interjecție predicativă: **Cana poc! din grabă.**

► **Circumstanțialul de cauză se exprimă** prin următoarele **părți de vorbire**:

*substantiv în cazul acuzativ, cu prepoziție sau cu locuțiune prepozițională (*de, din, pentru, după/din pricină de, din cauză de*): **Murea de sete.**

*substantiv în cazul dativ: **A reușit datorită eforturilor.**

*pronume în cazul acuzativ, cu prepoziție (*de, din, pentru, după*): **Nu te supăra pentru nimic!**

*pronume în cazul dativ: **A învins datorită ei.**

*numeral cu valoare pronominală, în cazul acuzativ, cu prepoziție (*de, din, pentru, după*): **Ne-am certat pentru doi dintre ei.**

*adjectiv: **De supărată, nu mi-a zâmbit.**

*verb predicativ la formă nepersonală (gerunziu): **Lipsind prea mult, a fost concediat.**

► **Topică și punctuație:** Circumstanțialul de cauză se poate afla atât înaintea regentului, cât și după acesta. Când este exprimat prin adjectiv însoțit de prepoziție sau prin verb/locuțiune verbală la gerunziu, circumstanțialul de cauză (împreună cu determinanții săi), plasat în fața cuvântului de care depinde, este urmat obligatoriu de virgulă.

De exemplu: *De nervoasă, a spart vaza.*

► Grupările: **din cauza, din pricina** nu trebuie confundate cu locuțiunile prepoziționale: **din cauză de, din pricină de.**

► Substantivele: **din cauza** și **din pricina** trebuie folosite în enunțuri care exprimă un efect nefavorabil, neavând același sens cu prepoziția **datorită**, care exprimă un efect pozitiv.

De exemplu: *Nu a ajuns din cauza întârzierii.* (context negativ)

A câștigat datorită antrenorului. (context afirmativ)

Circumstanțialul de scop

Fișier teoretic

• **Circumstanțialul de scop** este partea secundară de propoziție, care arată scopul (finalitatea) pentru care se realizează o acțiune.

► Răspunde la întrebările: **Cu/În ce scop?**.

► **Termenii regenți** sau cuvintele care cer circumstanțial de scop sunt:

a) verb la un mod personal sau la o formă nepersonală: **Învățăm** pentru examen.

b) locuțiune verbală predicativă: **O ia la fugă** spre a nu fi prins.

c) adjectiv: *Fata mea este* **înțeleaptă** pentru a nu fi păcălită.

d) adverb: *Citesc* **încet** pentru a nu fi auzită.

e) interjecție predicativă: **Haide** după o carte!

► **Circumstanțialul de scop poate fi exprimat prin următoarele părți de vorbire:**

*substantiv în cazul acuzativ, cu prepoziție (*pentru, după, spre, la, întru*): *Hai* la cumpărături!

*substantiv în cazul genitiv, cu locuțiune prepozițională: În vederea examenului *ne pregătim*.

*pronume în cazul acuzativ, cu prepoziție: *Plecăm* după primul.

*pronume în cazul genitiv, cu locuțiune prepozițională: *Muncim* în folosul lor.

*numeral cu valoare pronominală: *Am venit* pentru cincisprezece *din grup*.

*verb predicativ la forme nepersonale: *Vin* pentru a te ajuta.

*locuțiune adverbială: De aceea *am muncit, ca să ne fie bine*.

► **Topică și punctuație:** Circumstanțialul de scop are preferința de a se găsi după termenul regent. Cu toate acestea, el se poate antepune pentru a sublinia ideea. Circumstanțialul de scop postpus regentului nu se desparte, prin virgulă. Antepus regentului, se poate despărți, prin virgulă, de acesta.

De exemplu: *Plecăm* la arat.

De aceea *te-am sunat, să mergem la mare*.

Aplicații

1. Completați tabelul de mai jos, identificând circumstanțialele de cauză.

Enunțuri	Întrebare	Termenul regent	Partea de vorbire prin care se exprimă
a) De ciudă suferă toți.			
b) Nu și-a adus aminte de oboseală.			
c) Era roșie de furie.			
d) Din pricină de boală, am lipsit.			
e) Tata nu mai rezista de obosit.			
f) Am amânat excursia din pricina a doi.			
g) Nerepetând des, vei uita.			
h) Copilul buf! din cauză de neatenție.			

2. Analizează părțile de vorbire prin care se exprimă circumstanțialele de cauză din enunțurile:

a) Copila se supărase văzându-te dintr-odată.

b) Fața mi se schimbă de uimire.

c) Din greșeală te-am privit nepăsător.

3. Creează enunțuri în care să existe circumstanțiale de cauză exprimate prin:

a) substantiv în cazul acuzativ.

b) pronume demonstrativ în cazul dativ.

c) verb predicativ la formă nepersonală de gerunziu.

d) adjectiv propriu-zis.

4. Precizează valoarea morfologică a circumstanțialelor de cauză, marcate din enunțurile de mai jos:

Pentru ei ne certăm.

Pentru tuns ne-am supărat.

De nefericită, și-a schimbat viața.

5. Notează cazul pentru circumstanțialele de cauză.

Dintr-o minune a scăpat.

Din pricină de boală, a fost concediat.

Din cauză de oboseală a greșit.

Din cauza aceasta a dispărut.

Terminându-se spectacolul, am plecat fericiți.

6. Stabilește funcția sintactică a cuvintelor însoțite de prepoziția de.

▪ Omul era de seamă.

▪ – În viața de apoi vom ajunge?

▪ De sprijin material nu duc lipsă.

▪ De unul dintre ei m-am îndepărtat.

▪ De atunci m-am schimbat.

▪ Am venit de acasă mai devreme.

▪ De aceea te evit.

7. Analizează sintactic și morfologic circumstanțialele de cauză din enunțurile următoare:

a) Copilul plânge *de sete*.

b) De frig, a închis geamul.

c) Din pricină de lipsă de apă, pământul este nelucrat.

d) De necăjită, nu a mers la ei.

e) Din cauză de neatenție nu am rezolvat corect.

f) L-am certat pentru primul.

Model: *de sete* – circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ, nearticulat, însoțit de prepoziția simplă *de*.

8. Construiește enunțuri în care să existe circumstanțiale de cauză exprimate prin:

- a) pronume personal în cazul dativ.
- b) adjectiv în cazul acuzativ.
- c) substantiv propriu, în cazul acuzativ.
- d) numeral cardinal, în cazul acuzativ.

9. Realizează corespondența dintre circumstanțialele de scop și contextele date.

1. A luat caiete	a) spre a se juca.
2. Sacul de dormit îmi trebuie	b) pentru scris.
3. Și-a adus un zmeu	c) cu scopul de a face plajă.
4. A fost la mare	d) pentru a nu răci noaptea.
	e) pentru abandon.

10. Analizează morfologic circumstanțialele de scop identificate în fiecare text.

- „Viețuitoarele pustietății sunt îmbătate de farmecul acesta: păsările zbor ca ziua; lupul po-
posește pe labe, în hățișuri, și privește nemișcat; vulpea stă lângă vizuină și nu se-ndură să
meargă la vânat; veverița pleacă creangă lângă creangă și hoinărește, ca o deșucheată, pădu-
rea-ntreagă.” (*Fricosul*, Emil Gârleanu)
- „Dacă nu mâncase el cașcavalul, căci mirosul cela îi zbârlise și lui mustățile, păi nu-l mân-
case tocmai pentru asta: să-l momească pe lacomul din gaură.” (*Fricosul*, Emil Gârleanu)

11. Transcrie circumstanțialele de scop din enunțurile următoare:

– Pune laptele la fiert!

Haide la cules de mure!

Am stat la pândă pentru a-l prinde.

Am muncit foarte mult pentru a reuși în viață.

12. Completează următoarele enunțuri prin câte un circumstanțial de scop.

Am consultat multe cărți. _____.

Mereu m-am pregătit. _____.

Am discutat cu amicii mei. _____.

Haide la cumpărături! _____.

13. Subliniază circumstanțialele de scop din următoarele enunțuri, precizând partea de vorbire prin care se exprimă.

Am scris documentul pentru înscriere. _____

Voi ajunge la ei pentru a învăța. _____

14. Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate.

Acest copil este capabil de performanțe. _____

S-a pregătit pentru examen. _____

De groază, a țipat la noi. _____

Am făcut totul pentru fata mea. _____

15. Alcătuieste patru propoziții în care să folosești circumstanțiale de scop exprimate prin substantive în acuzativ, precedate de prepoziții diferite.

16. Transcrie enunțurile, menționând dacă sunt adevărate (A) sau false (F).

- Circumstanțialul de scop se exprimă prin substantive în toate cazurile.
- Circumstanțialul de scop determină verbe și alte părți de vorbire.
- Circumstanțialul de scop din enunțul *A vândut casa pentru dâșii.* este *pentru dâșii*.
- Enunțul *Pentru aceștia te răsplătesc.* conține un circumstanțial de scop, exprimat printr-un verb la formă nepersonală.

17. Subliniază circumstanțialele de scop și precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate.

- a) Bunica a plecat după prăjituri.
- b) Mi-am luat apă pentru a mă hidrata.
- c) Am mărturisit adevărul pentru a fi iertat.
- d) Pentru primul ne zbatem zilnic.

18. Încercuiește varianta care conține un circumstanțial de scop.

- a) Ajunge la noi pentru a aduce prânzul.
- b) I-am dăruit tatălui o casă.
- c) Ne temem de accidente.

19. Alcătuieste două enunțuri în care structura pentru note să devină, pe rând, circumstanțial de cauză și de scop.

20. Formează patru propoziții în care prepoziția pentru să ajute la crearea a patru funcții sintactice diferite.

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Circumstanțialul de cauză din enunțul *De fericită, ne-a chemat la petrecere.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) pronume personal.
- c) adjectiv participial.
- d) verb predicativ la supin.

1 punct

2. Circumstanțialul de cauză se poate exprima prin:

- a) verb predicativ la infinitiv.
- b) prepoziție.
- c) adjectiv pronominal de întărire.
- d) conjuncție.

1 punct

3. Este corectă seria:

- a) Locuțiunea adverbială *de aceea* nu exprimă ideea de cauză.
- b) Circumstanțialul de scop este doar postpus termenului regent.
- c) Circumstanțialul de scop nu se poate exprima prin verb.
- d) Circumstanțialul de cauză arată cauza unei acțiuni/însușiri.

1 punct

4. Câte circumstanțiale de cauză există în enunțul *Din cauza aceasta și pentru altele s-a supărat.*?

- a) 1.
- b) 3.
- c) 2.
- d) 0.

1 punct

5. Există circumstanțial de cauză în seria:

- a) Mi-este poftă de un suc rece.
- b) Nu se supără din nimic.
- c) A fost ajutat de toți candidații.
- d) Tabăra de vară este binevenită.

1 punct

6. Circumstanțialul de scop din enunțul *Pentru a vinde trebuie să produci.* se exprimă prin:

- a) substantiv comun.
- b) adverb.
- c) verb predicativ la infinitiv.
- d) pronume personal.

1 punct

7. Există două circumstanțiale de scop în seria:

- a) De teamă, a fugit departe.
- b) – De ce te consumi?
- c) – Pentru tine se ceartă?
- d) Voi munci în plus pentru succes și pentru carieră.

1 punct

8. Părțile de vorbire prin care se exprimă circumstanțialul de scop pot fi în cazul/cazurile:

- a) V.
- b) Ac., D., G.
- c) D.
- d) N.

1 punct

9. Un pronume personal care devine circumstanțial de scop se află în varianta:

- a) – Pentru cine te-ai străduit atât?
- b) Am muncit pentru voi toată viața.
- c) Când nu te vezi cu el, anunță-mă!
- d) De la sine vine totul.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. c; 2. a; 3. d; 4. c; 5. b; 6. c; 7. d; 8. b; 9. b.

UNITATEA V – SINTAXA FRAZEI

Fișier teoretic

- **Fraza** reprezintă un enunț cu două sau mai multe predicate.

De exemplu: *Cornelia ne-a vizitat și ne-a adus dulciuri.*

- ▶ Între propozițiile unei fraze se stabilesc raporturi sintactice de coordonare și/sau de subordonare.
- ▶ Coordonarea și subordonarea se realizează și la nivelul propoziției.
- ▶ **Coordonarea** în propoziție se realizează prin **juxtapunere**, adică prin semne de punctuație (*Culeg mere, pere, gutui.*) sau prin **joncțiune**, adică prin cuvinte de legătură/elemente de relație (*Mara și Adi ajung la teatru*).
- ▶ **Raportul de coordonare în frază** se realizează între propoziții de același fel, fie principale, fie subordonate.
- ▶ Tipuri de coordonare în frază:

- a) **coordonare, prin juxtapunere**, prin virgulă sau prin punct-și-virgulă.

De exemplu: *Fata mea cântă, dansează, recită.* (coordonare, prin juxtapunere, între propoziții principale)

Știu să citesc, să scriu, să învăț rapid. (coordonare, prin juxtapunere, între propoziții subordonate)

- b) **coordonare, prin joncțiune**, prin conjuncții/locuțiuni conjuncționale coordonatoare.

De exemplu: *Ai muncit mult, dar a meritat.*

Știi răspunsul și aceasta te bucură.

- ▶ **Conjunția** este partea de vorbire neflexibilă, cu rol de conector gramatical, care marchează coordonarea/subordonarea a două cuvinte/a două propoziții.
- ▶ Conjunția nu are gen, număr, caz și nu îndeplinește funcție sintactică.
- ▶ **Conjunțiile/Locuțiunile conjuncționale coordonatoare** (grupurile de cuvinte, cu sens unitar, sinonime cu o conjuncție) sunt:

- 1) **copulative:** *și, nici/precum și; ca și; atât..., cât și; nu numai..., ci și.*
- 2) **adversative:** *dar, iar, însă, ci/doar că; numai că.*
- 3) **disjunctive:** *sau, fie, ori; sau/ori..., sau/ori; fie..., fie ...*
- 4) **concluzive:** *deci/așa că.*

De exemplu: *M-am întâlnit cu ea și m-a înveselit.*

► Sunt adverbe și locuțiuni adverbiale: *așadar, vasăzică/în concluzie, prin urmare, în consecință.*

► Coordonarea prin **juxtapunere** se marchează, prin virgulă.

► Coordonarea prin **joncțiune** poate fi marcată, prin virgulă (atunci când se realizează prin conjuncțiile/locuțiunile conjuncționale: *nici/ precum și, ca și; sau..., sau...; dar, iar, însă, ci/ numai că, doar că; deci/ așa că*) sau fără virgulă (atunci când se realizează prin conjuncția coordonatoare *și*).

► **Raportul de subordonare** apare între un termen regent și o parte secundară de propoziție/o propoziție subordonată.

De exemplu: *Am vrut să te vizitez.*

► Tipuri de subordonare:

a) **subordonare, prin juxtapunere:** *Ai copii, ai greutăți.* (P_1 – P.S., P_2 – P.P.)

b) **subordonare, prin joncțiune:** prin **conjuncții subordonatoare** (*că, să, dacă, fiindcă* etc.) și prin **locuțiuni conjuncționale subordonatoare** (*după cum, înainte ca să, pentru că, îndată ce* etc.), **pronume/adjective pronominale relative/nehotărâte** (*cine, cui, care, ce, ceea ce, câte/oricui, oricăreia, oricâtora* etc.), **adverbe relative/nehotărâte** (*unde, cum, când, cât/ oriîncotro, oricum, oricând* etc.).

► Frecvente elemente de relație ale subordonării sunt **conjuncțiile/locuțiunile conjuncționale subordonatoare:** *că, să, ca să/ca (...), să, dacă, de, deoarece, căci, fiindcă, deși, încât/ ca și cum, fără să, pentru că, cu toate că, chit că, chiar dacă, în caz că* etc.

De exemplu: *Înainte să mai vii, anunță-mă!* (subordonare, prin joncțiune, cu ajutorul locuțiunii conjuncționale subordonatoare)

Aplicații

1. Asociază fiecare element de relație cu valoarea morfologică potrivită.

că	conjuncție coordonatoare disjunctivă
nici	
fie	conjuncție coordonatoare copulativă
dacă	
sau	conjuncție coordonatoare concluzivă
deoarece	
dar	conjuncție subordonatoare
deci	
și	conjuncție coordonatoare adversativă
ca să	
	pronume relativ

2. Răspunde la cerință prin adevărat (A) sau fals (F).

- Juxtapunerea este marcată între propoziții, prin virgulă sau prin punct-și-virgulă.

- Joncțiunea leagă propozițiile cu ajutorul elementelor de relație.

- Între propozițiile frazei: *Bunica lucrează și bunicul o ajută.* există un raport de coordonare, realizat prin joncțiune.

- În frază, juxtapunerea este un tip de coordonare între două sau mai multe propoziții de același fel, principale sau subordonate.

- În fraza *Soarele strălucește, iar natura este binecuvântată.* există o propoziție principală și una subordonată.

- În fraza *Citesc zilnic, scriu o poezie, apoi mă relaxez.*, între prima și a doua propoziție există un raport de coordonare, realizat prin juxtapunere.

- În fraza *Mona nu învață, nici nu scrie.*, cuvântul subliniat este conjuncție coordonatoare copulativă.

3. Menționează tipul conjuncției coordonatoare din frazele:

*Muncesc bine, deci sunt plătit.

*Condeiu este nou, iar penița nu funcționează.

*Nici nu a traversat, nici nu a rămas pe loc.

*Stai sau pleci?

*Fie înveți, fie mergi la muncă.

4. Realizează etapele fiecărei fraze.

*Mergem la mare în zona care ne place nouă cel mai mult.

*Învățând ceea ce este necesar, vom fi culturalizați.

*Mă gândesc la tot ce s-a întâmplat.

*Nu mi-este drag de cine nu dorește să participe la competiția pe care am organizat-o.

*Mergând pe strada pe care am descoperit-o, vom ajunge la muzeu și vom admira exponatele.

5. Împarte frazele de mai jos în propoziții, apoi analizează cuvintele marcate, numindu-le partea de vorbire prin care sunt exprimate și funcția sintactică pe care o au.

- „– Tată, am crescut în palaturile tale, m-am plimbat prin astă grădină de atâtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinei, dar n-am putut gusta niciodată din ele; acum a dat în copt, dă-mi voie ca nopțile astea să păzesc însumi, și mă prinz că voi pune mâna pe acel tâlhar care ne jefuiește.” (*Prâslea cel Voinic și merele de aur*)

• „Se luară, deci, după dâra sângelui și merse, merse, până ce ieșiră la pustietate, de acolo mai merse oleacă până ce dete de o prăpastie, unde se și pierdu dâra. Ocoliră împregiurul prăpastiei și văzură că dâra de sânge nu mai înainta. Atunci pricepură ei că în prăpastia aceea trebuie să locuiască furul merelor.” (*Prâslea cel Voinic și merele de aur*)

• „– Acum e rândul meu să mă las în prăpastie, zise Prâslea, văzând că frații cei mari se coudesc; când voi mișca frânghia, voi mai mult să mă lăsați în jos; și după ce veți vedea că frânghia nu se mai duce la vale, să puneți paznici, să păzească și, când va vedea că frânghia se mișcă de lovește marginile groapei, să o trageți afară.” (*Prâslea cel Voinic și merele de aur*)

6. Analizează următoarele fraze, precizând tipul de raport sintactic:

a. Vânătorul ne povestește în fiecare zi despre câte i s-au întâmplat în pădure.

b. Cum afli adevărul de la ea, sună-mă pentru noutăți.

c. Nu am scris niciun roman de aventură, însă am redactat o carte pentru copii.

d. Pentru că s-a greșit la test, profesorul ne-a mai oferit o șansă.

e. Când te chem la masă, te rog să vii cuviincios.

f. Ne-au felicitat pentru reușită, doar că nu păreau încântați.

g. Pentru ca totul să fie cum am stabilit, ne vom reîntâlni.

h. Excursioniștii au încercat să ne ajute și să ne regăsim drumul.

i. Dacă ne înțelegem, atunci o să rezolvăm situația din clasă.

j. Cine nu pricepe ce i se spune este neînțelegător.

7. Precizează valoarea morfologică a fiecărui element de relație care apare în frazele de la exercițiul anterior.

8. *Formează fraze în care să respecți cerințele:*

<i>Cerințe:</i>	<i>Exemple de fraze:</i>
• o frază alcătuită din două propoziții aflate în raport de coordonare adversativă	
• o frază alcătuită din două propoziții aflate în raport de coordonare copulativă	
• o frază alcătuită din două propoziții aflate în raport de coordonare disjunctivă	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă printr-o conjuncție subordonatoare	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă printr-un adjectiv pronominal nehotărât	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă prin locuțiunea conjuncțională subordonatoare până ce	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă prin adverbul relativ unde	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă prin pronumele relativ ce	
• o frază alcătuită dintr-o propoziție principală și o propoziție subordonată, introdusă prin conjuncția subordonatoare ca (...) să	

9. *Analizează următoarele fraze, identificând felul propozițiilor.*

a. Soliștii au verificat ce călători erau în siguranță, apoi s-au îndepărtat.

b. Vreau să te văd în ziua în care este nevoie de orice ți-am cerut.

c. Când este cald, ne simțim ca și cum ne-am topi.

d. Ne-am conformat cu itinerarul pe care l-am prestabilit și ni l-am dorit de mult timp.

e. Întrucât nu s-a rezolvat nimic, am decis să continuăm călătoria.

f. Îndată ce ne-am trezit, ne-am făcut înviorarea pe care o avem dis-de-dimineată.

g. Poza din care se detaliau câteva portrete era înfășurată într-o bucată de pânză fără să ne dăm seama.

h. Maria pleacă în orice țară își dorește și vizitează orice oraș este în agenda ei.

i. Vom protesta împotriva oricui se opune legii, deci vom avea grijă de tot ce se întâmplă în societate.

j. Locuiește într-o colibă al cărei teren este abandonat și încă nelucrat de nimeni.

k. Îl înțeleg pe oricare se simte deranjat de ceea ce s-a discutat în seara când eram toți de față.

10. Indică valoarea morfologică și funcția sintactică (unde este posibil) a elementelor de relație din frazele de la exercițiul 9.

11. Realizează etapele frazelor următoare:

a) Pictorul a realizat ce tablou își propusese de curând, simțindu-se inspirat.

b) Nu îmi place mâncarea rece, nu sunt încântată de gogoși, vreau doar înghețată, însă este prea frig afară acum.

12. Construiește un enunț alcătuit din două propoziții între care să se realizeze:

a) două raporturi de coordonare disjunctivă.

b) două raporturi de subordonare.

13. Realizează o continuare a enunțurilor cu o propoziție, precizând raportul sintactic obținut.

Ziua stătea lângă poartă _____.

Vom parca _____ .

În fiecare primăvară se îmbracă _____ .

Mădălin a venit la noi _____ .

Eu și tu suntem aici _____ .

14. Precizează funcția sintactică și cazul cuvintelor subliniate, aflate în raport de subordonare.

Se pregătește <u>pentru concurs</u> .	Stă <u>dincolo</u> de școala noastră.
Copilul chemat <u>de diriginte</u> a ajuns la noi.	<u>Cu banii</u> nu câștigi fericirea.
A lipsit <u>din pricină</u> de boală.	Ei au fost <u>contra măsurilor</u> adoptate.
Nu îi las <u>pădurii</u> nimic.	Stătea <u>în fața</u> librăriei.
N-am contestat acest merit <u>al colegei</u> noastre.	Se gândea <u>la concurs</u> .
Filmele sunt <u>desene</u> animate.	Nu mai putea <u>de griji</u> .
Planul lui a reușit <u>datorită muncii</u> .	Bravo <u>câștigătorilor</u> !
Este necesară acordarea de ajutor <u>nevoiașilor</u> .	N-a băgat de seamă <u>situația</u> .
A acționat <u>în baza legii</u> .	<u>Despre probleme</u> nu se discută.
A ajuns acolo <u>înaintea colegilor</u> .	Învăță asemănător <u>colegilor</u> lui.

15. Scrie felul celei de-a doua propoziții (PP, PS).

a) Pacientul a sosit la consultație și a plătit la recepție.

b) Observase că vremea era mohorâtă.

c) A fost chemat la poliție, însă nu a fost vinovat.

d) Te iert acum, dar nu uit nimic.

16. Completează frazele de mai jos, utilizând conjuncțiile potrivite, apoi precizează tipul lor.

a) Vii _____ pleci?

b) Alex a povestit tot prietenului său _____ bunicilor.

c) Am trăit momente frumoase aici, _____ voi reveni curând.

d) A venit devreme, _____ nu a vrut să participe la activitate.

17. Indică, în casetele din dreapta, tipul conjuncțiilor din enunțurile următoare:

a) Ei scriu și învață.

b) A sunat, însă nu am auzit telefonul.

c) El citește, iar ea ascultă muzică.

d) Vine cu noi ori așteaptă autobuzul următor?

e) Mi-a spus că vine.

18. Trece tipul de raport corespunzător la finalul fiecărui subpunct dat.

a) Ar fi mers la munte, dar nu a avut concediu. - raport de _____

b) Mi-a plăcut rețeta, așa că o voi încerca și eu. - raport de _____

c) A cerut să fie primit și el. - raport de _____

d) A văzut probele, a constatat incidentul și a plecat. - raport de _____

e) M-a rugat să îl ajut. - raport de _____

19. Scrie tipul conjuncției coordonatoare, în dreptul exemplelor date.

Conjuncția coordonatoare	Tipul de conjuncție coordonatoare
<i>și</i>	
<i>nici</i>	
<i>dar</i>	

<i>iar</i>	
<i>însă</i>	
<i>ci</i>	
<i>sau</i>	
<i>fie</i>	
<i>ori</i>	
<i>deci</i>	

20. Notează fiecare cuvânt în chenarul din care face parte: *să, dacă, că, de, ca (...)* *să, deși, încât, întrucât, fiindcă, deoarece, pentru că, din cauză că, din pricină ce, din moment ce, de vreme ce, măcar că, măcar să, chiar dacă, chiar de, cu toate că, ca și cum, ca și când, de parcă, în vreme ce, după ce, până ce, până ca (...)* *să, cui, cărora, ce, ceea ce, câtoră, câtă, oricine, orice, orișicui, orișicăreia, orișice, unde, când, cum, cât, oricum, oriunde, oricât, orișicând, orișicât.*

Conjunții și locuțiuni conjuncționale subordonatoare

Adverbe relative

Pronume și adjective pronominale nehotărâte

Adverbe nehotărâte

Pronume și adjective pronominale relative

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. În fraza *Am ales să merg în străinătate.*, elementul de relație subliniat introduce:

- a) o propoziție principală.
- b) o propoziție subordonată.
- c) o frază.
- d) o propoziție negativă.

1 punct

2. În fraza *Ea nu se referea la cine fugise de la școală.*, elementul de relație este:

- a) pronume relativ.
- b) pronume nehotărât.
- c) conjuncție subordonatoare.
- d) locuțiune conjuncțională subordonatoare.

1 punct

3. În enunțul *Nu știu ce alee ai ales*, cuvântul subliniat este:

- a) adjectiv pronominal relativ.
- b) pronume relativ.
- c) conjuncție subordonatoare.
- d) pronume nehotărât.

1 punct

4. În fraza *Vin când vreau.*, elementul introductiv subliniat este:

- a) pronume relativ.
- b) pronume nehotărât.
- c) adverb de timp.
- d) adverb relativ (de timp).

1 punct

5. Adverbele relative: *unde, când și cum* exprimă:

- a) o urmare.
- b) o condiție.
- c) locul, timpul, modul.
- d) cauza.

1 punct

6. În fraza *Nu știu dacă vor merge în vacanță și când se vor întoarce.*, există:

- a) un raport de subordonare.

- b) un raport de coordonare și de subordonare.
- c) 3 raporturi de subordonare.
- d) 2 raporturi de subordonare și unul de coordonare.

1 punct

7. În fraza *Mama și-a dat seama cum a pregătit tortul și ce rețetă să urmeze.*, există:

- a) o propoziție principală și 3 propoziții subordonate.
- b) o propoziție principală și 2 propoziții subordonate.
- c) o propoziție principală și o propoziție subordonată.
- d) 2 propoziții principale și 3 propoziții subordonate.

1 punct

8. Valoarea morfologică a cuvântului subliniat în fraza *Ne certăm pentru orice motiv inven-tezi.* este:

- a) adjectiv pronominal nehotărât.
- b) pronume nehotărât.
- c) pronume relativ.
- d) adjectiv pronominal relativ.

1 punct

9. În fraza *Înainte să suni, hai să ne întâlnim.*, prima propoziție este:

- a) principală.
- b) regentă.
- c) subordonată.
- d) incidentă.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. b; 2. a; 3. a; 4. d; 5. c; 6. d; 7. b; 8. a; 9. c.

UNITATEA VI – ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

Fișier teoretic

• **Semnele de ortografie** sunt:

1. Apostroful este întotdeauna semn de ortografie și marchează lipsa unui sunet/a unei silabe.

De exemplu: *dom'le* - domnule, *da'* - dar

2. Blancul este spațiu alb sau pauza grafică dintre cuvinte. Acesta ajută la separarea corectă a cuvintelor în propoziție.

De exemplu: *La munte este aer curat.*

3. Cratima este semn de ortografie care marchează: rostirea împreună, într-o silabă a două cuvinte sau fragmente de cuvinte și elidarea/căderea unei vocale/consoane.

De exemplu: *și-n, umbre-albastre*

► **Consecințele** utilizării **cratimei** sunt: fluidizarea vorbirii, o pronunție mai rapidă, micșorarea numărului de silabe, evitarea formării hiatului etc.

► Se recomandă atașarea fără cratimă a articolului sau a desinenței la împrumuturile (chiar neadaptate) terminate în litere din alfabetul limbii române și pronunțate ca în limba română: *boardul, clickul, trendul* etc.

► Fac excepție 3 situații când **cratima** este **semn de punctuație**:

1) între cuvinte care exprimă un raport, o asociere: *comuniunea om-natură, raportul semnificant-semnificat*

2) între două numerale, pentru a arăta aproximația numerică: *două-trei minute*

3) pentru a indica limite/distanțe: *șoseaua București-Pitești*

► Cratima este semn grafic convențional în exemplele: *01-08-2023*, articolul *-l*, hiatul *fi-e* etc.

4. Linia de pauză [–] este semn ortografic în cuvinte supracompuse.

De exemplu: *acordul americano–sud-coreean; nord–nord-vest*

În celelalte situații este semn de punctuație.

5. Bara oblică [/] este semn ortografic în unități de măsură sau prescurtări.

De exemplu: *km/h, kilometri/oră, c/val*

În celelalte situații este semn de punctuație (*01/08/2023*).

6. Punctul [.] este semn ortografic în abrevieri.

De exemplu: *O.N.U., etc., ian., id., dr.* (doctor)

În celelalte situații este semn de punctuație (*10.000 lei*).

7. Virgula [,] are **rol ortografic** în structuri unitare:

► (în interiorul unor **locuțiuni adverbiale cu structură simetrică**): cu chiu, cu vai; de bine, de rău;

► între interjecții/adverbe/adjective care se repetă identic sau cu unele modificări. În aceste situații, virgula poate fi înlocuită de **cratimă**: boc, boc/boc-boc; cioc, cioc/ cioc-cioc; doar, doar/doar-doar; foarte, foarte/foarte-foarte, singur, singurel/singur-singurel; încet, încetișor/ încet-încetișor.

În celelalte situații este semn de punctuație.

• **Semnele de punctuație** sunt:

a) **simple**:

1. **Punctul [.]** este semnul grafic de punctuație, care marchează sfârșitul unei propoziții/fraze.

► Se pune la sfârșitul enunțurilor asertive, afirmative sau negative.

De exemplu: *Maria compune o poezie.*

2. **Linia de dialog [–]** este semnul grafic de punctuație, care marchează începutul vorbirii directe sau replica oricui ia parte la dialog.

De exemplu: – *Cine lipsește?*

– *Lipsește vecinul meu.*

3. **Semnul întrebării [?]** este semnul grafic de punctuație, care marchează sfârșitul propozițiilor/al frazelor interogative, cu aspect afirmativ sau negativ.

De exemplu: – *Când vii?*

4. **Semnul exclamării [!]** este semnul grafic de punctuație, care marchează sfârșitul propozițiilor/al frazelor exclamative sau imperative, cu aspect afirmativ sau negativ.

► Se folosește și după interjecții care exprimă stări afective sau vocative.

De exemplu: – *Ce frumos recită!* (enunț exclamativ)

– *Du-te la festival!* (enunț imperativ)

– *Ah! Iată primăvara!* (interjecție)

– *Dane! strigă mama.* (vocativ)

5. **Virgula [,]** este semnul grafic de punctuație, care delimitează părți de propoziție în cadrul propoziției sau propoziții în frază, pe baza raporturilor sintactice dintre ele.

► **Întrebuințările virgulei:**

*pentru a marca o enumerație: *Am luat fructe: cireșe, mere, prune, banane.*

*pentru a izola un substantiv de o apozitie sau o apozitie de restul propoziției: *O ador pe Maria, fiica mea.*

*pentru a izola un cuvânt în vocativ de restul enunțului: – *Pleacă acum, prietene!*

*pentru a izola o interjecție în vocativ de restul enunțului: – *Hei, ce faci?*

*pentru a delimita vorbirea directă de vorbirea indirectă: – *A venit acasă, șopti Lia.*

*pentru a marca elipsa verbală (adică omisiunea verbului): *La plăcinte, înainte; la război, înapoi!*

*pentru a izola construcția participială/gerunzială de la începutul propoziției: *Învățând în fiecare zi, vei reuși.*

*pentru a marca o construcție incidentă: *Îmi place, desigur, înghețata.*

*pentru a delimita adverbele de negație și de afirmație de restul propoziției: – *Nu, răspunse ea.*

*pentru a marca un raport de coordonare/subordonare între/dintre propozițiile frazei: *A ajuns la teatru, dar a întârziat.* (raport de coordonare); *Fiindcă îmi plac, te primesc în echipa mea.* (raport de subordonare)

6. Punct-și-virgula [;] este semnul grafic care marchează o pauză mai mare decât cea redată prin virgulă și mai mică decât cea redată prin punct. De regulă, este considerat mai mult un mijloc stilistic decât unul gramatical.

De exemplu: *Caută semnele din labirint; găsește răspunsul la enigmă.*

7. Linia de pauză [–] este semnul grafic de punctuație, care marchează pauza dintre diferitele părți ale propoziției, dintre propoziții și fraze, fiind plasată în interiorul acestora.

► *Întrebuințările liniei de pauză:*

*pentru a delimita cuvântul/construcția incidentă

De exemplu: *N-a picat, a putut zbura până în lăstar; dar acolo, de mișcarea aripii, osul – la început numai plesnit – s-a crăpat de tot.* (Puiul, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești)

*pentru a marca o apozitie sau o explicație

De exemplu: *De mâine suntem simpli oameni – păsări nemaiîntâlnite.*

*pentru a marca elipsa verbală sau omisiunea verbului (în construcții eliptice)

De exemplu: *Eu sunt o amintire, tu – un vis.*

8. Bara oblică [/] este semn grafic de punctuație, folosit în limbajul publicistic, administrativ sau științific, deoarece exprimă ideea de opoziție, de alternanță, de asociere, de notare cifrică a datelor.

De exemplu: *singular/plural, alternanța vocalică a/ă, relația titlu/conținut, în noaptea de 6/7 august etc.*

9. Două puncte [:] este semnul grafic de punctuație, care marchează o pauză, în general, mai mică decât cea indicată prin punct.

► *Întrebuințările celor două puncte:*

*pentru a marca procedeul de enumerare

De exemplu: *Am tot ce îmi doresc: sănătate, familie, iubire.*

*pentru a marca vorbirea directă

De exemplu: *Mara mă întreba:*

– *Se ascunde acolo?*

*marchează o explicație

De exemplu: *Iată vestea: am plecat în America!*

*marchează o concluzie

De exemplu: *Concluzia este aceasta: mai am de învățat destul!*

10. Puncte de suspensie [...] sunt semnul grafic de punctuație, care marchează o pauză mare în cursul vorbirii.

► Punctele de suspensie nu marchează sfârșitul unei propoziții sau al unei fraze, ci indică, de obicei, o întrerupere în șirul vorbirii.

► *Întrebuințările punctelor de suspensie:*

* marchează vorbirea incoerentă

De exemplu: *Da ..., poate ..., nu știu ..., o avea dreptate, dar nu cred ...*

* întreruperea gândurilor sau a ideilor poetice

De exemplu: *Toate-s praf... . Lumea-i cum este... și ca dânsa suntem noi. (Epigonii, Mihai Eminescu)*

* marchează lipsa unor propoziții sau a unor fraze, plasându-se între paranteze drepte/ rotunde din citat

De exemplu: *Și mai întâi poezia este un product de lux al vieții intelectuale, «une noble inutilité», cum a zis așa de bine Mme de Staël. [...] (O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867, Titu Maiorescu)*

b) duble:

1. Parantezele rotunde () marchează un adaos în interiorul unei propoziții sau al unei fraze.

► În piesele de teatru se oferă între paranteze rotunde indicațiile scenice.

De exemplu: *PRISTANDA (asemenea): Curat caraghioz! ... (O scrisoare pierdută, I.L. Caragiale)*

2. Parantezele drepte [] marchează un adaos în interiorul unei propoziții sau al unei fraze.

► *Întrebuințările parantezelor drepte:*

* introducerea unui text care cuprinde deja o intercalare între paranteze rotunde

De exemplu: *Actul vizat a fost modificat [a se vedea Regulamentul (CEE) nr. 3600/85].*

* inserarea unei intervenții în interiorul unui text citat

De exemplu: *Curtea [Europeană a Drepturilor Omului] poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică.*

* marchează lipsa unui fragment dintr-un text citat

De exemplu: *Și mai întâi poezia este un product de lux al vieții intelectuale, «une noble inutilité», cum a zis așa de bine Mme de Staël. [...] (O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867, Titu Maiorescu)*

3. Ghilimelele [„”] sunt semnele grafice de punctuație, care marchează reproducerea unui enunț care aparține altcuiva.

► Se așază la începutul și la sfârșitul unei citări, fixând vorbirea directă.

► Pentru citatele din interiorul altui citat se folosesc ghilimelele unghiulare (franțuzești): [« »].

Aplicații

1. Completează corect numele semnelor de punctuație în cadrul enunțurilor.

- La sfârșitul unui enunț asertiv se pune _____.
- _____ marchează sfârșitul unei propoziții interogative.
- Pentru a exprima o stare afectivă se folosește _____.
- O întrerupere în vorbire sau a gândurilor se marchează prin _____.
- Înaintea unei enumerări/explicații/vorbirii directe se pun _____.
- După o construcție în vocativ sau după o interjecție se folosește _____.
- _____ marchează prezența unui fragment citat dintr-o lucrare mai amplă sau numele unei opere literare/publicații etc.
- _____ marchează începutul vorbirii directe.

2. Completează căsuțele cu semnele de punctuație potrivite.

☐ Apreciază-l ☐

☐ Uite ce frumos este ☐

Nu știu de ce Patrocle ☐ câinele ei ☐ vorbește ☐

În realitate ☐ cine este de vină ☐

Ar fi fost bine să fie prieteni ☐

☐ Ei ☐ și unde au călătorit ei ☐

3. Apreciază, prin încercuire, dacă afirmațiile următoare sunt adevărate sau false.

A F În structura – *Și-n cer este senin?*, cratima, semn de ortografie, din punct de vedere fonetic, marchează elidarea unui sunet, dispariția unei silabe, pronunțarea împreună a două cuvinte.

A F Punctul este semn de punctuație utilizat în abrevieri.

A F În structura – *Da greșești vreodată?*, lipsește apostroful, semn ortografic, ce marchează căderea unui sunet.

A F Se pune virgulă pentru a marca vorbirea directă.

A F Cratima se folosește în scrierea unor cuvinte compuse ca: *papă-lapte, așa-zis, mai-mult-ca-perfect, Cluj-Napoca, Muma-Pădurii*.

4. Alcătuieste enunțuri, apoi accentuează corect omografele.

*mie/mi-e

*cântă (prezent)/cântă (perfect simplu)

*acele (substantiv)/acele (adjectiv pronominal demonstrativ)

*capsă (substantiv)/capsă (verb)

*masă (substantiv)/masă (verb)

5. Rescrie textele, corectând greșelile de orice fel.

a) A fost odată un împărat mare și puternic și el avea trei feciori Făcându-se mari împăratul se gândi fel și chipuri cum să facă să-și însoare copiii ca să fie fericiți

Într-o noapte, nu știu ce visă împăratul, că a doua zi de mâncate își chemă copiii și se urcă cu dâșii în pălimarul unui turn ce avea în grădină Porunci să-și ia fiecare arcul și câte o săgeată

Trageți copii cu arcul le zise împăratul și unde va cădea săgeata fiecăruia acolo îi va fi norocul (*Zâna Zânelor*, Petre Ispirescu)

b) *De la mine pân la tine
Numai stele și lumine*

*Dar ce sunt acele stele
Sunt chiar lacrimile mele*

*Ce din ochii-mi au zburat
Și pe cer s-au aninat*

*Cum se-anină despre zori
Roua limpede pe flori*

*Vărsat-am multe din ele
Pentru soarta țării mele*

*Multe pentru cei ce sunt
Pribegiți de pe pământ*

*Multe lacrimi de jelire
Iar de dulce fericire*

*Ah Vărsat-am numai două
Și-s luceferi amândouă
(Stelele, Vasile Alecsandri)*

6. *Transcrie următoarele enunțuri, trecându-le la plural.*

- *Propriul copil l-a dezamăgit.
- *Simplul om poate impresiona prin adevăr.
- *În loc de roșul pantalon, prefer negrul pantalon.
- *Cenușiul cort are argintiul material.
- *Acest camionagiu este bătrân.
- *Copilul zglobiu poartă zmeul pe câmpul verde.
- *Un membru al companiei și un arbitru nu se înțeleg.

7. *Transcrie enunțurile, corectând greșelile.*

Venise la Facultatea de litere cu toți copii care trebuiesc încurajați să fi e meritoși. Fiecare dintre ei au participat precum ceilanți la cursuri de zi la ore de pregătire pentru examene dedicate învățături.

Vedeeaaș inginer și nu miar pare rău săți urez suces.

8. *Formează câte un enunț în care:*

- ghilimelele să redea un citat.
- două puncte să anunțe vorbirea directă.
- virgula să marcheze o elipsă verbală.
- virgula să izoleze un cuvânt în vocativ de restul propoziției.
- punct-și-virgula să marcheze un raport de coordonare în frază.
- cratima, semn de punctuație, să lege două numerale care arată aproximația.

9. *Numește semnele ortografice și de punctuație din textele următoare:*

- M-a întrebat ce mai fac.
- – Unde te duci?
- Ce mare te-ai făcut!
- A cumpărat rechizite: caiete, cărți, penare.
- Era, dacă-mi amintesc bine, o zi de vară.
- Nu, nu se așteptase la aceasta.
- Las' că o să-ți aduc ceva care să-ți placă.
- I-a auzit și s-a mirat de cuvintele lor.
- – Doamnele mele – zic eu – iertați-mă!

- Făt-Frumos le-a vorbit din nou.
- Ciocănitoarea este „doctorul” copacilor.

10. Explică rolul semnelor de punctuație și de ortografie din enunțurile de la exercițiul 9.

11. Corectează următoarele enunțuri, punând semnele de punctuație și de ortografie corespunzătoare.

- a. Copii nuli mai lăodați pe Daniel.

- b. Ce carte văți doriți!
- c. A venit, vestea reușitei cea mai plăcută.
- d. Miau adus ciocolata dar nu și înghețata
- e. Brr ce ger a venit?
- f. Cât de frumos ai scris.
- g. Mâcarea lui preferată este piza și saladă de fructe-de-mare!
- h. Viața omului, a devenit foarte minunată.

12. Adaugă semnele de punctuație corespunzătoare.

- Băiatul nostru Geo a sosit acasă deoarece traiul în străinătate este greu
 - Noi nu vorbim despre politică zilnic ci preferăm sporturile.
 - Fata a spus
 - Hai la teatru
 - Are vreo legătură cu noi întreabă el
- Desigur
- Vecinul meu a făcut următoarea observație
- Minciuna este înșelătoare
- Hei stai cu noi
 - Știi unde este mingea albă primită de la tata

13. Completează cu formele corecte ale verbului a fi:

– Dumneata, _____ bun, _____ corect, _____ atent, dar –
mai ales – nu _____ nerăbdător! _____ atent, _____ nu aiurit!
mereu vigilent!

14. Alege, prin subliniere, forma corectă:

Fi/Fii pregătit!

Nu fii/Nu fi necinstit!

Fii/fi mai ordonat!

Fii/Fi-i gata de spectacol!

Fii/Fi atent la semafor!

Nu fii/Nu fi neglijent, ci fi/fii atent!

Fi-i/Fii cuminte!

Nu fii/Nu fi-i așa de impunătoare!

15. Rescrie corect contextele, fără a folosi apostroful: al'fel, da', 'nainte, las', poa' să, soar'le.

16. Identifică semnul grafic prin care se diferențiază sensul următoarelor structuri:

O dată importantă pentru români este 1 Decembrie.

Odată trăia un rege mândru.

Am reușit o dată, a doua oară sper să fie la fel.

17. Explică folosirea cratimei din contextele:

a) Ne-am salutat rar.;

b) rochița-rândunicii, zgârie-nori, gura-leului;

c) d-ta, D-sa, D-lor;

d) doar-doar, foarte-foarte.

[illegible]

Și când ajung la gazdă ce să vezi Mai fiecare tovarăș al meu furluase câte ceva unul mere domnești altul pere de Rădășeni și Trăsnea sămânță de cânepă iar Oșlobanu cu ciubotele dintr-o vacă și cu talpele din alta viind mai în urma tuturor numai cel vedem că se pune cu creștetul de pat și cu talpele de grindă așa încălțat și îmbrăcat cum era și ce săți mai vadă ochii (*Amintiri din copilărie*, Ion Creangă)

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. A large, light gray watermark reading "EDITUPRAVA" is diagonally across the page. The watermark is semi-transparent and covers most of the page area. There are approximately 20 horizontal lines visible on the page.

Test-grilă de evaluare

• *Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.*

1. Prima formă corectă din următoarele perechi de cuvinte: 1) *aleile/aleele*, 2) *ștart/start*, 3) *uită-te!/uite-te!*, 4) *itinerar/itinerariu*, 5) *trăznet/trăsnet* este în:

- a) toate.
- b) 1, 3, 4.
- c) 1, 2, 5.
- d) 1, 5.

1 punct

2. Din următoarele forme: 1) *dintr-adins*, 2) *măine-seară*, 3) *alaltăieri*, 4) *după amiază*, 5) *harcea-parcea* sunt corecte:

- a) 1, 2, 3, 5.
- b) toate.
- c) 1, 2.
- d) 1, 2, 3.

1 punct

3. Formele corecte din cuvintele: 1) *complexi*, 2) *ficși*, 3) *ortodocși*, 4) *mixti*, 5) *prolicși* apar în:

- a) 1, 3.
- b) 2, 3.
- c) 2, 3, 5.
- d) 1, 2 și 3.

1 punct

4. Sunt corecte enunțurile: 1) *Echipa mea a escaladat rapid muntele.* 2) *Vorbim despre excrocul care a înșelat-o pe bunica.* 3) *Expadrilele cumpărate au fost mici, așa că le voi returna.* 4) *Îmi place doar cafeaua la espresso.*

- a) toate.
- b) 1, 2, 4.
- c) 1, 3, 4.
- d) 1, 4.

1 punct

5. Conțin greșeli enunțurile: 1) *Este un exemplu pentru toți.* 2) *Îmi place maximum ce faci.* 3) – *Dragele mele colege, de mâine plecăm în vacanță!* 4) *Am pus cireșele în maieu.*

- a) 1, 2, 3.
- b) 1 și 4.
- c) 1, 2.
- d) 3, 4.

1 punct

6. Care dintre enunțuri are greșeli de punctuație?

1) *Tiii, ce frumoasă ești Ina!* 2) *Propriii elevi, ne-au rugat să fim exigenți.* 3) *I-am spus că a vorbit nepoliticos, că a fost dur, dar nu reușesc să-l conving să recunoască.* 4) *Că ești deștept aceasta mă fascinează.*

- a) 2, 3.
- b) 2, 4.
- c) 1, 2, 3.
- d) toate.

1 punct

7. Sunt corect explicate semnele de punctuație din secvența *Eu, fiica ta, nu sunt crezută.*, în ordine, în varianta:

a) cele două virgule izolează o apozitie de celelalte cuvinte ale enunțului, iar punctul marchează sfârșitul unui enunț asertiv.

b) cele două virgule delimitează un substantiv în cazul vocativ de celelalte cuvinte ale enunțului, iar punctul indică încheierea unui enunț asertiv.

c) cele două virgule delimitează o construcție incidentă de celelalte cuvinte ale propoziției, iar punctul marchează sfârșitul unui enunț exclamativ.

d) cele două virgule marchează o enumerație, iar punctul marchează sfârșitul unui enunț asertiv.

1 punct

8. În enunțul *Datorită plajii românești pe care mass media a surprins-o în presa autohtonă, iminea Mării Negre este afectată.* există:

- a) 4 greșeli de ortografie și una de punctuație.
- b) 2 greșeli de ortografie, nicio greșeală de punctuație.
- c) 3 greșeli de ortografie și 2 greșeli de punctuație.
- d) o greșeală de ortografie și o greșeală de punctuație.

1 punct

9. Sunt corecte cuvintele: 1) cel de-Al Doilea Război Mondial, 2) Vinerea Mare, 3) Ziua Copilului, 4) Facultatea de Litere.

- a) 1, 3, 5.
- b) 2, 4.
- c) 1, 2, 3.
- d) toate.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. b; 2. a; 3. c; 4. d; 5. d; 6. b; 7. a; 8. b; 9. d.

UNITATEA VII – SISTEMATIZAREA CUNOȘTIINȚELOR

Recapitulare finală

Aplicații

1. Găsește diftongii din cuvintele: piatră, biată, iarnă, deal, Predeal, piesă, oacheș, moară, soare, iute, puiuț, chioară, liceu, acei, Serghei, traumă, coafor, panaceu, el.

2. Arată câte litere și câte sunete au cuvintele: cinci, nouăzeci, dragi, covrigi, ceapă, ciolan, cicoare, ghindă, ghizi, urechelniță, cochilie, urechi, ochi, cearceaf, concediu.

3. Identifică triftongii și hiaturile din cuvintele: creioane, learcă, beau, trăiai, mi-au (zis), mi-ai (dat), ne-au (lăudat), ființă, aer, poezie, alcool, licee, eu, ei, fie.

4. Formează de la cuvintele date, prin sufixare, categoriile gramaticale indicate.

argint - _____ (adjectiv)

pământ - _____ (adjectiv)

bărbat - _____ (adverb)

împărat - _____ (adverb)

bici - _____ (verb)

școală - _____ (adverb)

cânt - _____ (verb)

bun - _____ (substantiv)

5. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele: zare, vijelie, spulberând, răătăcit.

6. *Alcătuiește câte un enunț în care să apară sensurile omonimice ale cuvintelor:* cer, corn, duce, mină, milă, broască, bancă, port, vară, liliac, avar, mare, cer, car.

EDITURA ARS L

7. Identifică modul de formare a cuvintelor: miazănoapte, nu-mă-uita, despre, soarbe-zeamă, gura-leului, ONU, bibliografie, aragaz, a.c., floarea-soarelui, acasă.

8. **Alcătuiește propoziții cu paronimele:** aliniat/alineat, anual/anuar, calitate/caritate, complement/compliment, eroare/oroare, a evalua/a evolua, familial/familiar, fisă/fișă, omis/emis, numeral/numerar, prenume/pronume, prepoziție/propoziție, solidar/solitar.

9. *Scrive verbul a trece la modul conjunctiv, timpul perfect (persoana I, numărul singular), o propoziție care să conțină verbul a sta la modul condițional-optativ, timpul perfect și o propoziție imperativă care să conțină verbul a fi la modul imperativ, formă afirmativă.*

10. *Scrive modul și timpul pentru următoarele forme verbale:*

va fi studiat _____
învățam _____
plecaseși _____
ați purtat _____
o să aleg _____

11. *Precizează modul, timpul (unde este posibil) și funcția sintactică pentru fiecare cuvânt subliniat.*

- Arată-i, te rog, cum se rezolvă problema.
- Să ne fi întrebat cineva, am fi răspuns cu drag.

12. *Identifică în scris valoarea morfologică a verbelor subliniate.*

- *Ești acasă?
- *Să fi mers și tu acolo, era bine.
- *Ana se face asistentă.
- *Este neimportant ce ai zis.
- *Îmi pare că te lauzi.
- *Am rămas încremenit când l-am văzut.

13. *Analizează sintactico-morfologic cuvintele subliniate.*

- A învăța este o datorie.

- Supărarea de a fi pierdut cheile nu-i trecuse.
- A scris fără a gândi.

14. Transcrie substantivele din text.

„Zâna a lovit-o ușurel cu urzica peste mână. Eliza a simțit ca o arsură și s-a trezit. Se făcuse ziuă și lângă ea era o urzică la fel ca aceea din vis. Fata a căzut în genunchi, a mulțumit lui Dumnezeu și a ieșit din peșteră ca să-și înceapă lucrul.”

(Lebedele, Hans Christian Andersen)

15. Scrie funcția sintactică și cazul pentru cuvintele subliniate.

- Elevii din clasa noastră merg la meci.
- – Spune-mi, zmeule spurcat, unde ai ascuns tu soarele și luna.
- Se duse într-o zi în pădure.
- Vecinii bunicilor mei ne-au vorbit cu pasiune despre călătoriile lor.

16. Construiește, în propoziții, toate funcțiile sintactice posibile pentru pronumele nehotărât cineva.

Funcția sintactică și cazul:

Propoziția:

17. *Precizează partea de vorbire, funcția sintactică și cazul pentru pronumele subliniate:*

- * – Înainte cui ai sosit la școală?
- * N-a răspuns nimeni.
- * Cunos al cui este copilul.
- * Lupta contra tuturor este inutilă uneori.
- * Deasupra acestora zboară avionul.

18. *Trece în enunțuri adverbul agale la toate gradele de comparație. Numește fiecare grad!*

19. *Subliniază varianta corect scrisă a cuvintelor date.*

- arbor – arbore
- greier – greiere
- berbec – berbece
- mugur – mugur

piepten – pieptene
plastur – plasture
sâmbur – sâmbure
schelet – schelete
tutor – tutore

- 20. Motivează folosirea semnelor de punctuație și de ortografie din textul de mai jos:**

– Mai mulți copii ea are,
De-aceea albă e.
Dar tușa? Și mai albă-i!
Copii doar n-are ea.
De aceea-i și mai albă,
Că-i tare singurea.”

(*De ce?*, Grigore Vieru)

Blank lined paper with a large diagonal watermark reading "DITURAH".

Test-grilă de evaluare

• **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

1. În cuvântul *supravegheată* există:

- a) 11 sunete.
- b) 10 sunete.
- c) 13 sunete.
- d) 9 sunete.

1 punct

2. Se dă cuvântul *abreviere*. Este corectă despărțirea în silabe:

- a) a-bre-vi-e-re.
- b) a-bre-vie-re.
- c) ambele variante.
- d) nicio variantă.

1 punct

3. Sunt derivate cu sufixe diminutive cuvintele din seria:

- a) fluturaș, arcaș.
- b) căpriță, ponei.
- c) primăriță, inimioară.
- d) ușită, ursuleț.

1 punct

4. Sunt compuse toate cuvintele din seria:

- a) cineva, desigur, sieși, aprozar.
- b) aragaz, deplânge, înspre, înotător.
- c) insecticid, plafar, ardei umplut, laser.
- d) umeraș, despre, printre, Romarta.

1 punct

5. Pronumele subliniate din enunțurile: 1) – Te-ai plimbat azi în oraș? 2) Ne place să mergem la teatru. 3) – V-ați pregătit pentru tabără? 4) – Nu îți convine salariul? 5) Mă duc întotdeauna la mare vara. sunt:

- a) reflexive în 1, 3, 5; personale în 2, 4.
- b) reflexive în toate enunțurile.
- c) personale în toate enunțurile.
- d) reflexive în 2, 4; personale în 1, 3, 5.

1 punct

6. Funcția sintactică a cuvintelor subliniate din enunțul *De nori, nu se vedea aripa de avion.* este, în ordine:

- a) complement prepozițional, atribut.
- b) circumstanțial de cauză, atribut.
- c) ambele complemente directe.
- d) ambele complemente indirecte.

1 punct

7. Există minimum două conjuncții în varianta:

- a) Înainte ca noi să venim, să ne supărăm, totul era perfect.
- b) Conducea dacă voia ca totul să fie în maximă siguranță.
- c) – Să nu uităm ce ne trebuie!
- d) – Vino de mă ajută, Marine, când te rog!

1 punct

8. Există un dezacord în enunțul:

- a) Fata însăși i-a dat vestea.
- b) Le-a cerut scuze prietenilor cei mai buni.
- c) Contez în orice situație pe aceiași oameni.
- d) Apartamentul a cărui ușă este maro s-a vândut.

1 punct

9. Semnele de punctuație din enunțul – *Sunt eu norocule, zicea potolită mintea.* sunt:

- a) trei.
- b) una.
- c) două.
- d) patru.

1 punct

Notă! Se acordă câte un punct pentru fiecare item.

Se acordă un punct din oficiu.

Barem: 1. a; 2. a; 3. d; 4. a; 5. a; 6. b; 7. b; 8. b; 9. a.